

DZIEŃ BYDGOSKI

ORAZ WYDAWNICTWA

DZIEŃ POMORSKI
GAZETA MORSKA
GAZETA GDANSKA

DZIEŃ GRUDZIĄDZKI
DZIEŃ KUJAWSKI
GAZETA MOGILEŃSKA

Rok IV

Redakcja i Administracja
Bydgoszcz, Mostowa 4Telefon 22-18
Konto czek. P. K. O. 203.103

Nr 225

P. Premier na Zamku

Warszawa, 30. 9. (PAT). Pan prezes Rady Ministrów Jędrzejewicz udał się wczoraj przed południem na Zamek, gdzie był przyjęty przez P. Prezydenta Rzplitej, którego informował o bieżących pracach rządu.

Mjr. Moździeski — dyrektorem departamentu morskiego

(o) Warszawa, 30. 9. (tel. wł.) Nowomianowany dyrektor departamentu morskiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu major Leonard Moździeski obejmuje urzędowanie w dniu 2-go października.

Konferencje u min. Becka

Genewa, 30. 9. (PAT). Minister Beck odbył onegdaj wieczorem konferencję z delegatami państw Małej Ententy: Rumuńskimi i Czechosłowackimi.

Genewa, 30. 9. (PAT). Minister Beck przyjął wczoraj rano francuskiego ministra lotnictwa Cota, a następnie szefa delegacji włoskiej, któremu towarzyszył przybyły do Genewy ambasador Włoch w Warszawie.

Genewa, 30. 9. (PAT). Minister Beck wręczył na śniadaniu, wydanym przez stałego delegata Polski przy Lidze Narodów ministra Raczynskiego reprezentantowi Gwatemali w Radzie Ligi Narodów byłemu ministrowi spraw zagr. Matosowi wielką wstęgę orderu Odrodzenia Polski.

Paryż, 30. 9. (PAT). Prasa skrzętnie notuje wiadomości o akcji ministra Becka na gruncie genewskim. Dzienniki przywiązują dużą wagę do rozmowy, jaką minister Beck odbył z francuskim ministrem Cotem, następnie z delegatem Włoch Aloisim. Prasa podkreśla również znaczenie konferencji, jaką reprezentanci polscy odbyli w Genewie z przedstawicielami Małej Ententy celem zajęcia wspólnego stanowiska wobec problemów, znajdujących się na porządku dziennym Ligi Narodów.

Rada Ministrów zalałwila szereg spraw bieżących

Warszawa, 30. 9. (PAT). W piątek odbyło się, pod przewodnictwem p. premiera Jędrzejewicza, posiedzenie Rady Ministrów. Rada Ministrów rozpatrzyła szereg projektów ustaw, zgłoszonych przez poszczególne Ministerstwa, które przedstawione zostaną p. Prezydentowi Rzplitej. M. in. Rada Ministrów przeczytała następujące projekty rozporządzeń p. Prezydenta Rzplitej o zespoleniu Urzędów Ziemskich z władzami administracji ogólnej, o popieraniu elektryfikacji, sporządzaniu bilansów, zamknięciach rachunkowych i sprawozdań osób prawnych, obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych oraz o nadzwyczajnych komisarzach rozejmowych do zatargów zbiorowych między pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu. Poza tem Rada Ministrów przedyskutowała i powzięła uchwały w sprawach bieżących.

Zlecenie Ministerstwa Skarbu

(o) Warszawa, 30. 9. (tel. wł.) Ministerstwo Skarbu zaleciło urzędowi skarbowym liberalne traktowanie zaległości podatkowych od własności nieruchomości miejskiej, a to z uwagi na subsydię Pożyczki Narodowej. Na łagodne traktowanie mogą liczyć tylko ci płatnicy którzy płacą regularnie bieżące raty podatkowe.

235.250.000 złotych

Suma subskrypcji Pożyczki Narodowej wczoraj o godz. 19.30

Warszawa, 30. 9. (PAT). Według meldunków, jakie nadeszły do godz. 19.30 do Komisarza Generalnego Pożyczki Narodowej p. Starzyńskiego OGÓLNA SUMA SUBSKRYPCJI

NA TERENIE CAŁEGO PAŃSTWA WYNOSI 235.250.000 zł. Meldunki w dalszym ciągu napływają.

Kto jeszcze nie podpisał Pożyczki Narodowej?

Może to uczynić dziś lub w ciągu nadchodzącego tygodnia

Warszawa, 30. 9. (PAT). Wczoraj w piątek Komisarz Generalny Pożyczki Narodowej p. minister Starzyński złożył przedstawicielom pism warszawskich następujące oświadczenie: „Stwierdzam z radością, że społeczeństwo nasze wykazało w dniu wczorajszym całą tężyznę i nie tylko się, ale dało również wyraz swojemu ustosunkowaniu się do państwa i zrozumienia jego potrzeb.

Społeczeństwo ustaliło, że subskrypcja jest obowiązkiem każdego obywatela, dlatego wierzę, że reszta społeczeństwa, która jeszcze nie potwierdziła, czy składa publicznie deklarację o poparcie Pożyczki nie tylko według możliwości, ale i nad możność uczyni to dziś już lub do dnia 7-go paźdz. roku bież.”

Ze względów budżetowych

7 procent pracowników państwowych ma ulec redukcji

(o) Warszawa, 30. 9. (tel. wł.) Ze względów budżetowych, przeprowadzona ma być w urzędach państwowych redukcja personelu, zarówno etatowego jak i kontraktowego. Redukcja ta, według obiegających pogłosek, ma objąć 7 proc. ogólnego stanu urzędniczego. Redukcji podlegać ma również personel zarówno banków, jak i przedsiębiorstw państwowych. W państwowych instytucjach i urzędach centralnych w Warszawie doręczono już 29 września wypowiedzenia.

Przedewszystkiem zredukowani będą pracownicy od 50 do 60 lat, którzy przeszli do

służby państwowej z dawnej służby zaborczej. Redukowane również będą kobiety, zamężne, po uprzednim jednak sprawdzeniu, czy mężowie dać im mogli utrzymanie. Zredukowani korzystać będą z zaopatrzenia emerytalnych.

(o) Warszawa, 30. 9. (tel. wł.). Czynniki rządowe zarządziły, aby redukowanym obecnie urzędnikom kontraktowym nie potrącano rat Pożyczki Narodowej, natomiast urzędnikom etatowym, stabilizowanym i nie stabilizowanym, którzy będą korzystać z zaopatrzenia emerytalnych, raty pożyczki będą potrącane.

O wolność w Wolnem Mieście

„Daily Herald” atakuje Senat gdański

Londyn, 30. 9. (PAT) Powołując się na sprawozdanie posła Niedziałkowskiego złożone na posiedzeniu drugiej międzynarodówki, „Daily Herald” ostro atakuje obecny senat gdański za prześladowanie związków zawodowych i socjalistycznych w Gdańsku. Dziennik wzywa Ligę Narodów do interwencji, podkreślając, iż wielki już jest czas, aby Liga wprowadziła wolność w tzw. Wolnem Mieście, będącym pod jej kontrolą i

opieką. Obecny Wysoki Komisarz Rosting poza osłabieniem wrogiego napięcia pomiędzy Polską i Niemcami, nie uczynił nic więcej. Na szczęście ustępuje on szybko. Następca jego — kończy „Daily Herald” powinien być człowiekiem silnym, który będzie bronił zasady wolności i sprawiedliwego traktowania obywateli, prześladowanych przez hitlerowski zarząd Gdańska.

Zdobywcy pucharu Gordon-Benneta

Kpt. Hunek i por. Burzyński wracają do kraju

Nowy Jork, 30. 9. (PAT). W zastępstwie prezydenta Roosevelta, sekretarz stanu Hull przyjął wczoraj kpt. Hynka i por. Burzyńskiego, którzy następnie złożyli wizyty ministrowi wojny Dernowi, „National Aeronautic Association” oraz posłowi kanadyjskiemu, któremu podziękowali za życzącą pomoc władz u szefa sztabu Mc Arthura i szefa lotnictwa gen. Foulais, poczem odbyło się śniadanie, wydane na cześć aeronautów polskich przez National Press Club. Po południu charge d'affaires Sokołowski wydał w ambasadzie przyjęcie dla 300 osób. Wśród obecnych byli sekretarz stanu Hull, ambasador Francji oraz attaches wojskowi wszystkich państw, które uczestniczyły w zawodach o puchar Godon-Benneta.

Z Waszyngtonu lotnicy polscy udadzą się drogą powietrzną do Nowego Jorku, a

stamtąd do Chicago, gdzie w niedzielę odbędzie się wielkie przyjęcie na wystawie światowej oraz wręczenie pucharu.

Z Chicago kpt. Hunek i por. Burzyński powrócą do Nowego Jorku, skąd w poniedziałek odpiłyną na S. S. „Kościuszko” do kraju, zabierając ze sobą balon, który znajduje się w doskonałym stanie.

Wybuch w fabryce prochu

(o) Radom 30. 9. (tel. wł.) Wczoraj w godzinach porannych w Fabryce Prochu i Materiałów Kruszących w Zagożdżoniu nastąpił wybuch w jednym z pawilonów fabrycznych. Ofiarą wybuchu padło trzech robotników, z których jeden zmarł w czasie przewożenia go do szpitala, a dwóch walony na śmierć.

Poraz pierwszy Genewa była świadkiem jednomyslności Polski i Gdańska

Berlin, 30. 9. (PAT). Oświadczenia prezydenta Rauschninga i ministra Becka, złożone na wczorajszym posiedzeniu rady Ligi Narodów, odbiły się w sprawozdaniach korespondentów prasy niemieckiej z Genewy głośnym echem.

„Deutsche Allgemeine Ztg.” pisze, że posiedzenie to przejdzie do historii Ligi, jako wypadek szczególnej doniosłości, ponieważ po tylu walkach i protestach poraz pierwszy rada była świadkiem całkowitej jednomyslności między Gdańskiem i Polską, opartej na atmosferze pojednania i porozumienia.

Kto będzie Komisarzem Ligi Nar. w Gdańsku?

Genewa, 30. 9. (tel. wł.). Dowiadujemy się, że na popołudniowym posiedzeniu po południu Rady Ligi Narodów, zwrócono się do sprawozdawcy spraw gdańskich sir. Johna Simona o nazwiska kandydatów na stanowisko Wysokiego Komisarza Ligi Narodów w Gdańsku.

Hitler o autorytecie Rzeszy

Berlin, 30. 9. (PAT). Kanclerz Hitler wygłosił na konferencji namiestników krajów związkowych mowę o sytuacji politycznej i gospodarczej Niemiec, podkreślając konieczność obrony autorytetu Rzeszy.

Zawody hipiczne o mistrzostwo Polski Nowy triumf por. Rucińskiego

Warszawa, 30. 9. (PAT). W piątek na stadionie hipicznym w Warszawie rozpoczęły się zawody hipiczne o mistrzostwo Polski, organizowane przez Polski Związek Jeździecki. W godzinach rannych i południowych odbyto przede wszystkim mistrzowski konkurs ujeżdżania. Pierwszą nagrodę w tym konkursie zdobył por. Mosakowski na „Orzechu” 21,8,12 pkt. karnych, drugie por. Rojewicz na „Tulipanie”, trzecie por. Kotoliński na „Weneji” 564-12. Mistrzowski konkurs ujeżdżania rozegrany w konkursie przyniósł zwycięstwo por. Rucińskiemu z Torunia na „Besze”. Dalsze miejsca zajęli major Trenkwald na „Madzi”, por. Pohorecki na „Olafie”, rtm. Lewicki na „Kikimorze”.

13.800 mtr. nad poziomem morza

Lemoine — o swym wspaniałym rekordzie ośmiocym

Paryż, 30. 9. (PAT). Lotnik Lemoine, który pobił onegdaj światowy rekord wysokości lotu, osiągając 13.800 mtr., oświadczył przedstawicielowi „Excelsiora”, że pierwsze 8.000 metrów osiągnął w ciągu 30 minut. Wysokość od 8.000 do 13.000 mtr. osiągnął w ciągu godziny.

„Odczułem wówczas — mówi Lemoine — straszną temperaturę poniżej 60 stopni. Widziałem z góry część Francji, rozróżniałem brzegi kanału La Manche i odgadywałem wybrzeża angielskie. Aparat z ograniczonym tlenem działał sprawnie i oddychałem dobrze, lecz niesłychanie bolały mnie oczy, które miałem literalnie zamrożone, ponieważ na tej wysokości niemożliwą jest rzecz założyc szkła. Dlatego też opuściłem się, gdy już pobitem rekord, będę mógł jednak wznieść się jeszcze wyżej i gotów jestem ponowić tę próbę. o ile zaidealne warunki.

Dr. WŁADYSŁAW SMOLEŃ.

Front gospodarczy Pomorza

Pułkownik Walery Sławek, zagajając jeden ze zjazdów działaczy gospodarczych i społecznych, zwołany przez B. B. W. R., wypowiedział między innymi następujące zdanie: „Naradzać się mamy nie nad tem, co dla nas ma zrobić Rząd, a nad tem, co my sami mamy robić”.

Powiedzenie to nie tylko może stanowić hasło dla obrad zjazdu, lecz także mięci się w niem jakoby program działania, odpowiadającego zdrowemu układowi stosunków gospodarczych.

W pierwszych bowiem latach po odzyskaniu niepodległości z natury rzeczy i wskutek braku odpowiedniej konsolidacji naszego życia gospodarczego — inicjatywa w zakresie spraw gospodarczych musiała w dużej mierze wychodzić od Rządu. — Później w miarę wzrastającego dorobku, w miarę doświadczenia zdobywanego przez organizacje prywatne, w miarę coraz bardziej postępującego scharmonizowania wysiłków, obejmujących całość interesów gospodarczych Państwa, punkt ciężkości przesuwa się coraz bardziej w kierunku inicjatywy prywatnej a bezpośredni wpływ Rządu ogranicza się bądź tylko do przedsięwzięcia, pracujących dla uzbrojenia i obrony kraju, bądź też do wytwórni przemysłowych w zakresie monopolu państwowych, lub w końcu do udziału w nielicznych przedsiębiorstwach obcych, będących w stanie likwidacji.

Z chwilą, gdy życie gospodarcze osiągnęło pewną równowagę, choćby na tym poziomie, na jaki nas stać, ciężar odpowiedzialności za dalsze losy ekonomicznego rozwoju Państwa przechodzi na społeczeństwo, zwłaszcza na tę jego część, która, czy to zawodowo i praktycznie trudni się handlem lub zajęciami przemysłowymi, czy też teoretycznie bierze w nich udział w zakresie prac, wynikających z zadań, jakie ma samorząd gospodarczy. —

Te objawy i przemiany, obserwowane w całej Polsce, odnoszą się także do Pomorza. — Tutaj bowiem w pierwszym rzędzie wystąpiła inicjatywa Rządu, który zajmując się eksploatacją portu w Gdańsku, równocześnie przystąpił do budowy portu w Gdyni. — W miarę postępu rozbudowy tego portu, występuje coraz wyraźniej inicjatywa prywatna, przejmująca od Rządu rozmaite agendy w zakresie wyzyskania portu, a więc przede wszystkim w zakresie importu i eksportu, dalej w kierunku organizacji przedsiębiorstw przemysłowych i poszczególnych placówek handlowych. —

W ten sposób powstał wokół portu gdyniejskiego jakby nieprzerwany łańcuch, stworzony wolą uruchomienia warsztatów pracy w kierunku naszej ekspansji morskiej. —

Niestety, ten zasięg portu gdyniejskiego, idący czasem daleko w głąb kraju, nie przenika dostatecznie swego najbliższego i najbardziej naturalnego zaplecza, jakie stanowić powinno Pomorze. — Pozostało ono prawie w tym stanie, w jakim zastał je pierwszy okres odzyskanej niepodległości; nie wiele zaś zmieniło się od tego czasu. — Gospodarcze Pomorze pozostało nadal biernem, nie stworzyło nowych, dużych placówek handlowych, a w małym bardzo zakresie powiększyło ilość przedsiębiorstw przemysłowych. — Kilka fabryk na Pomorzu pracuje na eksport przez Gdynię a zaledwie mała ilość firm rozwinęła hurtowny handel w oparciu o import przez port gdyniejski.

Złożyło się na to szereg powodów; przede wszystkim sąsiedztwo Gdańska, o pierające się na tradycjach hanseatyckich i do niedawnego jeszcze czasu posiadającego prawie że monopol na zaopatrywanie Pomorza i dalszych jeszcze części Polski. Następnie ujemnie wpłynęło ogólno-świato-

we przesilenie gospodarcze, które ogarnawszy również Polskę, nie ominęło Pomorza i wycisnęło na niem swoje piętno, popierając pewien kwiatyzm i osłabiając inicjatywę prywatną.

W ostatnich dopiero czasach następuje zwrot ku lepszemu. Pomimo kryzysu daje się zauważyć pewne ożywienie, handel i przemysł pomorski zaczyna objawiać większe niż dotychczas zainteresowanie się morzem, większe ciężenie ku niemu i większe zrozumienie tego potężnego czynnika, jakim jest w życiu gospodarczym Państwa własny port i własna flota handlowa.

P. Wojewoda Kirtiklis na zjazd w Gdyni

P. Wojewoda Pomorski, Stefan Kirtiklis w związku ze Zjazdem Działaczy Gospodarczych i Społecznych w Gdyni przesłał z Wilna na ręce p. prezesa Rady Wojewódzkiej BBWR. p. M. Palucha, list treści następującej:

Wielce Szanowny Panie Prezesie! Na ręce Pana Prezesa przesyłam list, który proszę odczytać w moim imieniu na Zjeździe Działaczy Gospodarczych i Społecznych w Gdyni.

Żałuję, że z powodu stanu zdrowia nie jestem w możności wzięcia udziału w Zjeździe Działaczy Gospodarczych i Społecznych w Gdyni, tem bardziej, że Zjazd ten będzie niewątpliwie nie tylko bodźcem do ostatecznego przełamania nastrojów depresji kryzysowej, bodźcem do nowej żmudnej a pozytywnej pracy z wiarą w lepsze jutro, ale bezwzględnie wytworzy dalszą tak potrzebną Pomorzu konsolidację zdrowomyślną opinią dzielnicy pomorskiej, opinii która w ostatnich czasach raz poraz odnosi świetne zwycięstwa nad zakłamanem partyjnym, wykazując, że tylko współpra-

I dlatego zjazd działaczy gospodarczych, zwołany przez B. B. W. R. na dzień 1 października br. do Gdyni, posiada ważne dla Pomorza znaczenie. Będzie on nie tylko przeglądem wysiłków pracy gospodarczej, mającej całość interesów Państwa na celu, lecz również powinien dać Pomorzu program gospodarczy w oparciu o Gdynię, którego realizacja byłaby nakazem moralnym dla współczesnego pokolenia, mogącego słusznie nazwać się pokoleniem budowy Państwa. —

ca wszystkich ludzi dobrej woli z rządem Pierwszego Żołnierza i Wskrzesiciela Polski może wytworzyć potęgę i siłę tak potrzebną państwu w dzisiejszych czasach. Tembardziej żałuję, że nie jestem z Wami Panowie, gdyż Zjazd dzisiejszy jest niewątpliwie wynikiem uczciwej, zgodnej, skoordynowanej i lojalnej współpracy czynników społecznych i rządowych, pracy, w której w ostatnich dwóch latach i ja, jako Wojewoda Pomorski, brałem czynny udział.

Dlatego też witając Zjazd, niech mi będzie wolno przesłać serdeczne życzenia owocnych i pożytecznych obrad, które przyczynią się — wierzę — do systematycznego wzmocnienia gospodarczego Pomorza, do dalszego łączenia przez Pomorze wskrzeszonego państwa z odwiecznie polskim Bałtykiem, a oprócz tego do dalszego podniesienia na tej ziemi twórczych sił obozu Marszałka Piłsudskiego.

Proszę przyjąć Panie Prezesie wyrazy prawdziwego szacunku i poważania.

(—) St. Kirtiklis, Wojewoda.

Żywoćne sprawy pomorskie

na Zjeździe Działaczy Gospodarczych i Społecznych

W nadchodzącą niedzielę, dn. 1 października, jak już donosiliśmy, odbędzie się w Gdyni wielki Zjazd Działaczy Gospodarczych i Społecznych z terenu całego Pomorza, poświęcony omówieniu najdokładniejszych zagadnień zarówno ekonomicznych jak i ogólnych, dotyczących naszej dzielnicy ze szczególnem uwzględnieniem spraw polskiej polityki morskiej. W Zjeździe wezmą udział czołowi przedstawiciele naszego życia gospodarczego oraz kierownicy odpowiedzialnych instytucji i urzędów dzięki czemu poziom zjazdu stać będzie bezsprzecznie na wysokości swego zadania.

Wygłoszonych będzie ogółem 16 referatów, tematy zaś obejmować będą następu-

jące zagadnienia: Omówienie sytuacji gospodarczej w całej Polsce i na Pomorzu w dwóch głównych referatach zjazdowych, wygłoszonych przez gen. Orlicz-Dreszera i nacz. Celichowskiego, dalej referaty komisyjne na tematy rolnicze, przemysłowo-handlowe, rzemieślnicze, samorządowe, finansowe i polityki morskiej. Każdy dział referatów opracowany będzie przez specjalistów w danym zakresie.

Zjazd rozpocznie się w niedzielę o godzinie 8,30 rano nabożeństwem, poczem nastąpi otwarcie obrad w auli Szkoły Morskiej i pierwsza część obrad plenarnych. Od godz. 13,30 odbywać się będą obrady w komisjach, o godz. 18 zaś druga część obrad

Po powrocie z Jugosławii

Po powrocie z Jugosławii prezydium delegacji Sejmu i Senatu w osobach wicemarszałka A. Boguckiego, zastępującego chorego prezesa delegacji i wicemarszałka M. Makowskiego, oraz pp. pos. Dyboskiego, sen. Barańskiego, pos. Wawrzynowski, pos. Makowskiego, sen. Warwickowicza i sen. Rogoskiego — było przyjęte przez marszałków Sejmu i Senatu, którym złożono szczegółowe sprawozdanie z pobytu w Jugosławii, specjalnie podkreślając niezwykle serdeczność przyjęcia, w którym narówni ze sferami parlamentarnymi i rządowymi bardzo żywy udział wzięło całe społeczeństwo jugosłowiańskie. Jednocześnie delegacja wręczyła pp. marszałkom dary senatu i Skupsztyny Królestwa Jugosławii dla obu izb polskich w postaci cennych i artystycznie wykonanych jugosłowiańskich kilimów ludowych.

Rokowania handlowe w Paryżu i Pradze

W toczących się obecnie w Paryżu rokowaniach handlowych polsko - francuskich z ramienia rady traktatowej, w zastępstwie prezesa rady dr. P. Minkowskiego, bierze udział dyrektor biura traktatowego przy izbie przemysłowo - handlowej w Warszawie dr. Rasiński.

Po wstępnych rozmowach w Warszawie, rokowania handlowe polsko - czechosłowackie zostały przeniesione do Pragi, których rozpoczęcia należy się spodziewać w pierwszych dniach października r. b. W związku z tem wyjeżdża do Pragi polska delegacja rzeczoznawców gospodarczych z dyrektorem departamentu handlowego w ministerstwie przemysłu i handlu p. Sokolskim. Obecnie biuro traktatowe przygotowuje materiały negocjacyjne do rokowań handlowych z Anglią, Holandją i Szwecją.

Miljon beretów dla Sowietów

W ostatnich dniach podpisana została za pośrednictwem „Polrosu” umowa z warszawskimi fabrykami wyrobów trykotażowych o dostarczenie dla magazynów towarowych spółdzielni w ZSRR, jednego miliona beretów. Zamówienie pokryte będzie w połowie gotówką, w połowie weksłami 18-miesięcznymi.

Stacja nadawcza na St. Zjednoczone

Kierownictwo stacji nadawczej radioakrowej w Cincinnati (Ohio) otrzymało od rządu zezwolenie na budowę nowej stacji o sile 400 KW. Zasięg nowej stacji będzie tak wielki, że będzie ona mogła obsługiwać całe terytorium Stanów Zjednoczonych, od brzegów Pacyfiku do brzegów Atlantyku, od Hudson Bay do Florydy i zatoki Meksykańskiej.

plenarnych.

W dniu dzisiejszym wyjeżdża na Zjazd Działaczy Gospodarczych do Gdyni p. wicewojewoda pomorski dr. Seydlitz.

Czterdzieści nowych budynków w Gdyni

Pełz większych zmian na odcinku gospodarczym

Według sprawozdania Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni, sytuacja gospodarcza nie uległa na ogół większym zmianom. W ciągu sierpnia zaprotestowano w Gdyni ogółem 601 sztuk weksli na sumę zł. 187,253,72. W stosunku do poprzedniego miesiąca nastąpiło zmniejszenie protestów ilościowo o 146 sztuk w ogólnej zaś sumie o zł. 63,484,55. Instytucje bankowe sku-

piły w sierpniu walut, oraz dewiz na łączną sumę zł. 5,743 tys. Stan wkładów oszczędnościowych zmniejszył się w porównaniu do poprzedniego miesiąca.

Zniwa na wybrzeżu były na ogół dobre. Ceny za artykuły spożywcze zostały utrzymane. Wypłacalność rolników jednak nie poprawiła się, na skutek spadku cen zboża.

Połowy ryb w sierpniu r. b. były mniejsze w porównaniu z ubiegłym miesiącem, lecz prawie jednakowe z połowami sierpniowymi ostatnich dwóch lat. Ogółem złowiono 183,350 kg. wartości zł. 98,244.

Przemysł drzewny był nadal słabo zatrudniony. W budownictwie panował zastój. Obroty w handlu i drobnym przemysle spożywczym w rejonie nadmorskim utrzymały się na poziomie miesiąca poprzedniego. W pewnych branżach nastąpiło nawet pewne ożywienie w związku z napływem letników. W rzemiosle brak zamówień dawał się nadal odczuwać.

W ciągu miesiąca sierpnia wydano w Gdyni 73 nowych zezwoleń na budowę. Rozpoczęto w miesiącu sprawozdawczym budowę 40 budynków stałych, z czego 39 mieszkalnych i 1 przemysłowy, oraz 33 budynków prowizorycznych, z czego 32 mieszkalnych i 1 przemysłowy. Kubatura nowych budowli wynosiła 27,823,40 m. sześci. izb mieszkalnych razem 314. Zakończono w ciągu miesiąca sierpnia budowę 2 budynków stałych oraz 2 budynków prowizorycznych. W zakończonych budynkach przybyło 32 izb mieszkalnych.

Medale Niepodległości za powstanie poznańskie

Otrzymał je Komisarz XXIV-ta („Powstanie Poznańskie”)

Krzyżem i Medalem Niepodległości uprasza o nieprzyjęcie wniosków odznaczonych po dniu 1-ym października r. b.

Ze względów technicznych komisja nie będzie mogła uwzględnić wniosków przysyłanych po tym terminie.

Irzyńskać stątków z obcych portów przybędzie w październiku z ładunkami i po ładunki do Gdyni

W ciągu października r. b. oczekiwane są w Gdyni następujące statki: w dniu 4 października statek „Tampa” z ładunkiem bawełny z portów meksykańskich i „Bore IX” z ładunkiem drobnicy z Buenos Aires, Rio de Janeiro i Victoria; dnia 5 października „Hammarén” z ładunkiem drobnicy z portów południowej i zachodniej Afryki; dnia 6 października „Erland” z ładunkiem drobnicy do portów Blińskiego Wschodu; dnia 7 października „Urea” z ładunkiem drobnicy z Norwegii; dnia 9 października „Svanholm” z ładunkiem bawełny z portów meksykańskich; dnia 10 października „Iver-

nia” z ładunkiem owoców południowych z Sycylii; dnia 11 października „Blaland” z ładunkiem drobnicy i bawełny z portów Blińskiego Wschodu; dnia 12 października „Borgholm” z ładunkiem poczty i drobnicy z Kalmaru; dnia 15 października „Melilla” z ładunkiem drobnicy dla portów Hiszpanii północnej, Portugalii i marokańskich; dnia 19 października „Lagaholm” z ładunkiem bawełny z portów Zatoki Meksykańskiej; dnia 25 października „Bothnia” z ładunkiem owoców południowych z Sycylii oraz dnia 25 października „Caledonia” z ładunkiem drobnicy dla portów Morza Śródziemnego.

Dr. ROMAN MOJSEWICZ.

Zjazd gospodarczy w Gdyni

Gdynia gościć będzie w dniu 1 bm. uczestników Zjazdu Działaczy Gospodarczych i społecznych Województwa Pomorskiego. Po zjeździe ogólnopolskim w Warszawie w czasie 18—20 maja br. naradzać się będą ci, którzy z pełną fachowością i bezstronnością spoglądają na nasze życie gospodarcze, nad środkami jakie mają być przedsięwzięte dla opanowania kryzysu i metodami służącymi do złagodzenia jego napięcia na terenie Pomorza.

Nie wykorzystaliśmy bowiem dotychczas wszelkich sposobów opanowania depresji gospodarczej, czy to w dziedzinie produkcji rolnej, czy zagadnień finansowych, bądźto spraw związanych z naszą polityką handlowo-morską lub wręcz problemem rzemiosła. Są jeszcze drogi, na które wkroczyć można i należy, by odsłonić nasze horyzonty, aktualne nie tylko w okresie przesilenia, ale też w dużej mierze w czasie zupełnie normalnej gospodarki.

Analizując obecne stosunki w dziedzinie tej, na platformie światowej, zdać sobie musimy sprawę, wprawdzie bez użycia takich śmiertelnych narzędzi, jakie pamiętamy z okresu kilkunastu lat, lecz niemniej groźnych dla interesu ekonomicznego społeczeństw, jakimi są zaburzenia w sferze międzynarodowej wymiany dóbr. Walczą z sobą niemal wszyscy, przy użyciu najróżnorodniejszych sposobów gospodarczych, od zalewu przywozu towarów począwszy, do wszelkiego rodzaju innych ograniczeń. Zwolowane raz po raz międzynarodowe konferencje, dają jako swój końcowy rezultat, coraz to jaśniejsze występujące pewniki, że o współpracy międzynarodowej na polu gospodarczym w obecnej chwili nie ma mowy i jeszcze zapewne długo sytuacja ta nie ulegnie zmianie, powtórze, że najradykałniejszym sposobem poprawy koniunktury każdego kraju jest znalezienie lekarstwa we własnej, domowej apteczce, t. j. pobudzenie do czynnej akcji tych rodzinnych środków, które zdolne są ożywić lub wzmocnić wyczerpany organizm.

W takiej to atmosferze zbiera się w Gdyni zjazd, którego naczelnym hasłem stanie się zapewne imperatyw wskrzeszenia tego napięcia woli i wynalezienia tych sposobów materialnych, które wejść mogą na arenę w walce z przesileniem.

Niewątpliwie zadanie to choć trudne, rozwiązane zostanie pomyślnie. Rozwiązaliśmy bowiem zagadnienia ważniejsze, głębsze, na różnych odcinkach naszego państwowego bytu w sytuacji takiej, w której świat cały przekonany był, że utoniemy bez ratunku i bez śladu. Bo pomijając nasz trud wywalczenia niepodległości, choćby wydobyć się z potopu bolszewickiego w r. 1920, czyż nie było egzaminem tężyzny Narodu? A później, gdy waliły się fundamenty finansowe młodego państwa w odmętach inflacji — pozostaliśmy jak Feniks, by budować tam, gdzie poprzednio znajdowały się nieużytki. Lub choćby lata ostatnie, kiedy wulkan przemian gospodarczych zatrzęsł mocną Anglią i potężną Ameryką, gdy noty bankowe tych państw, które do owej chwili były synonimem pewności i bezpieczeństwa, zaczęły spadać niemal z dnia na dzień na wszystkich cedułach giełd świata

Na rubieży dwóch światów

W wiedeńskiej „Reichspost“ zamieszcza dr. Aleksander Nowotny artykuł o międzynarodowym kongresie historyków w Warszawie. Autor podnosi, że rząd polski władze i polski świat naukowy uczyniły wszystko, aby zapewnić kongresowi powodzenie. Nie szczędzono ani pieniędzy ani trudów, aby uzasadnić dawną opinię, jaką cieszy się gościnność polska. Nie było to łatwym, skoro się zważy, że Kongres liczył przeszło 1000 uczestników i że zgłoszono przeszło 400 wykładów w 5-ciu językach. Z wielkim uznaniem wyraża się dr. Nowotny o naukowym znaczeniu Kongresu.

Zginęli pod toporem

W Niemczech wykonano dwa nowe wyroki śmierci: w Lipsku ścigły został toporem szofer, skazany za zabójstwo połączone z rabunkiem. W Brunświku stracono robotnika Szafranskiiego (polaka?) oskarżonego o zabójstwo szofera na szosie.

— złoty nasz nie drgnął, stał i stoi niezmienne, choć sąsiedzi nasi wróżyli nam i tym razem pewną a szybką śmierć finansową. Nie zesłaliśmy na manowce inflacji lub choćby dewaluacji, mimo nęcących skądinąd mirażów deponowania ogólnego dobrobytu.

To są mocne atuty naszej polityki finansowej.

Tam jednak, gdzie wre walka, padają ofiary; nie brak nam niestety i tych objawów, ale właśnie konferencja najbliższa ma na celu wynalezienie tych sposobów, które mają wyprowadzić naszą pomorską gospodarkę na drogę twardą i wolną od eksperymentów.

I tak właśnie składa się, że zjazd odbędzie się po sukcesie Pożyczki Narodowej, w momencie, kiedy znów jasnym się stało, jak dalece niespożyty jest nasz organizm wewnętrzny, który choć osłabiony, zdolny jest nadal do heroicznych wyczynów, wyczynów stwierdzających parokrotnie udowodnioną już prawdę, że niema ofiary, której nie dałby nasz naród w chwili potrzeby.

Ten doskonały wynik na jednym, bo-daj czy nie najważniejszym odcinku życia gospodarczego, niechaj będzie szczęśliwą zapowiedzią dla rozpoczynających się obra-d, które oby były jaknajbardziej owocne dla Państwa, Pomorza i Gdyni.

Już kilka pokoleń gospodyń przekonało się, że mydło Jeleń Schicht, wyrabiane z najszlachetniejszych surowców, jest łagodne i wydajne w użyciu i nie niszczy białej bielizny.

Zwracajcie uwagę na nazwę Schicht i markę „skaczącego jelenia”. Odrzućcie bezwartościowe naśladownictwa!

MYDŁO JELEŃ SCHICHT

Biały i niebieski Orzeł

Po wielkim sukcesie Pożyczki Narodowej

Trust mózgowy prezydenta Roosevelta opracował plan odrodzenia kraju. Przywrócenie „properyty” zaczyna się realizować. Dwa miliony robotników otrzymało pracę. Każdy, kto przyczynił się do wykonania tego na ogromną skalę, po amerykańsku, zakrojonego dzieła odbudowy, otrzymał ozdobiony orłem niebieskim dyplom, stwierdzający, że spełnił zadanie, którego od niego kraj wymagał.

Nasza Pożyczka Narodowa zbiegła się w czasie z akcją rządu Stanów Zjednoczonych. Jest ona częścią aktu odrodzenia naszego dobrobytu gospodarczego. Jak Amerykanie, tak i my mamy nasz trust mózgowy. Jest nim nasz rząd, który w trosce o fundusze, potrzebne dla pobudzenia tętna naszego życia gospodarczego, rozpiął Pożyczkę Narodową.

Dziesiątki milionów Amerykan, znanych

ze swego zmysłu do interesów, kierujących się zawsze tylko interesem, a nie uczuciem przystąpiło do akcji prezydenta Roosevelta. I tu dorosiliśmy do zadań chwili. Prawie nikt nie ociągał się przed przystąpieniem do subskrypcji rozpisanej przez nasz rząd pożyczki.

Amerykanie uznali zbiorowy czyn swego narodu za jedyne wyjście z trudnego położenia, w którym się znaleźli. Położenie ich jest o tyle łatwiejsze od naszego, że trudności ich są natury wyłącznie gospodarczej. Trudność naszej sytuacji obok trosk gospodarczych wpływa również i z naszego położenia geograficznego i politycznego. Zmusza nas to do podwójnej czujności. Żadna sytuacja nie może nas zastać nieprzygotowanymi. Interesy gospodarcze zająbiają się ściśle o interesy polityczne.

Zrozumiało to społeczeństwo polskie, które pospieszyło na apel swojego rządu, dokumentując zbiorowym czynem przez subskrypcję Pożyczki Narodowej, że rozumie powagę chwili i doniosłość podjętej przez rząd akcji. Dowodem tego jest fakt, że polska Pożyczka Narodowa święci sukcesy rządki w tego rodzaju operacjach finansowych.

Amerykanie przyjęli za godło swego aktu odrodzenia gospodarczego Niebieskiego Orła.

Tak jak w zawodach o puchar Gordon-Benneta załoga naszego balonu „Kościszko” zwyciężyła swych amerykańskich współzawodników, uzyskując w szlachetnej rywalizacji pierwsze miejsce, tak i nasz Orzeł Biały w locie o polską „properyty” wyprzedzi amerykańskiego Orła Niebieskiego.

Nastawienie Ojczyzny na dobre szyny

Przemówienie Ks. Nowaka na manifestacji strzeleckiej we Lwowie

Na ostatniej manifestacji strzeleckiej we Lwowie w dwudziestopięciolecie Związku Walki Czynnej podniósł kazanie do piętnastotysięcznych szeregów strzeleckich wygłosił ks. mgr. Nowak.

„Nie starajcie się — mówił kaznodzieja, — o wykwintne ubiory, modne stroje! Macie zaszczyt nosić sławny szary mundur strzelecki, w którym na święte boje chadzają Pierwsi Żołnierze Polski. Ma on oznaczać Waszą gotowość służenia wiernie Państwu w codziennym szarym trudzie. Macie czerwone sznury, jak kresowi dominikanie, na oznakę krwi obficie przelanej przez pierwszych strzelców. Niech ta praca nasza dla Ojczyzny oparta na miłości Boga i bliźnich będzie zgodną, rycerską i pokorną! Niech zasługa Wasza dla Ojczyzny, jak mówi Mickiewicz, będzie jak proch. „Kto proch szeroko zasypie i podpali, zrobi mały błysk bez mocy i huku i stuku. Ale kto proch zakopie głęboko i

podpali, tedy wywróci ziemię, i mur z hukiem i stukiem, a ludzie mówić będą: zaiste było tam wiele prochu, chociaż było niewiele, ale w zakopaniu głębokim. Przetóż i zasługa głęboka schowana pokaże się sławnie, jeśli nie w tym, to w wieczności, i huk jej będzie nieskończony i blask jej nigdy niegasnący, i skutek jej na wieki”.

Razem i spolem pracujcie, młodzi przyjaciele, dla dobra Ojczyzny. Bądźcie silni jednością, mocni wytrwałością w przedsięwzięciach, zdrowiem moralnym i gorącym umiłowaniem Boga i Ojczyzny!

Ze szczęścia narodu uczynicie, jak wasi poprzednicy, treść swego żywota! A będziecie chlubą i chwałą Narodu naszego, będziecie mieć spokojne sumienie, błogosławieństwo Boże i opiekę Tej, oo w Ojstrej świeci Bramie i Jasnej broni Częstochowy — Królowej Korony Polskiej Maryi”.

Zwinięcie i utworzenie nowych katedr w szkołach akademickich

Rozporządzeniem ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego zniesiono szereg katedr oraz utworzone zostały nowe katedry w szkołach akademickich. Obok zwiniętych katedr zwinięto również połączone z niemi zakłady naukowe. Należy wyrazić przypuszczenie, że profesoriowie, których katedry polikwidowano na jednych wydziałach, tworząc jednocześnie podobne katedry na wydziałach innych obejmą nowoutworzone katedry.

Na zasiłki dla bezrobotnych

Odbyło się posiedzenie zarządu głównego Funduszu Bezrobocia pod przewodnictwem prezesa tej instytucji p. min. K. Roznowskiego. Na wniosek komisji budżetowej przyjęto preliminarz budżetowy Funduszu Bezrobocia na październik rb. Przewiduje on łącznie z ustawową dopłatą skarbu państwa 2 milj. 700 tys. zł. wpływu.

Na zasiłek dla bezrobotnych robotników prelinowano 1,794.440 zł. w przewidywaniu, iż uprawnionych do pobierania zasiłków będzie w październiku 37,000 osób.

Na rynku pracy

— W Białymstoku uruchomiono 2 przedsiębiorstwa na dwie zmiany, przyjmując do pracy około 100 robotników.

— Jaworznie Komunalne Kopalnie Węgla w Jaworznie uruchomiły zamkniętą od 8 czerwca rb. kopalnię „Jan Kanty”, przyjmując do pracy około 100 robotników.

— Sierszeńskie Zakłady Górnicze w Sierszy zredukowały czas pracy do 4 dni w tygodniu, powiększając liczbę zatrudnionych do 825 osób.

Landrat Ulitzka w więzieniu

Sąd w Opolu skazał na półtora roku więzienia b. landrata na Górnym Śląsku Ulitzka za sprzeniewierzenie 3 i pół tys. marek, wyznaczonych na budowę katolickiego domu pielęgniarskiego, jako okoliczność łagodzącą wyrok wymienia zasługi Ulitzki, które położył jako członek centrum na rzecz Niemiec w czasie plebiscytu na Górnym Śląsku.

Wstęp w szeregi LOPP.

Czerwona cnota i lodowate małżeństwa

Maż i żona w Sowietach i Grenlandji

Angielska autorka Ela Winter napisała niedawno bardzo zajmującą książkę p. t. „Czerwona cnota” w której opisuje stosunki małżeńskie w Rosji Sowieckiej. Twierdzi ona, że w psychice sowieckiej nastąpiła w ostatnich czasach wielka zmiana na lepsze.

Po rewolucji bolszewickiej modne były jak wiadomo małżeństwa tzw. „pięciominutowe”. Młoda para otrzymywała „ślub” od urzędnika sowieckiego a związek taki na wniosek jednej ze stron mógł być nazajutrz już unieważniony. Obecnie rewolucji bolszewickiej są znacznie już rzadsze.

W jednym z rozdziałów, omawiających sprawę alimentów, autorka opowiada następującą charakterystyczną historję.

Przed sędzią staje młody człowiek od którego żona domaga się alimentów. Sędzia skazuje go na wypłacenie trzeciej części zarobków. Oskarżony oświadcza na to, że jest niemożliwym, gdyż już wypłaca trzecią część swych zarobków swojej pierwszej żonie. — W takim razie — wyrokuje sędzia — zapłaci pan z pozostałych dochodów.

— Kiedy tą część moich poborów wypłacam mojej drugiej żonie! — wyjaśnia nieszczęśliwy.

— Skoro tak zapłaci pan ostatnią część swych dochodów!

— Ostatnią część wypłacam mojej trzeciej żonie.

Na zapytanie, z czego żyje w takim razie, urzędnik sowiecki oświadczył, że utrzymuje się z alimentów, jakie obecna jego żona otrzymuje od swych pięciu poprzednich mężów.

W podbiegunowym sąsiedztwie Sowietów w Grenlandji panują niemniej oryginalne stosunki matrymonjalne. Grenlandja nie znała do niedawna żadnych małżeńskich problemów. Wierność i niewierność były to pojęcia zupełnie obce Eskimosom. Mogli oni bardzo kochać swoje żony, niemniej wyruszając na polowanie zostawiali je na tymczasowe małżeństwa swym przyjaciółom. Ta przyjacielska przysługa bardzo była wśród nich ceniona. Po powrocie z polowania myśliwy, odbierając żonę wręczał zwykle jeszcze „prezent wdzięczności” swemu chwilowemu zastępcy. W ostatnich czasach jednak Grenlandja stała się bardzo nowoczesna. Wprowadzone zostało radio, teatr, kino, aeroplany i europejskie zwyczaje małżeńskie.

Ofenzywa szpiegowska

Publicysta Bresse w „Ere Nouvelle”, twierdzi, że ostatnie incydenty na granicy szwajcarsko-niemieckiej oraz częstsze arestowania szpiegów niemieckich w Szwajcarii zdają się potwierdzać rewelacje Augura i Steeda co do planu napadu niemieckiego na Francję przez Szwajcarię.

Nowoczesny Eskimos, udając się na łowy nie pozostawia już żony przyjacielowi. Bierze z nią ślub podobnie, jak w Rosji, przed urzędnikiem cywilnym i rozwodzi się z zapalem, bijąc niemal rekordowo pod tym względem Sowiety.

Pierwszy sędzia do spraw rozwodowych osiedlił się niedawno w osadzie Godthaab

i pracuje obecnie w pocie czoła. Eskimosi bowiem pragną się rozwodzić z powodu przesolonej zupy „djabelskich” rozmów żony (mówiącej przez sen) lub innych równie ważnych powodów.

Dopiero w jesieni biedny sędzia odpoczywa. W czasie półrocznej nocy bowiem Grenlandczyk się nigdy nie żeni.

Pięćset ubrań króla Anglii

Kłopoty mistrza królewskiej garderoby

Przed rozpoczęciem zimy, podczas pobytu Jego Królewskiej Mości Jerzego V w Szkocji na polowaniach, wielki Mistrz Królewskiej Garderoby przeprowadza rewizję wśród 500 ubrań pierwszego gentelmana Anglii i robi wśród nich porządek. Kilka pokoi w Buckinghamskim pałacu wypełnionych jest strojami Króla. Monarsze odznaki jak korona, berło i insygnia spoczywają w tajemniczej szafie pancernej.

Najliczniej reprezentowane są galowe mundury wojskowe, które Król otrzymuje od wszystkich pułków lądowych i morskich, nie brak również historycznych strojów, które mistrzowi garderoby i jego trzem pomocnikom przyczyniają mnóstwo roboty z utrzymaniem ich „w formie”.

Król wychowany jako oficer marynarki najwięcej zawsze kocha morze i flotę, to też najczęściej nosi mundur admirała floty. Często przywdziewa także strój marszałka polnego: krótkie skórzane spodnie i szkarłatny surdut. Udając się na przegląd armji Jego Królewskiej Mości wkłada szary uniform khaki. W niektórych swych rezydencjach nosi specjalne do nich przynależne stroje historyczne. I tak w zamku Windsor nosi błękitny surdut ze złotymi guzikami i czerwonym kołnierzem. W Balmoral ubiera się w ciągu dnia w krótką spódniczkę szkotów, a wieczorem przybrany klejnotami galowy

strój Stuartów. Mistrz garderoby pan Howlett musi się blyskawicznie orjentować w sytuacji, aby wśród gór spiętrzonych ubrań królewskich wydobycь zawsze potrzebne w danej chwili stroje. Nie wie on nigdy zgóry, jakie wypadnie królowi włożyć. P. Howlett ogromnie jest ceniony przy dworze angielskim i apartamenty jego w pałacu Buckingham podobne są do małego muzeum, w którym podziwiać można wspaniałe prezenty od rodziny królewskiej i portrety z autografami monarszami, których by mógł pozazdrościć nie jeden dolarowy milioner.

Ubrania cywilne Jego Królewskiej Mości przedstawiają zbiór dużo mniej bogaty niż oficjalne stroje. Król nie lubi trzymać się ostatniej mody, jak to czyni, ojciec jego Edward VII oraz książę Walji.

Nadewszystko lubuje się w ubraniach wygodnych. Spodnie nosi zaprasowane z boku, jak jego dostojny poprzednik, buciki używane przez króla na polowania są zawsze kamieniem sporów z rodziną Monarchy. Nie zawsze bowiem są równie eleganckie jak wygodne. Król Jerzy zamawia je sobie chętnie u swego szewca na wsi, starego szkota, który zwykle mówi: Będę się starał dogodzić Waszej Królewskiej Mości, ale nie wiem czy mi się uda!

Teatr — dziwactwo budują Sowietu w Nowosibirsku

W głównym mieście sowieckiej Syberji, w Nowosibirsku rozpoczęto budowę olbrzymiego teatru, według projektu architekta Gruenberga. Oryginalnością jego będzie to, że przedstawienia teatralne na scenie kombinowane będą z przedstawieniami filmowymi w kopule widowni. Niektóre przedstawienia kombinowane będą tak, że koniec sztuki, odgrywanej przez artystów na scenie przedstawiany będzie na filmie w kopule sali teatralnej. Kopuła ta budowana jest z żelazobetonu, a jej średnica wynosić będzie 60 metrów.

Ciekawe będzie również urządzenie techniczne. W ciągu kilku minut bowiem scena może być połączona z widownią tak, że przed stawiąć będzie jedną salę, w której odbywać się będą mogły wielkie wiece ludowe itp. W teatrze może być urządzone poza tem wielki basen dla odbywania imprez wodnych. Budowa ma być ukończona zimą roku 1934 lub najpóźniej z początkiem roku 1935.

Nieny w Tampico

W Meksyku akeja ratunkowa na terenach dotkniętych katastrofą huraganu i powodzi trwa w dalszym ciągu. Z pod gruzów w Tampico wydobyto 125 zwłok. Tysiące rannych korzystają z pomocy lekarskiej. W wielu miejscowościach zjawili się bandyci, którzy płądrują opuszczone domy. Władze w tych wypadkach postępują w sposób bezwzględny. Zwłoki 2-cb bandytów, zastrzelonych przez straż w Tampico wystawiono na widok publiczny.

Stulecie akumulatora

We Francji utworzył się komitet, który zajął się już opracowaniem programu obchodu dla upamiętnienia setnej rocznicy wynalezienia i skonstruowania pierwszego akumulatora elektrycznego przez francuskiego uczonego, fizyka Gaston'a Plante. Do wzięcia udziału w obchodzie będą zaproszone delegacje różnych instytucji naukowych francuskich. Rocznicę będzie obchodzona w początkach r. 1934.

Człowiek przedpołopowy

Nowa zdobycz naukowa

Uczony austriacki dr. Wiktor Lebzelter utrzymuje, że dotychczasowa hipoteza, jakoby człowiek rozwinął się pod koniec epoki trzeciorzędowej z formy podobnej do szympansa przez stadja pośrednie Pithecanthropus erectus (Jawa) i Homo Neanderthalensis do człowieka nowoczesnego, nie da się wobec nowych odkryć paleontologicznych utrzymać. Szkielety człowieka pierwotnego, znalezione w Chinach i na wyspie Jawie dowodzą, że ma się tu do czynienia z człowiekiem rozwiniętym, posiadającym znajomość ognia i fabrykacji narzędzi z kamienia i kości. Tego samego dowodzą szkielety ludzkie, znalezione w Oldo-

way w Afryce. Dalsze potwierdzenia tej tezy przyniosła ekspedycja L. S. B. Leakey (Cambridge), która odnalazła resztki ludzkie na południowym brzegu zatoki Kaviron do, jeziora Wiktorja-Njansa. Ekspedycja, w której skład wchodził najwybitniejszy uczeni angielski, przedłożyła swoje wyniki czterem komitetom naukowym, które niedawno w Cambridge ustaliły następujący stan faktyczny:

W Kanjera i w Kanam dokonano odkrycia szczątków człowieka. Odkrycie w Kanjera są równoczesne ze szczątkami człowieka, odnalezionymi w Oldoway i odpowiada ją staro-europejskiej kulturze Cheléeńskiej.

Szczałki ludzkie odkryte w Kanam są jeszcze starsze, pochodzą one z najstarszego dyluwjum albo z końca epoki trzeciorzędowej. Znalezione tam szczątki dolna wykazuje rozwinięty podbródek i gęsto osadzone zęby. Tak szczątki ludzkie w Kanjera, jak i w Kanam posiadają znamiona człowieka współczesnego.

Dr. Lebzelter wnioskuje z powyższych danych, że historia człowieka jest o wiele starsza, niż dotychczas przypuszczano i że dotychczasowe poglądy o powstaniu człowieka muszą być poddane gruntownej rewizji.

ANTONI MARCZYŃSKI.

PODPALACZE

ROZDZIAŁ I.

Van Kampen stał sboie kropelki potu z czoła.

— Sir, czy nie dałoby się partjami? — oponował nieśmiało. — Bo zwolnić naraz 30.000 ludzi... w środku zimy, to... może wywołać...

— Niech wywoła! Tego chcę!

— Nannie rozumiem, sir. — Van Kampen naprawdę nie rozumiał. Był nazbyt przygnębiony, nazbyt ztroskany o los nowych ofiar bezrobocia. To jest o swoich dwóch synów, również dyrektorów. — Czy oni aby zdążyli uciuć sobie ciec po 25,000 funtów na czarną godzinę? — rozmyślał z trwogą.

Mr. Samuel Forban obserwował go uważnie. W luście. Jak zwykle o tej porze, zmieniał zakiet na frak i właśnie wiązał białego motylka.

— Być może, — odezwał się, — iż za tydzień zwolnię wszystkich. — (Van Kampen jęknął glucho). — Lecz równie możliwe, że niebawem ruszymy pełną parą, na trzy zmiany! Ze we wszystkich podległych panu przedsiębiorstwach każę błyskawicznie zwiększyć produkcję do normy z przed 10-ciu lat!

— Sir, wiem, że pan nigdy nie żartuje. Tem więcej się dziwię, iż...

— Niech pana nie dziwi! Nawet, jeśli powiem, iż za pół roku nie będzie w Europie i w Ameryce ani jednego bezrobotnego... co uważam za zupełnie możliwe. Za bardzo prawdopodobne!... Słowem, proszę być przygotowanym na największe niespodzianki i najbardziej nieoczekiwane zarządzenia. Tego tylko wymagam od mojego europejskiego generalnego admi-

1) nistratora. Tego, aby pana absolutnie nie nie zaskoczyło! I... nie zatrzymuję pana dłużej. Jutro proszę się zgłosić do mojego sekretarza. Dowidzenia.

Forban skinął głową zwierciadłu, William Van Kampen skłonił się nisko przed grzbietem chlebodawcy i wyszedł. Równocześnie wślizgnął się sekretarz.

— Sir, jeszcze jeden petent czeka, — zameldował, — oto jego kartka wizytowa, — dorzucił z ironją. Na brudnawej karteczce, wydartej snąc z niechlujnego notestu było nagryzmołone ołówkiem: Z 66, z polecenia p. R. v. E.

— O! — Blysk szczerzego zainteresowania zamigotał w szarych oczach Amerykanina. — Dawaj go pan natychmiast!

Tajemniczy „Z. 66” wyglądał podobnie, jak jego bilet wizytowy, był tylko trochę mniej brudny; zato uszy odstawiały mu rekordowo.

— Mogę panu dzisiaj poświęcić tylko 4 minuty, — zaczął Forban, patrząc na to niepokaźne indywidjum, jak na raroga. — Więc pan czuje się na siłach spełnić wiadomą misję? — powątpiewał. — I w ciągu pół roku

— Nawet wcześniej, jeśli otrzymam od razu wszelkie potrzebne środki...

— To znaczy, ile?

— Szczegółowy preliminarz mógłbym przedstawić za kilka dni.

— Chodzi mi narazie tylko o pańskie honorarium. — Dwa miliony, sir. Zaledwie dwa miliony franków... szwajcarskich.

Forban był przyjemnie zdziwiony, niemniej zrobił zgorzsną minę.

— Szwajcarskich?! Ależ to ogromna suma!

— Sir, ja będę codziennie narażał swoje życie!

— Nie tyle pan, co pańscy agenci... Zresztą niema o czym mówić w tej chwili. Sprawa jeszcze nie dojrzała na tyle, by...

— Wiem, — przerwał tamtem z ukłonem, — panowie nie doszli jeszcze do porozumienia z panem Ablem Lazare.

— Niesłychane! Mój przyjaciel wtajemniczył pana we wszystko?!

— Broń Boże! Pan Roger van Elden jest równie powściągliwy w słowach, jak pan... To tylko moja... moja intuicja.

— Pańskie domysły mogą być najzupełniej mylne.

— Nie, sir. Fakt, że natychmiast po przybyciu do Paryża udał się pan do pałacu barona Lazare świadczy, iż...

— O, widzę, że pan pozwolił sobie śledzić mnie w Paryżu!

— W pańskim interesie, sir. Dzięki temu mogę panu zakomunikować już teraz bardzo sensacyjną wiadomość...

— Za cenę?

— Bezinteresownie!

— Słucham.

— Pan zastał w domu tylko młodego barona, który oświadczył, że jego ojciec bawi od dłuższego czasu na Riwjerze.

— Istotnie. Ale skąd pan to wie?!

— Intuicja, powiedzmy... Ważniejszą dla pana będzie informacja, że Armand Lazare skłamał. Stary baron był w domu podczas pańskiej wizyty, a zaledwie pan wyszedł, spakował manatki i samolotem odleciał do Marsylii. Jutro, przypuszczam, otrzyma pan od niego depesze Juan-les-Pins...

(Ciąg dalszy nastąpi).

Polska Gdynia — portem środkowo-południowej Europy

Jedną ze spraw, leżących w interesie konsolidacji gospodarczych i politycznych stosunków w Europie, jest sprawa gospodarczego zbliżenia Polski i państw Małej Ententy. Z pośród zaś wielu różnych zagadnień, jakie w tej mierze nasuwają się same, bodaj najkonieczniejszym do rozwiązania jest zagadnienie komunikacji pomiędzy Polską a temi państwami. Należałoby sobie życzyć, by sprawa ta możliwie najrychlej wejść mogła na tory urzeczywistnienia.

Jakże bowiem wygląda ta sprawa w obecnej chwili? Oto np. Czechosłowacja posiada w rzeczywistości tylko jedno bez pośrednie połączenie z Jugosławją, a mianowicie żeglugę po Dunaju. Zasadniczo jednak musi w komunikacji z Południem uciekać się do tranzytu przez Austrię. Z Rumunją łączy Czechosłowację zaledwie tylko jedna linja kolejowa i oczywiście Dunaj. Wreszcie połączenie pomiędzy Jugosławją a Rumunją utrudnione jest jeszcze w większej mierze, a to z tego względu, że na Dunaju brak jest dotychczas odpowiednich mostów kolejowych. W roku ubiegłym Jugosłowianie ukończyli cprawda na Dunaju budowę mostu, łączącego Belgrad z Pancewem, dzięki czemu stolica Jugosławji uzyskała połączenie z Rumunją. Ale linja ta prowadzi tuż w pobliżu granicy węgierskiej, co w gruncie rzeczy stwarza mnóstwo niedogodności. Dlatego też obecnie rozpoczęto budowę drugiego nowego mostu pomiędzy Rumunją a Jugosławją, co umożliwi połączenie Belgradu i Bukaresztu krótszą drogą. Połączenie pomiędzy Belgradem, Pancewem a Rumunją wynosi bowiem aż 930 km., podczas gdy połączenie przez nowy most wynosić będzie tylko 340 km. To też dopiero ta linja kolejowa będzie mogła prawdziwie przyczynić się do wzmocnienia stosunków komunikacyjnych pomiędzy państwami Małej Ententy, tak, że państwa te nie będą musiały korzystać z tranzytu przez obce terytorja.

Jeszcze większe jednak znaczenie posiadać będzie ta linja kolejowa dla połączenia Jugosławji — przez państwa Małej Ententy — z polskimi portami — oczywiście zaś niemniejsze znaczenie przedstawiać będzie ona i dla Polski tj. dla jej tranzytu ku morzom południowym.

Polskie porty, a przedewszystkiem Gdynia, odgrywają coraz większą rolę jako porty eksportowe dla Czechosłowacji i Rumunji. Linja kolejowa prowadząca z Gdyni w głąb państwa tj. magistrala węglowa, tem silniej jeszcze zbliżyła Czechosłowację do Gdyni, tak, że Czechosłowacja zwłaszcza w swych wschodnich prowincjach, ma dziś dogodne połączenie z Bałtykiem.

Rozsądna polityka taryfowa rządu polskiego, która dla przewozu towarów przez Gdynię ustanowiła szereg korzystnych udogodnień, doprowadziła do tego, że Gdynia w krótkim stosunkowo czasie zdołała zająć jedno z najpoważniejszych miejsc w szeregu portów na Bałtyku.

Już sam statystyka dowozu i wywozu przez Gdynię świadczy o jej wielkiem znaczeniu dla środkowo-południowej części Europy. Wystarczy wziąć pod uwagę chociażby tylko dane wywozu i przywozu przez Gdynię w okresie ostatnich miesięcy, w ciągu których wywóz i przywóz towarów z tej części Europy lub dla niej przeznaczony zajmuje coraz poważniejszą pozycję.

Porty niemieckie, przez które poprzednio szedł eksport państw środkowo-wschodnich kierowanych przez Bremę, te są znacznie. M. in. ten właśnie fakt był przyczyną, że rząd berliński wydał ostatnio zarządzenie, przyznające dla towarów kierowanych przez Bremę te same ulgi, jakie przyznają koleje polskie dla towarów kierowanych przez Gdynię. Zarządzenie to jednak nie odniesie większego skutku. Portom niemieckim brak oparcia nawet o własny kraj — podczas kiedy Gdynia, silnie związana z polską produkcją i polskim handlem, posiada pozatem obecnie wiele znaczące zaplecze jakie stanowią dla niej państwa Małej

Ententy, z którą Polska utrzymuje łączność nie tylko gospodarczą ale i polityczną.

Nowe połączenie przez Dunaj zbliży nasz port polski, tak doniosły dla państw Małej Ententy — również i do Jugosławji. Powstanie nowa linja kolejowa, która w przyszłości będzie mogła odegrać ogromnie poważną rolę gospodarczą, je-

dnocześnie zaś tworzyć nowe szerokie, widoki dla polskiej ekspansji ekonomicznej ku nowym rynkom.

Obradujący w dniu 1 października w Gdyni Zjazd Działaczy Gospodarczych Pomorza niechby wśród zagadnień, objętych swym programem, wziął pod uwagę i to zagadnienie, wysuwając w tym kierunku potrzebną inicjatywę.

Dwa układy polsko-gdańskie przyjęła Rada Ligi Narodów do wiadomości

Rada Ligi Narodów przyjęła do wiadomości oba układy polsko-gdańskie. Prezydent Senatu gdańskiego p. dr. Rauschning w dłuższym przemówieniu przedstawił wytyczne polityki, jaką obecnie rząd gdański uważa za jedynie słuszną, mianowicie polityki pokojowej współpracy Polski i Wolnego Miasta, które są ze sobą ściśle związane. Wobec trudności zagadnień jedynym wyjściem było szukanie rozwiązania praktycznego w kierunku współpracy nakażanej przez więzy geograficzne i traktatowe.

Po przemówieniu Rauschninga zabrał głos minister spraw zagranicznych p. Beck, który oświadczył: „Idee, zawarte w deklaracji prezydenta Senatu były znane i wysoko cenione przez rząd polski. Z okazji kontaktu osobistego nawiązanego w czasie wizyty prezydenta Senatu gdańskiego w Warszawie i polskiego prezesa rady ministrów w Gdańsku mogliśmy wymienić na-

szcze poglądy.

Z największym zadowoleniem skorzystał rząd polski z okazji, jaką mu nastręczyło stanowisko, zajęte przez Senat W. Miasta aby uczynić poważny wysiłek, zmierzający do zawarcia sprawiedliwych układów w sprawach interesujących obie strony. Rezultat nie dał na siebie czekać. Dwa układy, o których Rada została poinformowana są tego dobitnym przykładem. Tak samo, jak dr. Rauschning, uważam te pierwsze realizacje za początek nowego etapu, w którym w duchu pojednawczym dążyć się będzie do sprawiedliwych rozwiązań odnośnie wiadomości konieczności chwili obecnej.

W zakończeniu p. min. Beck stwierdził, że rząd polski mógł ocenić w pierwszym rzędzie szczerłość intencji i bezstronność Wysokiego Komisarza.

Po krótkich deklaracjach kilku członków Rady raport został przyjęty.

Dyplom dla Banku Gospodarstwa Krajowego

Delegacja lokalnego komitetu obywatelskiego o Pożyczki Narodowej Warszawa - Śródmieście wręczyła p. ministrowi Starzyńskiemu, jako wiceprezesa Banku Gospodarstwa Krajowego dyplom spełnienia obowiązku obywatelskiego w dowód uznania, iż Bank ten subskrybował jeden z pierwszych Pożyczek Narodową na sumę 2 i pół miliona złotych. — Na zdjęciu moment wręczenia dyplomu.

Niedzielnny dochód z kin na Pożyczkę Narodową

Na posiedzeniu właścicieli kin, zrzeszonych w Związku Teatrów Świetlnych zapadła jednogłośnie uchwała, aby cały dochód z przedstawień we wszystkich kinach w niedzielę 1-go października, przeznaczyć na zakup obligacji Pożyczki Narodowej.

Niezależnie od tego zalecono wszystkim właścicielom kin, aby w razie jeśli do-

chód ten w poszczególnych teatrach świetlnych wyraził się cyfrą zbyt małą, uzupełniali go z własnych środków, przyczyniając się tem do wydatniejszego powodzenia Pożyczki Narodowej.

Właścicielom kin należy się uznanie, że przeznaczono właśnie na ten cel niedzielę, kiedy frekwencja w teatrach świetlnych jest wyższa niż w pozostałe dni tygodnia.

1596 złotych stopniało do 11 Uporządkowanie rozrachunków między samorządami

W związku z trudnościami płatniczymi większości związków samorządowych wzajemne ich rozrachunki pieniężne z tytułu poniesionych kosztów opieki społecznej odbywają się bardzo powoli, co z kolei niejednokrotnie pociąga za sobą przewlekłą korespondencję i spory lub wreszcie prośby poszczególnych samorządów do władz nadzorczych bezpośrednich i naczelnych o interwencję.

Zdarzył się wypadek, że zarząd pewnego związku samorządowego energicznie domagał się od innego samorządu zwrotu 11 zł. 20 gr., w wyniku zaś interwencji ministerstwa spraw wew-

nętrnych okazało się, że był winien swemu dłużnikowi 1596 zł.

Aby uniknąć w przyszłości podobnie nierozsądnego i czysto formalnego postępowania, ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwem opieki społecznej poleciło wojewodom wydanie zarządzeń, by w wypadkach niespornych pretensyj do innych związków samorządowych z tytułu kosztów opieki społecznej zarządy samorządów przed wystosowaniem żądania zwrotu należnych sum bezwarunkowo sprawdzili własne zadłużenie względem samorządu zobowiązanego do płacenia.

MIÓD HRECZANY

czysty

Każdą ilość Kupię.

Oferty pod: „MIÓD“ składac do Międzynarodowego Biura Ogłoszeń, Warszawa, Wierzbowa 11. 6085

Z Poznania na występowach w Berlinie Sorawki pastora Kammela

Niesłychanej prowokacji dopuścił się wobec polskiego Poznania pastor tutejszej gminy niemieckiej p. Ryszard Kammel.

Osoby przybyłe z Niemiec, opowiadają, że pastor Kammel zabawił się w Berlinie w... hitlerowca, paradyjąc po ulicach stolicy Trzeciej Rzeszy w aucie oznaczonym P. Z 48429 i udekorowanym flagą hitlerowską.

Rzecz jasna, że auto z Polski paradyjące pod flagą hitlerowską wzbudziło na ulicach Berlina dużą sensację.

W związku z tem prasa poznańska donosi, że przed niedawnym czasem krążyły wśród Niemców poznańskich uporczywe pogłoski, jakoby pastor Kammel dorobił się milionowego majątku na niemieckich instytucjach dobroczynnych (fi), w których z racji swego stanowiska odgrywał poważną rolę.

Sprzeniewierzone pieniądze miał Kammel wywozić do Niemiec, gdzie zakupił jakąś nieruchomość.

Całą tę sprawę badać miała w Poznaniu specjalna komisja śledcza, przybyła z Niemiec.

Nie wolno również zapominać, że przed laty pastor Kammel, który dziś tak bardzo kocha hitlerowską swastykę, wmieszany był w aferę przemysłową (maszyny do pisania), o której rozpisywały się wówczas bardzo szeroko poznańskie gazety.

Zmiany w rozkładzie kolejowym

Dyrekcja Okręgowa Kolei w Warszawie podaje do wiadomości, że pociągi bezpośredniej komunikacji Warszawa Główna - Gdynia tj. pociąg nr. 617 odchodzący z dworca Warszawa Główna o godz. 19,19 oraz pociąg nr. 618 przybywający do dworca Warszawa Główna o godz. 10,10, będą od 1 października kursowały tylko do Łowa zamiast do Gdyni, przyczem pociąg nr. 617 ostatni raz odejdzie z Warszawy tylko do Łaskowic dnia 30 września, zaś pociąg nr. 618 przybędzie z Gdyni do Warszawy ostatni raz dnia 1 października rb.

Smakują im polskie bekony

Według wiadomości, otrzymanych z Londynu przez organizację przemysłu bekonowego, wysyłka bekonów polskich do Anglii w ubiegłym tygodniu osiągnęła ilość 943.770 kg w porównaniu do 916.603 kg wysłanych w tygodniu poprzednim. Szynki peklowanych wysłano w ubiegłym tygodniu do Anglii ogółem 85.758 kg, podczas gdy w tygodniu poprzednim tylko 71.168 kg.

Ceny bekonów polskich według notowań giełdy londyńskiej z dnia 22 bm. wynosiły za centnar — 74 do 79 szylingów. Za polskie szynki peklowane płacono zaś w tygodniu ubiegłym w Londynie przeciętnie 65 do 68 szylingów za centnar.

Turniej zapasniczy Małej Ententy

Z Katowic wyjechała do Zagrzebia polska reprezentacja zapasnicza, zaproszona na turniej państw Małej Ententy. Turniej ten rozegrany zostanie w Zagrzebiu, reprezentacja polska walczyć będzie w sobotę, dnia 30 bm. i w niedzielę dnia 1 października. Skład naszej reprezentacji w wagach od koguciej do ciężkiej przedstawia się następująco: Rokita (Warszawa), Anioł (Poznań), Gardacki (Katowice), Neuf (Warszawa), Gałuszka (Katowice), Gęstwiński (Pomorze) i Gwóźdź (Nowy Bytom).

W powrotnej drodze reprezentacja polska walczyć będzie z reprezentacją państwową Austrii w Wiedniu oraz czechosłowacką w Pradze czeskiej.

Polski związek atletyczny otrzymał zaproszenia na powyższe imprezy w ostatniej chwili.

Farmerzy amerykańscy grożą strejkami

Donoszą z Waszyngtonu, że zebranie 1200 delegatów reprezentujących farmerów z 12 stanów, powzięło jednogłośnie uchwałę w sprawie przeprowadzenia strejku. Przyczyną tej decyzji jest fakt, że kodeks Roosevelta dla farmerów nie uwzględnił szeregu życzeń rolniczych. Farmerzy domagają się przedewszystkiem zagwarantowania pokrycia kosztów produkcji, a prócz tego opowiadają się w sposób katagoryczny za inflacją. Data rozpoczęcia strejku nie została jeszcze oznaczona.

Kultura i sztuka

W przymierzu z życiem Towarzystwo Krzewienia Kultury Teatralnej

W niezliczonych artykułach i rozprawach, zastanawiano się nad zjawiskiem t. zw. kryzysu teatralnego i jego przyczynami, nad niemocą teatru jako ośrodka pewnych form życia społecznego i wszystkie te papierowe dociekania nie zdołały ani jednego teatru odrodzić, ani jednego autora natchnąć nową myślą, ani jednemu widzowi narzucić potrzeby teatru. Czuliśmy, że dzieje się jakaś wielka krzywda, jakieś zubożenie życia umysłowego i uczuciowego, ale nie mogliśmy się doczekać pomocy od specjalistów.

A tymczasem wbrew licznym twierdzeniom, wbrew udźwiękowieniu kin, co miało stanowić ostatnie ich uderzenie dobijające teatr, potrzeba tego teatru stawała się coraz wyraźniejsza, brak jego coraz dotkliwszy. Teatru, nie jako nowego środka dla „zabicia czasu”, a jako ośrodka kształtowania myśli, wyżywiania namiętności i spajania wruszeń w potężne uczucie społeczne. Na tem tle, w takiej sytuacji, zrodziła się i zrodzić się musiała inicjatywa społeczna. Rzucona przez p. premiera Jędrzejewicza myśl została entuzjastycznie podjęta przez „Towarzystwo Krzewienia Kultury Teatralnej”. Weszli do niego wybitni przedstawiciele świata politycznego, artystycznego i finansów.

T. K. K. T. postawiło sobie za zadanie prowadzić teatry w bezpośrednim swoim zarządzie, nie oddając ich na łup niszczącej kalkulacji przedsiębiorców prywatnych ani też marnotrawstwu biurokracji samorządów. Już w ciągu kilkumiesięcznej działalności T. K. K. T. zdołało objąć prowadzenie dwóch scen teatralnych w Warszawie — jednej dla wielkiego repertuaru i drugiej — dla sztuk kameralnych. Uruchomienie tych teatrów nastąpi już 1-go października.

Zorganizowany zespół teatralny rozpoczął pracę z niespotykaną od lat energią i zapałem. W dotychczasowych stosunkach teatralnych aktor czuł, że jest tylko wesołkiem, nie wnoszącym do życia narodu żadnych wartości istotnych, choćby najskromniejszych. Podobna sytuacja musiała się prędzej czy później stać nieznosną w najlepszych nawet finansowo warunkach.

Zagadnienie dostarczenia odpowiedniego materiału tym zespołom zostało również postawione na właściwej płaszczyźnie. Dyrekcja zajęła się przede wszystkim nie badaniem jak ubiec inne teatry w zdobyciu sensorycznego przeboju, a postarała się ustalić linię zasadniczą repertuaru tak, aby teatr stał się ośrodkiem krystalizacji myśli społecznej. Teatr musi ułatwić narodziny wielkich idei, narodziny w sensie spo-

łeczny, czyli musi otworzyć dla tych idei głowy i serca jaknajszerszych warstw narodu. Taka jego funkcja spowodowała jego narodzenie w czasach zamierchłej przeszłości, taka sprawi jego odrodzenie dziś.

Wśród wielkiego zainteresowania i wielkich nadziei, jakie przywiązujemy do powstania tego ośrodka manifestacji żywych sił społecznych, mogłoby się wydać, że znaczenie jego będzie niewielkie, ograniczone warunkami pojemności widowni, jakie mają do rozporządzenia teatry T. K. K. T. Tak nie jest. Powodzenie tej imprezy artystycznej, a w powodzenie w tych warunkach trudno nie wierzyć, zmusi również dyrekcje innych teatrów, nawet opartych na czysto kupieckich nie artystycznych ambicjach, do liczenia się z istotnymi potrze-

bami widza. Istnienie dwóch podobnych scen stanie się jakby otworzeniem oczu na głębię przeżyć intelektualnych i doznań emocjonalnych, jakich teatr może dostarczyć i jakich można od niego żądać.

Teatry T. K. K. T. staną się pozatem wzniosłą szkołą aktorów i autorów, staną się potężną pobudką, wzywającą wszystkie talenty do czynu twórczego. Skutki doniosłej inicjatywy już po paru miesiącach odczuje cały kraj. Ożywczy prąd, płynący od tych teatrów, zapłodni wysiłki wszystkich, otworzy możliwości dla wszystkich. Z tem większym zainteresowaniem zwracają się oczy całego społeczeństwa na dwie pierwsze sceny, objęte w stolicy przez Towarzystwo Krzewienia Kultury Teatralnej.

Groby Awarów ze swastyką znaleziono na Węgrzech

W pobliżu Fossano odnaleziono podczas pracy na roli przeszło 500 brązowych monet rzymskich z wizerunkami cesarów Gallienusa, Publusa, Lucinusa, Kaludjusza II, Aureljana etc.

W niniejszym pałacu cesarstwa rzymskiego w Sperlonga znaleziono marmurową statuetkę Apollina z I wieku po Chrystusie. Statua, dłuta jakiegoś znakomitego rzeźbiarza została wzniesiona prawdopodobnie przez Tyberjusza, który przebywał przez dłuższy okres czasu w tym pałacu. Natrafiono również na części 2-eh basenów, w których przechowano i hodowano ryby, przeznaczone na stół cesarza.

W jednej z miejscowości około Pecs na Węgrzech odkopano groby Awarów, w których znaleziono różne przedmioty ozdobione swastyką.

Przy zaburzeniach w trawieniu, bólach żołądka, zgadze, wymiotach, zawrotach głowy, bólach głowy, miganiu przed oczami, podrażnieniu nerwów, bezsenności, ogólnym osłabieniu, niechęci do pracy naturalna woda gorzka Franciszka-Józefa pobudza do wypróżnień i ułatwia krwiotętność.

1992

Instytut Bałtycki czuwa nad potrzebami kulturalnymi Pomorza

W Toruniu odbyło się Walne Zebranie członków Instytutu Bałtyckiego. Po zagajeniu przez prezesa Zarządu p. Starostę Krajowego W. Łackiego wybrano przewodniczącym zebrania b. ministra p. Trzcienieckiego, sekretarzem p. dyrektora Mocarckiego. P. Starosta Krajowy Łącki w sprawozdaniu Zarządu wskazał na dalszy rozwój działalności naukowej i wydawniczej Instytutu Bałtyckiego.

W szczególności z nowych zadań Instytut Bałtycki przejął opiekę nad zbiorami naukowymi pomorskimi, oraz nad bada-

niami archeologicznymi. Prace Komisji Zbiorów Instytutu idą w kierunku zbadania potrzeb kulturalnych Pomorza i organizacji przyszłego krajowego Muzeum pomorskiego, Centralnego Księgozbioru oraz Archiwum Pomorskiego. W dziedzinie badań archeologicznych, nad którymi opiekę sprawuje Komisja Archeologiczna, Instytut posiada osobnego pracownika, który spełnia równocześnie zadania kustosa Muzeum Działu Archeologicznego. Ważną ze stanowiska ogólnej linii rozwoju jest sprawa podjętej bliższej współpracy Instytutu z inne-

mi instytucjami oraz udziału większej ilości osób w ramach organizacyjnych Instytutu. Przejawem tej działalności było utworzenie koła studentów morskich w Warszawie i Komisji geopolitycznej przy oddziale gdyńskim. Zarząd poświęcił dużo uwagi w sprawie rozszerzenia zainteresowań Instytutu na tereny leżące poza Pomorzem, w pierwszym rzędzie na Prusy Wschodnie. W związku z tą działalnością szła akcja wydawnicza, która przejawiała się w wydaniu szeregu nowych tomów „Pamiętnika Instytutu Bałtyckiego” popularnych publikacji oraz komunikatów.

Członkom Instytutu Pomorskiego przedłożono sprawozdanie Dyrekcji, omawiające działalność Instytutu w okresie sprawozdawczym. Na wniosek komisji rewizyjnej, której sprawozdanie przedstawił p. naczelnik Dr. Bogocz, udzielono Zarządowi i Dyrekcji absolutorium. W dyskusji zabierali głos pp. inż. Ginsbert, naczelnik Czołnowski, konsul Wierski oraz członkowie dyrekcji.

W tym samym dniu odbyło się posiedzenie Komitetu organizacyjnego IV Zjazdu Pomorzoznawczego pod przewodnictwem rektora Uniwersytetu Poznańskiego, prof. dr. Stanisława Pawłowskiego. Na posiedzeniu tem omawiano program przyszłego Zjazdu Pomorzoznawczego, który odbędzie się w marcu przyszłego roku w Krakowie i poświęcony będzie zagadnieniom geoagrarum i posiadaniu ziemi na Pomorzu.

Wskrzeszenie Biblioteki Narodowej Trzymilionowy dorobek wydawniczy

Biblioteka Narodowa, wydawana do niedawna przez Krakowską Spółkę Wydawniczą, która wypuściła w świat 177 wzorowo wydanych tomów z zakresu polskiej i obcej literatury, opatrzonej w źródłowe wstępy i sumienne objaśnienia pióra najlepszych znawców danych tematów — po paroletniej przerwie, spowodowanej kryzysem, przeszła obecnie w ręce lwowskiego Ossolineum i wznowi swą działalność pod dotychczasową redakcją. Fakt ten powita z uznaniem ogół czytelników przyzwyczajonych do tej biblioteki.

Biblioteka Narodowa w dotychczasowej swojej krakowskiej fazie działalności puściła w świat 121 tomów z zakresu literatury polskiej a 56 autorów zagranicznych. Szerokim łukiem

objęła wieki twórczości polskiej, poczynając od kroniki Galla, a kończąc na poematach Kasprowicza. Pożyteczne to i popularne wydawnictwo wciągnęło do swojej pracy 65 autorów wydawców z wszystkich ognisk pracy naukowej w Polsce.

Biblioteka wypuściła dotąd w świat blisko 3.000.000 egzemplarzy, co na nasze stosunki jest cyfrą niesłychanie wysoką.

Po pierwszym okresie krakowskim wskutek wznowienia biblioteki nastąpił okres drugi jej rozwoju we Lwowie, który niebawem zostanie zainaugurowany wydaniem „Chaty za wsią” Kraświewskiego w opracowaniu St. Kurowskiego i wyboru poezji K. Tetmajera w opracowaniu Ostapa Ortwiina.

Stefan Garczyński

(W setną rocznicę śmierci zapomnianego poety)

Syn pułkownika wojsk polskich, Franciszka, urodzony w Kosmowie pod Kaliszem (13 października 1805 r.), przedwczesny sierota, wychowany przez ciotkę swoją Antoninę Skórzewską w Lubostromiu, po ukończeniu nauk w gimnazjach w Bydgoszczy i Trzemesznie oraz sławego w swoim czasie Liceum Sam. Bog. Lindęgo w Warszawie (w latach 1814—1823) jako dziewiętnastoletni młodzieniec podczas pobytu w Lubostromiu składał pierwsze ofiary Muzom, rzucając na papier pseudo-klasyczne pierwiociny swego talentu (ballada „Przestroga”, „Piełgrzym” i in.). Wrodzona skłonność do filozoficznych dociekań pociągnęła go na uniwersytet do Berlina, gdzie zrazu oślniła go filozofia Hegla, którego wykłady słuchał z zachwytem przez cztery lata (1825—1829), studiując równocześnie prawo

Zdobyte filozofii niemieckiej i ideologia systemu Heglowskiego nie zaspokoily w nim „głodu prawdy”. Przewrotnie — sceptyka, którego „wiara dziecinna padła na papieskich progach” i rozprysła się w wrót kościoła. Popchnęły w objęcia pesymizmu, z którego to dopiero na podłożu głębokiego patriotyzmu zrodził się nowy rodzaj twórczości tego pierwszego w Polsce poety-filozofa: polski „Faust” i „Manfred”, to jest poemat „Wacława dzieje”, dwie „sceny fantastyczne” „Wizja” i „Nabożeństwo lego-

czesne” i inne.

Albowiem dopiero wewnętrzna praca, jaka się w nim pod wpływem filozofii spełniała poczęła (a może i zefiknięła się z Mickiewiczem w Berlinie) wyzwalać go z więzów naśladownictwa wyrobiła w nim wyższe pojęcie o powołaniu poety:

Tylko ten, kto w natchnieniu wiek swój porozumie,

Komu ów tajny popęd, jak stworzenia słowo

W świat się cały rozłoży, rozrośnie się w ciało,

I on to ciało widzi w samotności, tłumie,
W dzień i w nocy — i tego ciała jest polową;

Tylko ten, który jako ksiądz w ubraniu świętym

Ludziom wszystkim mszę czyta przed wielkim ołtarzem,

Czy odrazu pojęty, czy będzie pojętym:

Tylko ten mistrzem w sztuce — wielkim jest pisarzem.

Odgłosy nocy listopadowej, które obydwu przyjaciół — jego i Mickiewicza — z krainy myśli wywiodły na świat polskiej rzeczywistości, rozpalily w jego żyłach odziedziczona po przodkach krew rycerską i odwołały do ojczyzny. —

Czynów nie trzeba w błyskawicy pędzić
I walki z czasem, ludźmi i naturą
I wojny takiej, jak w mej duszy — wszędzie!

Chciałbym znów działać i w czynów zachwycie

Na nową burzę, na nowe rozbięcie

Pchnąć się — i zginąć, gdy lepiej nie będzie!

Oto — o czym marzył zawsze ten zapaleńcy młody. Więc na zew trąbki bojowej z początkiem roku 1831 jako szeregowiec zaciągnął się do jazdy poznańskiej. Dzielnie musiał się spisywać w obliczu śmierci, skoro w ciągu kampanji odbytej pod wodzą generała Umińskiego, lancą na porucznikowskie szlify sobie zasłużył.

Wśród huków dział i łopotu proporców przecieć „gnusnego pióra” nie „rzucił”, tylko z szablą je ożenił i „w czynów zachwycie” tworzyć począł swój rapsod o roku 1831-ym

I przesuwając się łańcuchem dziejowych wydarzeń, znacząc rozporaz swe ślady w twórczości poety żołnierza. I wśród „nowej burzy”, „nowego rozbięcia” powstawały „Wspomnienia z czasów wojny narodowej” i „Sonety wojenne”, już to tchnące młodzieńczą wiarą w zwycięstwo dobrej sprawy, od którego zacznie się wolność wszystkich ludów i nowa przez Polskę poczęta era ludzkości („Na dzień detronizacji”), już to entuzjazmem dla bohaterstwa naszych żołnierzy z pod Wawru, Stoczka czy Grochowa („Bitwa pod Grochowem”, „Hymn zwycięstwa po bitwie pod Wawrem i Dębem”

i t. d.), to znowu skargą bolesną na ludy Europy, co Polskę opuściły przy zgonie” i groźnym dla nich memento („Do ludów”), to szacpląca żalem, iż

„Tyle ofiar — krwi tyle! — Naprótno przelana!”

(„Wchodząc do Prus”)

żalem, który łagodzą wiarą niewruszona w Polskę, co „Arka została — wolność przymierzem...” i w to, że przecież

„czas przyjdzie Zmartwychwstania jeszcze

Przyjdzie czas Wniebowzięcia — laur s

z krzyża wyrośnie,

Tulacze znów się zbiegną na Pańską wie-

czere,

Jak kiedyś apostoły Chrystusa, radośnie

My Polskę powitamy! I Polak zabierze

Miejsce między ludami i na silach dzielny

Jak dwa razy zrodzony — będzie nieśmiertelny!

(„W rocznicę”)

To znowu rozekłała się rzewnie jego kłótnia w „Elegji” na śmierć „Stasia”, który padł na polu chwały w bitwie pod Wilnem w 1831 roku. To w cyklu sonetów (13-tu) rozdzwoniła się z wszystkich strunami, w straszliwy akord wojennego szalu, w którym wszystkie jego składniki: ryk dział i piekielny taniec pękających granatów, głuchy jazgot gwarderów i ostrzy świst szabl ułaskskich, łomot proporców i trzask kopyt i miarowy krok piechurów, sunących do ataku na bagety, znalazły należyty odpowiednik słowny i brodek artystyczny

**Do 7 października spełnij obowiązki obywatelski, jeśli go dotąd nie spełniłeś
Nie bądź ostatnim z maruderów, podpisując Bożyczkę Narodową.**

Pomorze na froncie Pożyczki Narodowej

GRUDZIĄDZ 879.914 ZŁ.

W ciągu pierwszego dnia oficjalnej subskrypcji Pożyczki Narodowej w Grudziądzu subskrybowało pożyczkę 564 osób na kwotę 214.124 zł. Łącznie z subskrypcją dokonaną w poprzednim okresie nieoficjalnym ogólna kwota pokrytej w Grudziądzu Pożyczki wynosi 879.914 zł.

CHEŁMŻA.

UCHWAŁA KOMITETU POŻYCZKOWEGO.

Na zebraniu Komitetu Obywatelskiego Pożyczki Narodowej w Chełmży dn. 26 b. m. uchwalona została następująca rezolucja:

„Obywatele miasta Chełmży zebrani na posiedzeniu w dniu 26 września 1933 r., rozumiejąc konieczność poparcia akcji Pożyczki Narodowej, stwierdzają jednogłośnie gotowość subskrybowania pożyczki na **pożytek Wolnej i Niepodległej Ojczyzny.**

Komitet Obywatelski Narodowej Pożyczki Narodowej w Chełmży.”

ŚWIĘTO POŻYCZKI NARODOWEJ
W GNIEWIE.

Cały czas podpisywania deklaracji Pożyczki Narodowej Gniew uważa za święto. Uroczystość tą rozpoczęto w dniu 27 bm. capstrzykiem, w którym wzięły udział miejscowa orkiestra i wszystkie organizacje gniewskie. Capstrzyk został zakończony przemówieniem p. dyr. Maślaka na temat potrzeby podpisywania pożyczki, obowiązków na szczytach państwa i potrzeby uszeregowania się ramię przy ramieniu wszystkich obywateli państwa w dzisiejszej walce gospodarczej tak, jak w 1920 r. stanęliśmy wszyscy w obronie zagrożonych granic naszej ojczyzny.

JAK POSTĘPUJE SUBSKRYPCJA?
1.770.300 ZŁ. DAŁA GDYNIA.

Pierwszy dzień subskrypcji Pożyczki Narodowej w Gdyni, przyniósł sumę 1.770.300 zł. Na pierwsze miejsce wysuwa się subskrypcja Łuszczarni Ryżu na 300.000 złotych.

Według wyników pierwszego dnia spodziewać się można, że suma subskrypcji gdyńskiej przekroczy 3 milj. tembardziej, że Komitet Obywatelski rozesłał deklarację na sumę 3.270.000 zł. Przepuszczenia te potwierdza również fakt, że cały szereg firm gdyńskich ze względów technicznych nie subskrybował jeszcze Pożyczki.

WEJHEROWO I POWIAT SUBSKRYBOWAŁY 320 TYSIĘCY ZŁ.

W pierwszym dniu subskrypcji urzędnicy państwowi, samorządowi i prywatni w

prosi i dzięki temu złożyły się na szereg pięknych wyrzuci i plastyki obrazów batalistycznych, naprawdę godnych tego, ażeby się znalazły w najbliższym sąsiedztwie największych arcydzieł naszej literatury wojennej.

Piewcy powstania nie było danem zginać na polu chwały. Jako wygnaniec konał zwolna na emigracji w Dreźnie, trawiony przez gruźlicę, której nie zdołał przemoć organizmu, wyniszczony trudami życia wojennego i wewnętrzną walką. Nic mu nie pomogła kuracja i górski klimat szwajcarski (w Bex). Śmierć na rękach najszerszego przyjaciela i gorącego wielbielcy jego talentu — Mickiewicza sto lat temu, w dniu 20 września w Arwinjonie położyła liście kres jego cierpieniom.

Nie zapomnieli o „dozgonnym” przyjaciołu twórcy „Pana Tadeusza” i w lat dziewięć po zgonie ukazał w pełnym blasku jego „Wacława dzieje” w głębokim rozbiórce („Wykłady o literaturze słowiańskiej”). Nie uchroniło to jednak Gorczyńskiego przed smutnym losem tak licznych u nas „zapomnianych” poetów. Może przynajmniej stulecie śmierci tego twórcy naszej poezji filozoficznej, który wskazał szlaki autorowi „Niedokończonego poematu” i poetozolniera, co śpiewał triumf i zgon zrywającej się do życia Ojczyzny, wskrzesi w naszej pamięci i natchnie myślą zebrania i ogłoszenia drukiem jego spuścizny, ukrytej i rozprószonej w rękopisach i po czasopismach, jakoteż tak już dzisiaj rzadkich egzemplarzach niekompletnych wydań dawniejszych, Adam Münich.

Wejherowie i powiecie subskrybowała 203.600 zł., instytucje prywatne zaś, przemysł i handel — 120.000 zł., czyli razem 323.600 złotych.

WSZYSTKIE BANKI PRYWATNE SUBSKRYBUJĄ POŻYCZKĘ NARODOWĄ.

Za pośrednictwem Związku Banków w Polsce, banki prywatne zadeklarowały Pożyczkę Narodową ogółem — 5.110 tys. zł. Z ważniejszych zapisów należy wymienić następujące banki: Bank Handlowy 1 milion zł., Bank Cukrownictwa — 700 tys.

Polonia Gdańska subskrybowała 750.000 złotych

Subskrypcja Pożyczki Narodowej w Gdańsku już w pierwszym dniu przyniosła sumę 750.000 zł.

W powyższej sumie mieszczą się wśród innych subskrypcje następujące: British and Polish Trade Bank A. G. zł. 365.000, Bałtycki Bank Komisowy zł. 20.000, Dyrekcja i urzędnicy British and Polish Trade Bank zł. 26.900, Dyrekcja i urzędnicy Banku Zw. Spółek Zarobk. zł. 10.750, Dyrekcja i urzędnicy Bałtyckiego Banku Komisowego zł. 4.100, Dyrekcja i urzędnicy Polskiej Kasy Rządowej zł. 12.750, Dyrekcja i urzędnicy Państw. Zakł. Zboż. zł. 9.150, Dyrekcja i urzędnicy firmy „Skarbopol” zł. 12.450, Dyrekcja i urzędnicy Polish Petroleum Co. zł. 12.500, Dyrekcja i urzędnicy Centrali Rolników S. A. Oddziału w Gdańsku zł. 8.150, Urzędnicy firmy Polskiej Agencji Eksportu Drewna w Gdańsku zł. 5.700 itd.

Polscy urzędnicy państwowi zatrudnieni na terenie Wolnego Miasta Gdańska, sub

skrybowali w swoich urzędach macierzystych następujące sumy: wszystkie urzędy podporządkowane Komisarzowi Generalnemu subskrybowały łącznie zł. 66.850, urzędnicy i pracownicy Polskiej Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Gdańsku zł. 23.700. Personal Polkich Kolei Żelaznych zatrudnionych na terenie Wolnego Miasta Gdańska subskrybował dotychczas zł. 167.000.

Ze strony Zw. Polaków w W. Mieście Gdańsku w ciągu przyszłego tygodnia zgłoszonych zostanie jak już dzisiaj wiadomo około 1.000 subskrypcji na stosunkowo poważną kwotę. Subskrypcja ta plynie z najszerszych sfer społeczeństwa polskiego w Gdańsku. Żydzi polscy partycypują w subskrypcji poważną sumą, która w Domu Bankowym Wohl & Cie wyniosła dotąd 113.750.

Tragiczna śmierć kierownika szkoły powszechnej w Brodnicy

W dn. 25 września zmarł w Brodnicy w wieku 48 lat kierownik miejscowej szkoły powszechnej męskiej, Leon Reichel. Śmierć tego, cieszącego się najlepszą opinią i ogólnie szanowanego człowieka nastąpiła w tragicznych okolicznościach.

Zmarły przed dwoma tygodniami z nieznanych przyczyn popełnił zamach samobójczy, podrywając sobie gardło, mimo ciężkiej rany jednak zdołał go chwilowo utrzymać przy życiu. Przez kilkanaście dni Reichel walczył ze śmiercią, której w końcu wycieńczony jego organizm zmuszony był uleść. Osierocił on żonę i pięcioro dzieci.

Ostatnia wola ofiary sopockiej jaskini

Jak donosiliśmy, wczoraj w Sopotach wyłowiono zwłoki komornika sądowego z Ozorkowa pod Łodzią Anatola Pawłowicza, który przeżył 2.000 złotych skarbowych pieniędzy rzucił się do morza.

Przy zwłokach znaleziono dokumenty i listy, dzięki którym niebicie stwierdzono, że zaszło samobójstwo. Samobójca przeklina kasy-no Sopockie i żąda, aby pokryło ono koszt jego pogrzebu, jako bezpośredni sprawca jego tragicznej śmierci.

Wątpić należy, aby sopocka jaskinia gwałtem spełniła ostatnie pośmiertne życzenie swojej ofiary. Byłby to może zbyt kosztowny prece-dens.

Od 1 października zmiany w rozkładzie pociągów

W myśl decyzji Ministerstwa Komunikacji wprowadzenie zmian w zimowym rozkładzie jazdy nastąpi zasadniczo w niedzielę dnia 8 października br. o godz. 0,01, natomiast częściowa redukcja względnie ograniczenie biegu pociągów nastąpi z dniem 1 października br.

Położenie gospodarcze kraju

W oświetleniu Banku Gospodarstwa Krajowego

W okresie m. sierpnia zaznaczyły się na wielu odcinkach życia gospodarczego dalsze objawy polepszenia, co częściowo należy przypisać działaniu czynników sezonowych, częściowo zaś tendencji konjunkturalnej, poczynającej się przejawiać w Polsce już od kilku miesięcy. I tak na rynku pieniężnym, zakłócony przejściowo spadkiem dolara dopływ wkładów do instytucji finansowych przybrał w sierpniu znów na siłę, przy czym trwał nadal pomyślny objaw zamiany wkładów dolarowych na złotowe. Równocześnie wzrosło zainteresowanie papierami lokacyjnymi, które zyskały na kursie. Działalność Państwa i instytucji finansowych w kierunku uzdrowienia stosunków kredytowych przez obniżkę stopy procentowej i konwersję uciążliwych długów zaczęła na wywierać dodatni wpływ na sytuację rynku, wyrażając się w znacznym spadku upadłości i nadzorów sądowych oraz polepszeniu się płatności kredytów bankowych. Poprawiła się zwłaszcza płatność weksli handlowych. Z powodu opóźnienia się żniw

trwała jeszcze w sierpniu sezonowa ciasnota pieniężna, która pod koniec miesiąca zaczęła ustępować. Zapotrzebowanie kredytu pokrywał Bank Polski oraz banki państwowe. Natomiast banki prywatne nie zwiększyły kredytów, dążąc do powiększenia rezerw kasowych.

Celem pokrycia swych licznych zobowiązań rolnicy przystąpili do szybkiej realizacji zbóż nowego zbioru, ocenionego w pierwszej chwili zbyt optymistycznie. Spowodowało to na rynku ziemiopłodów dotkliwy spadek cen, który ustał dopiero pod koniec okresu sprawozdawczego, ustępując nawet miejsca na początku września lekkiej tendencji zwyżkowej. Ceny produktów hodowlanych natomiast, w przeciwieństwie do rynku zbożowego, wykazały cechy stałości, a nawet tendencje zwyżkowe.

W dziale produkcji przemysłowej, miesiąc sprawozdawczy zaznaczył się w szeregu gałęzi lekkim wzrostem produkcji i obrotów o charakterze przeważnie sezonowym. Osiągnięty poziom był jednak w sze

regu wypadków równy lub nawet wyższy niż przed rokiem. W górnictwie węglowym nastąpiło dalsze zwiększenie wydobycia, w związku z poprawą zbytu na rynku wewnętrznym. Wydobycie ropy naftowej utrzymało się bez większych zmian na poprzednim poziomie, wytwórczość artykułów pochodnych natomiast, jak również zbył w kraju i zagranicą wykazały dość znaczny wzrost. Produkcja hutnictwa żelaznego i cynkowego była nieco większa niż w miesiącu poprzednim i znacznie wyższa niż przed rokiem. Przemysł włókienniczy, po zakończeniu korzystnego naogół sezonu letniego, wkroczył w okres międzysezonowy, przygotowując się do produkcji zimowej. W przemyśle metalowo-maszynowym obroty i produkcja nieco się ożywiły, w przemyśle drzewnym sytuacja pozostaje korzystna i znacznie lepsza niż w roku ubiegłym. W dziale produkcji chemicznej zbył niektórych artykułów, jak np. nawozów potasowych i produktów smołowych był większy niż w sierpniu ubiegłego roku. W przemyśle mineralnym natomiast produkcja i obroty utrzymują się na poprzednim niskim poziomie.

Obroty handlowe na rynku wewnętrznym, w związku z okresem wakacyjnym i żniwami były — jak zwykle o tej porze roku — niewielkie. W handlu zagranicznym nastąpił pewien spadek obrotów po stronie wywozu, saldo bilansu handlowego pozostało niemniej dodatnie.

Na rynku pracy nastąpił dalszy, aczkolwiek mniejszy spadek ilości bezrobotnych przy dalszym zwiększeniu zatrudnienia w przemyśle.

Wytruli całą rodzinę

Z Lublina donoszą o wypadku tajemniczego otrucia w wiosce Oleksięta obok Horodyszczan (pow. chełmski).

Oto nieznanymi sprawcy wytruli całą rodzinę, składającą się z 7 osób oraz cały inwentarz żywy. Zbrodnia wywołała przynębiające wściekanie w całej okolicy.

Złoty ząb ze skradzionego pierścionka

Wgrycie sprawców włamania do sklepu biżuterji w Starogardzie

Sensacją dnia w Starogardzie i okolicy była przed kilku tygodniami wielka kradzież z włamaniem, dokonana w sklepie jubilerskim pana Fisera, pastwą której padła różna biżuterja wartości kilkudziesięciu tysięcy złotych. Mimo żmudnych poszukiwań, prowadzonych przez policję, przez dłuższy czas nie udało się wykryć sprawców i może sprawa nazawsze pozostałaby tajemnicą, gdyby nie przypadek, który oddał całą szajkę złodziejską w ręce sprawiedliwości.

W tych dniach do jednego z dentyстів sta rogardzkiej zgłosiła się jakaś niewiasta i zamówiła sobie złoty ząb z tem jednakże, że metalu dostarczy sama, a zapłaci tylko za robotę. Mówiąc to wręczyła dentyście złoty pierścionek prosząc, aby przetopił go i zrobił z niego zamówiony ząb.

Dentyście wydało się rzeczą dziwną, że ktoś

oddaje do przetopienia zupełnie nowy pierścionek, a mając świeżo w pamięci opis zuchwałej kradzieży biżuterji u p. Fischera, na wszelki wypadek postanowił skomunikować się z policją. Podejrzenia go nie zawiodły: gdy pierścionek pokazano okradzionemu jubilerowi, ten z łatwością rozpoznał w nim swoją własność. Wobec takiego stanu rzeczy, mając w ręku dowód rzeczowy, policji nie trudno już było ująć sprawców.

W konsekwencji pod zarzutem dokonania kradzieży z włamaniem w sklepie p. Fischera aresztowani zostali Maksymilian Szydłowski, Kazimiera Szpotajska i Gertruda Zielińska. Po przednio przytrzymane w związku z włamaniem osoby, zostały zwolnione, w sprawie aresztowanych zaś prowadzi się dalsze energiczne śledztwo.

Ciągnięcie już

19 października b.r.

CZAS KUPIC LOS W KOLEKTURZE

Przestępstwem

wyloby wyludzać pieniądze w obecnych ciężkich czasach, niewykonalnymi obietnicami. Nasz od wielu lat znany preparat „FREGALIN” regenerujący krew i nerwy nie wymaga specjalnych komentarzy. Osoby, których podobizny umieszczamy niżej, stwierdzają znakomite działanie kuracji przeprowadzonej za pomocą „FREGALINU”. Głosy ich — najlepszym dowodem skuteczności Fregalinu. Najskuteczniejszym okazał się „Fregalin” w cierpieniach nerwowych, ogólnym osłabieniu, zawrotach głowy, przemęczeniu i bólach reumatycznych. Prosimy zapytać o zdanie swego doktora. W naszym archiwum posiadamy tysiąc i stoów dziękczynnych, dostępnych każdemu dla przejrzenia. Wszystkie listy poświadczone rejentalnie. Wysyłkę uskutecznia nasza apteka. Wyrób pod naukowym kierunkiem.

15. 10. 32.
Od kilku lat cierpię na reumatyzm, bóle były nie do wytrzymania. Wielu lekarzy leczyło mnie. Rezultaty kuracji Fregaliny były zadziwiające. Bóle znikły zupełnie. Anastazja Bak, Przemysł, Barska 15, IV, dom robotniczy.

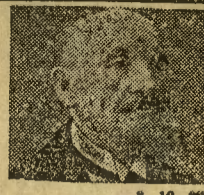
24. 9. 32.
Już po użyciu 3 pudełek Fregaliny czułem się silniejszym. Teraz po ukończeniu kuracji snikły moje cierpienia, bóle stawów, głowy i łożyska. Paweł Terak, Bielsko, ul. Młyńska 377.

27. 9. 32.
Z przyjemnością donoszę, że moje ataki sercowe, bóle głowy, i spuchlizna nóg w kostkach zostały przez użycie Fregaliny wyleczone. Dziękuję Sz. P. najserdeczniej. Anna Szalek, Łódź, Przedzielana 51.

25. 10. 32
Przez reumatyzm nie mogłem pracować, musiałem często leżeć jakby sparaliżowany. Teraz po usunięciu moich cierpień przez Fregalinę czuję się, jak nowonarodzony. Paweł Kalata, Wielkie Drogi, p. loco, k. Krakowa.

1. 10. 32.
Mam lat 57, cierpię 15 lat na bóle głowy, lekkłość i bezsenność. Wszystkie moje cierpienia znikły po użyciu Fregaliny. Czuję się o 20 lat młodszym. Aleks. Hrynyszczak, Stanisławów, Warszatały główne, P. K. P.

Na życzenie przesyłamy każdemu darmo i bez zobowiązania wraz ze Złotą Księgą Życia. **1 próbną paczkę „FREGALINY”**. Należy natychmiast napisać, zanim próby będą rozchwytywane pod adresem:

Dr. med. H. SCHULZE, G. m. b. H.
Berlin — Charlottenburg 2-3954

załączony niniejszy wycinek, jako druk, po wypełnieniu go (Porto zagraniczne)

Proszę o próbe „Fregaliny”, środka regeneracji krwi i nerwów wraz ze Złotą Księgą Życia.

Nazwisko — — — — —
Zawód — — — — —
Miejsce zamieszkania — — — — —
Ulica — — — — —

Rozsyłamy bezpłatnie 50,000 próbnych paczek.

Uprasza się o pisanie ołówkiem 3954

Zmiany i przeniesienia w armji na Pomorzu

Po ukazaniu się Dziennika Personalnego Min. Spraw. Wojsk. nr. 11

Dziennik Personalny Ministerstwa Spraw Wojskowych nr. 11 z dnia 28 września 1933 r. przynosi następujące zmiany w armji na terenie OK. VIII.

Między innymi przeniesieni zostali: kpt. Żwirski Stanisław z DOK. V, do 65 p. p., kpt. dypl. Słomiński Władysław z M. S. Wojsk. do 15 dyw. piech., kpt. dypl. Bortnowski Leon z DOK. VIII do Sztabu Głównego, kpt. dypl. Sadowski Ludwik z 74 pp. do DOK. VIII, kpt. Korczewski Jerzy z DOK. VIII do 61 pp., kpt. Kubica Franciszek z 65 pp. do baonu morsk., kpt. Serafiński Marjan z S. S. Art. do 16 p. p., por. Wysocki Władysław z 66 pp. z garnizonu Grudziądz do garn. Chełmno, por. Rokicki Mieczysław z 62 pp. do 4. p. strz. podh., por. Starzyk Kazimierz z 67 pp. z garn. Toruń do garn. Brodnica, kpt. Harner Edward z Szkoły Podch. Piech. do 63 pp., por. Słezak Andrzej ze Szkoły Podch. Piech. do 61 pp., kpt. Proskiernicki Ludwik z 65 pp. do Szkoły Podch. Piech., por. Zaręba Kazimierz z 62 pp. do Szk. Podch. Piech., kpt. Parczyński Józef ze Szk. Podch. dla Podof. do 62 pp., por. Jura Edmund z 61 pp. do Szk. Podch. dla Podof., kpt. Białkowski Seweryn z Korp. Kadetów nr. 2 do 65 pp., kpt. Kuszal Franciszek z 66 pp. do Korp. Kadetów nr. 2.

Mjr. Dillenius Karol z C. W. Kaw. do 27 p. ulanów, mjr. Kotarski Władysław z Centr. W. Kaw. do C. W. Piech., mjr. Ossowski Józef z 18 p. ul. na stan rej. insp. koni Jarosław, mjr. dypl. Zalewski Jerzy II z 14 p. ul. do C. W. Kaw., rotmistrz dypl. Wiśniewski Zygmunt z DOK. VIII do 12 p. ul., rotmistrz Letyński Leopold z 22 p. ul. do C. W. Kaw., rotmistrz Hernik Marjan z C. W. Kaw. do 22 p. ul., rotmistrz Wachniewski Kazimierz z C. W. Kaw. do 18 p. ul., rotm. dypl. Grabowski Tadeusz III z C. W. Kaw. do 4 p. ul., rotm. Ziembicki Jan z C. W. Kaw. do 6 p. strz. konnych, rotm. Dobrowolski Stefan z C. W. Kaw. do 17 p. ul., rotm. Krzeczowski Jerzy z C. W. Kaw. do 12 p. ul., rotm. Niegowski Władysław z 18 p. ul. do C. W. Kaw., rotm. Sroczynski Jan II z C. W. Kaw. do 5 p. ul., por. Jaroszyński Józef z 27 p. ul. do 16 p. ul., por. Szajewski Andrzej z 22 p. ul. do C. W. Kaw., por. Racewicz Bronisław z C. W. Kaw. do 27 p. ul., por. Misielak Julian z C. W. Kaw. do 8 p. strz. konnych, por. Standało Stefan z 6 p. ul. do C. W. Kaw., por. Cyngett Marjan z 2 p. ul. do C. W. Kaw., por. Łubiński Stanisław z 14 p. ul. do C. W. Kaw., por. iBałkowski Edward z 21 p. ul. do C. W. Kaw., Komorowski Janusz z 1 p. ul. do C. W. Kaw., por. Budarkiewicz Włodzimierz z 26 p. ul. do C. W. Kaw., por. Kamiński Mieczysław z 2 p. szwol. do DOK. VIII, rotm. Skrzyński ze składu osobowego inspektora armji gen. dyw. Norwid Neu gebauera do 17 p. ul.

Płk. Dodewald Emil z C. W. Art. do 81 pal. na stan. zastępcy dowódcy, płk. Loos Emil z 4 pal. do 12 pal., na stan. zastępcy dowódcy, mjr. dypl. Zagórski Edmund z C. W. Art. do MS. Wojsk., mjr. dypl. Paszkowski Adam z M. S. Wojsk. do 15 pal., por. Gostyński Stefan z W. I. G. do 8 dyw. art. przeliv., por. Buchowiecki Jan z W. S. Rej. Grudziądz do 16 pal., por. Albin Roman z 16 pal. do W. S. Grudziądz, por. Cwalina Feliks z 31 pal. do 1. d. pg. panc., por. Różycki Heliodor z 15 pal. do 2 d. pg. panc.

Z Centrum Wyszolenia Artylerji przeniesieni zostali: mjr. Jaremski Jan do 7 pae. mjr. Krautwald d'Anau Józef do 26 pal., kpt. Milli Stanisław do 26 pal., kpt. Małyso Zenon do 6 pal., kpt. Nikodemowicz Stanisław do 16 pal., kpt. Dobrzański Stefan do 21 pal.

Do Centrum Wyszolenia Artylerji przydzieleni zostali: mjr. dypl. Popiel z 26 pal., kpt. Fischer z 2 dak., kpt. Korpala z 12 pal., kpt. Czerniakowski z 2 pac., kpt. Kamiński Józef IV z 1 pac., kpt. Karzewski Mikołaj I z 29 pal., kpt. Firla Kazimierz z 6 pal., por. Mickunas Jan z 4 dak., por. Gąsecki Henryk z 13 dak.

Ponadto przeniesieni zostali: mjr. Witowski Jan ze Szkoły Podch. Rezw. Art. do 31 pal., kpt. Wierzbiański Emil ze Szki Podch. Rez. Art. do 4 pal., por. Heldebrand Kazimierz ze Szk. Podch. Rez. Art. do 4 pal., por. Morzysek Ludwik ze Szk. Podch. Rez. Art. do C. W. Art., por. Majewski Rudols z 15 pal. do Szk. Podch. Rez. Art. por. Borczyński Wiktor z 16 pal. do Szk. Podch. Rez. Art., kpt. Sorobochaty Ignacy z M. S. Wojsk. do 4 p. lotn., kpt. Słoniewski Edmund z DOK. I do 1 baonu bal., por. Rolski

Tadeusz z 5 p. lotn. do 4 p. lotn., mjr. Sochacki Jerzy z Szef. For. Grudziądz do Szef. Fort. Toruń, mjr. Ostrowski Roman II z C. W. Art. do II Brygady saperów, mjr. Stelmachowski Wacław z Sz. Inż. OK. VIII do DOK. VIII, kpt. Górecki Tadeusz VIII z Pom. Sk. Inż. Lwów do 8 baonu sap., por. Brzeziński Wacław z MS. Wojsk. do 8 baonu sap., por. Kucharski Tadeusz II z Szef. Fort. Toruń do 8 baonu sap., por. Dołęga-Otocki Włodzimierz z Szef. Wybrz. Morsk. do 6 bat. sap., por. Brzozowski Teofil z Szef. Inż. OK. VIII do DOK. VIII, por. Stracha z Kom. Gen. R. P. wGdańsku do Kadry 8 dyon. tab., ppłk. Auryta Piątkowski Aureljusz z Pom. Sk. Uzbr. nr. VIII do Gł. Skł. Uzbr. nr. 2, kpt. Bieł Michał z 5 Okr. Szef. Uzbr. do Pom. Skł. Uzbr. nr. VIII, kpt. Buntner Stanisław z Gł. Skł. Uzbr. nr. 3 do 16 pal., kpt. Bereźnicki Władysław z Pom. Skł. Uzbr. nr. 8 do 8 pac., kpt. Moszczyński Jerzy z Gł. Skł. Uzbr. nr. 1 do 21 pp., kpt. dypl. Wawrykiewicz Stanisław z M. S. Wewn. do Kier. Mar. Woj., kpt. Topolski z Skł. Mat. Int. do Skł. Mat. Int. Toruń, kpt. Jerzyński Marjan z Skł. Mat. Int. Kielce do 67 pp., kpt. Góral Adam z San. w Zakopanem do Kadry 8 baonu Tel., por. Ogrodziński Kazimierz z 16 dyw. piech. do 64 pp., por. Masłowski Kazimierz z 14 dyw. piech. do 61 pp., por. Kuczman Stanisław ze Skł. Mat. Int. Grudziądz do 65 pp., por. Pannert Stefan z 15 dyw. piech. do 64 pp., por. Bartman Otmar z Szef. Int. OK. VIII do 63 pp., ppor. rez. Knappe Stefan ze Szp. Okr. nr. 1 do 4 p. lotn. na stanowisko lekarza.

Kpt. mar. Januszewski Walery z dyonu szk. Floty do Kier. Mar. Woj., kpt. mar. Jabłoński Stanisław IV z dyonu kontr. torp. do Kier. Mar. Woj., kpt. mar. Lasocki Stanisław z dyonu łodzi podw. do Kier. Mar. Woj., por. mar. Staniewicz Jerzy z Kierow. Mar. Woj. do dyonu szk., por. mar. Porydzay Bolesław Mikołaj z Kier. Mar. Woj. do dyonu minowców, por. mar. Wojcieszek Marjan Bolesław z dyonu szk. Floty do Kier. Mar. Woj., por. mar. Rudawski Jan z morskigo dyonu art. płołn. do Kier. Mar. Woj., ppor. mar. Czerwiński Aleksy z dysp. asa fa Kier. Mar. Woj. do Kmdu Portu Woj. Gdynia, kpt. mar. inż. Gajewski Bolesław z Wojsk. Wydz. Min. Przem. i Handlu do Kier. Mar. Woj., kpt. mar. inż. Wolski Władysław z Warszatałów Mar. Woj. Gdynia do Korp. Kontr.

Płk. Lewandowski Zygmunt z C. W. Art. do 4 pal. na stan. zastępcy d-cy, kpt. Durda Ludwik z 4 pal. do 6 pal., kpt. Wolbek Kazimierz z C. W. Art. do 31 pal., kpt. Bugajski Jerzy ze Szk. Podch. dla Podof. do 15 pal., kpt. Walasek Jan z 15 pal. do Szk. Podch. dla Podof., rotm. Błasiński Karol z C. W. K. do 1 p. strz. konnych, ppłk. dypl. Mally Fryderyk z 27 p. ul. do C. W. Kaw.

W stan spoczynku przeniesiony został płk. Rymkiewicz Mieczysław, d-cs 63 p. p.

Por. Kopija Wacławowi z 8 baonu sap. p. Komisarz Rządu na m. st. Warszawę zezwolił na zmianę nazwiska rodowego Kopija na nazwisko Brzeziński.

Hallo! Wąbrzeźno!

Dekretem Gen. Dyrekcji Loterii Państwowej w Warszawie został

D. Switalski Franciszek w Wąbrzeźnie

ul. Marsz. Piłsudskiego nr. 12 jako mój subkolector zatwierdzony. Szan. Gracze Wąbrzeźna i okolicy mają tamsamem możność nabycia losów I. kl. 28 Loterii Państwowej i dalszych z mej szczęśliwej kolektury bezpośrednio u p. Switalskiego.

Paweł Billert, Toruń,

Nowomiejski Rynek
Najszczęśliwsza i najstarsza kolektura na Pomorzu. 6039

Hallo! Ciechocinek!

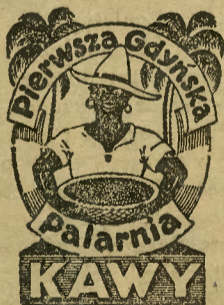
Dekretem Gen. Dyrekcji Loterii Państwowej w Warszawie został

D. Rogalski Stanisław w Ciechocinku - Księgarnia

jako mój subkolector zatwierdzony. Szan. Gracze Ciechocinka i okolicy mają tamsamem możność nabycia losów I. kl. 28 Loterii Państwowej i dalszych z mej szczęśliwej kolektury bezpośrednio u p. Rogalskiego.

Paweł Billert, Toruń

Nowomiejski Rynek
Najszczęśliwsza i najstarsza kolektura na Pomorzu. 6037

Jednak jest najlepsza KAWA z firmy

Pierwsza Gdynia Palarnia Kawy

Sp. z o. p.

Gdynia ulica Leśna — tel. 12-63

w oryginalnych paczkach firmowych à 12½ dkg.

No: 24 25 26 32 38 42 46 51

zł. 0,65 0,80 0,90 1,— 1,20 1,40 1,60 1,80

Zabił swą szwagierkę z litości i miłości

Echa krwawej tragedji w Górze pod Żninem

W dniu wczorajszym w Sądzie Okręgowym rozegrał się epilog tragicznego zajścia, które pociągnęło za sobą śmierć młodej dziewczyny. Na ławie oskarżonych zasiadł 35-letni robotnik Kazimierz Kulina z Góry w pow. żnińskim pod zaszutem zabójstwa swej szwagierki Leokadii Napierałówny.

W rodzinie Napierałów po macoszemu traktowana była 26-letnia córka Leokadja, chora na gruźlicę. Jedynie życzliwie odnosił się do Leokadji szwagier Kulina, w którego sercu zrodziła się początkowo litość, a następnie potężna skryta miłość do Leokadji. Nieszczęście właśnie chciało, że i poniewierana przez rodzinę dziewczyna, gorącym uczuciem zapalała do litościwego szwagra. Tu właśnie początek owej tragedji. Zbliźni do siebie kochankowie, nie widząc innej drogi wyjścia, postanowili pamiarych cierpień przerwać przez pozabawienie się życia.

W tym celu w dniu 7 maja br. wyjechali do Inowrocławia, skąd listownie zawiadomili Napierałów o swem postanowieniu. Po kilku dniach wrócili jednak z powrotem do Góry i tu wyszukawszy odpowiedni moment, w dniu 11 maja udali się na strych domu Napierałów. Kulina wyjął rewolwer. W pierwszej chwili zawahał się, lecz na gorące prośby Leokadji, oddał do niej strzał, kiadąc ją trupem na miejsce. W kilka sekund potem huknęły dwa następne strzały — tym razem Kulina wycelował sobie w prawą skroń. Przewieziony natychmiast do szpitala w Żninie, w ciągu kilku tygodni został wyleczony, następnie aresztowany i pociągnięty do odpowiedzialności.

Na wczorajszej rozprawie Sąd, biorąc pod uwagę wszelkie okoliczności łagodzące (ezyn w afekcie) skazał Kulina na 6 miesięcy więzienia, aawieczając mu wykonanie tej kary na okres 3 lat.

Hallo! Chełmno!

Dekretem Gen. Dyrekcji Loterii Państwowej w Warszawie został

D. Kawecki Franciszek w Chełmnie, Rynek 31.

jako mój subkolector zatwierdzony. Szan. Gracze Chełmna i okolicy mają tamsamem możność nabycia losów I. kl. 28 Loterii Państwowej i dalszych z mej szczęśliwej kolektury bezpośrednio u p. Kaweckiego.

Paweł Billert, Toruń,

Nowomiejski Rynek
Najszczęśliwsza i najstarsza kolektura na Pomorzu. 6035

Hallo! Chełmża!

Dekretem Gen. Dyrekcji Loterii Państwowej w Warszawie został

D. Wiśniewski Bolesław w Chełmnie, ul. Toruńska 27

jako mój subkolector zatwierdzony. Szan. Gracze Chełmży i okolicy mają tamsamem możność nabycia losów I. kl. 28 Loterii Państwowej i dalszych z mej szczęśliwej kolektury bezpośrednio u p. Wiśniewskiego.

Paweł Billert, Toruń,

Rynek Nowomiejski 6038
Najszczęśliwsza i najstarsza kolektura na Pomorzu.

„UŚMIECH FORTUNY“ Toruń, Żeglarska 31, róg Rynek, ku Staromiejskiemu Bydgoszcz, Pomorska 1. 1/4 Losu 10 zł.

KRONIKA

niedziela
1
października

BYDGOSZCZ

Kalendarz artystyczny - 1933

Sobota Hieronima
Niedziela 17ta po Świętej

— **Dyżur nocny aptek** do niedzieli dnia 1 października br. włącznie pełnią: Apteka Piastowska, Plac Piastowski 49, tel. 6-82 i Apteka pod Orłem, Rynek im. Marszałka Piłsudskiego 1, tel. 98.

Z TEATRU MIEJSKIEGO.

Dzisiaj z powodu przygotowań do nowego sezonu teatr zamknięty.

„Zabiję ją“. W niedzielę dnia 1 października pierwsze przedstawienie sezonu 1933/34 wypełni komedia znakomitej spółki włoskich autorów A. Rossato i G. Capo w przekładzie Z. Jachimeckiej „Zabiję ją“.

Zniżka cen biletów na I balkon obowiązuje już od nowej premjery t. j. od niedzieli dnia 1 października.

REPERTUAR KIN.

Adria: Film dźwiękowy p. t. „Królewski kochanek“ z genialną parą artystów Claudette Colbert i Frederick March'em w rolach głównych.

Apollo: Dramat pt. „Ścigana przez los“ oraz świetna komedia pt. „Rozwód na oczekaniu“. Nadprogram: Kronika dźwiękowa P. A. T'a.

Kryształ: Perłowa się humorem farsa p. t. „Ja w dzień... ty w nocy“. Jako nadprogram najświeższy tygodnik Foxa i obraz z dożynek p. t. „Plon niesiemy, plon!“

Bałtyki: Potężny dramat na tle walk czerwonoskórych pt. „Czerwona zemsta“ oraz świetny film polskiej produkcji pt. „Czerwony błazen“.

Rewja: Fascynujący film z życia kadetów p. t. „Komenda serc“ oraz sensacyjny dramat p. t. „Upiory“.

„Słońce: Arcywesoła komedia p. t. „Falszywa księżna“ i sensacyjny dramat p. t. „Uwięziony na diablej wyspie“.

Z miłośników

— Zebranie XXV Koła BBWR. Zebranie plenerne odbędzie się w poniedziałek, dnia 9. XI. br. o godz. 20 w lokalu „Pod Lwem“ przy ul. Marsz. Focha.

— Informacyjne zebranie miesięczne BKS. „Polonia“ odbędzie się w sobotę dnia 30 b. m. o godz. 20 w Resursie Kupieckiej.

— **Dancing P. C. K.** W niedzielę dnia 1. X. br. w sali malinowej hotelu „Pod Orłem“ urządza Polski Czerwony Krzyż five o'clock, połączony z pokazem mód.

— **Wieczorek rodzinny Zw. Prac. Kup. Zw. Prac. Kupieckich** zaprasza na tradycyjny wieczorek rodzinny, który odbędzie się w sobotę, dnia 30 bm. w salach hotelu „Leninga“.

— **Zabawa jesienna Koła b. członków I dr. Marcuskiej.** Krzyżu nie odczujesz, gdy udasz się na zabawę jesienną Koła b. jedynkarzy. Wstęp za zaproszeniami.

— **Dancing Tow. Pomocy Nauk. dla Dziewcząt.** W środę, dnia 4. X. Tow. Pomocy Nauk. dla Dziewcząt w Bydgoszczy urządza dancing z urozmaicheniami „Pod Orłem“. Datki dobrowolne.

— „Stara Okazja“, renomowany w naszym mieście antykwaryat i dom komisowy z dniem 1 października zmienia swego dotychczasowego właściciela i przechodzi pod wyłączne kierownictwo pierwszorzędnego fachowca p. Juliana Junga, koncesjonowanego taksatora i licytatora. „Stara Okazja“ jest największym antykwaryatem w naszym grodzie i cieszy się ogólnym zaufaniem.

— **Otwarcie „Oazy“.** W dniu dzisiejszym została otwarta po przerwie „Oaza“, znany lokal rozrywkowy przy ul. Pomorskiej 19. Dyrekcja, jak się dowiadujemy, zaangażowała pierwszorzędną zespół artystyczny oraz doborową orkiestrę. Lokal otwarty od godz. 22 do rana.

— **Nowa cukiernia.** Znany fachowiec z branży cukierniczej p. Has, właściciel pierwszorzędnej cukierni w Toruniu, otwiera w dniu dzisiejszym przy ul. Gdańskiej nr. 50 cukiernię i kawiarnię „Cristal“. Bliższe szczegóły w ogłoszeniu.

— **Dziesięciolecie Bydgoskiego Tow. Ogrodniczego.** W niedzielę, dnia 1 października br. Bydgoskie Tow. Ogrodnicze obchodzić będzie dziesięciolecie swego istnienia. Z racji tej na etapie w niedzielę otwarcie pokazu ogrodniczego o godz. 9-tej w salach „Pod Lwem“.

— **Ogólne zebranie rzemiosła szewskiego.** W poniedziałek 2 października o godz. 7.30

Ile podpisała Bydgoszcz w pierwszym dniu subskrypcji?

Pożyczka Narodowa udała się. Dotychczasowy sukces przekroczył najmielsze oczekiwania. W pierwszym dniu subskrypcji stwierdzono podpisów ponad 200 milionów. Przekonywującym jest, że niepodobno zebrać z całego Państwa wszystkich danych — to też można przyjąć, że ogólna suma subskrypcyjna została już w pierwszym dniu dwukrotnie pokryta.

To samo odnosi się do Bydgoszczy. W pierwszym dniu subskrypcyjnym we wszystkich miejscach podpisało według urzędowego komunikatu radjowego z Warszawy po wyłączeniu wojska, urzędników państwowych i samorządowych 2289 osób na sumę około 800.000 zł. Pamiętajmy miasto nasze stanowi czterotysięczną część ludności całej Rzeczypospolitej, przeto celem jednorazowego pokrycia pożyczki powinna była Bydgoszcz podpisać 480.000 zł. Jeżeli do subskrybowanej kwoty doliczymy przypuszczalne cyfry podpisane przez wojsko i urzędników,

to Bydgoszcz pokryła pożyczkę w pierwszym dniu subskrypcji przynajmniej dwa i pół razy.

Wskutek tego utrzymuje się błędne mniemanie, jakoby ponad kontyngentowe pokrycie pożyczki miało spowodować zamknięcie subskrypcji już w pierwszym dniu subskrypcji. Z całym naciskiem należy podkreślić błędność takiego mniemania. Podpisywać można nadal we wszystkich ogłoszonych miejscach do soboty, dnia 7 października 1933 r. Należy przypuścić, że sukces pierwszego dnia subskrypcyjnego otworzy oczy wszystkim niewiernym Tomaszom i leniwym w spełnieniu swych obowiązków obywatelskich. Jeżeli sobie uprzytomnimy, że pomimo tak wysokiej sumy podpisanej w Bydgoszczy dopiero gdzieś niedługo zauważą się znaczki legitymujące podpisanie, to będzie dla nas pewnym, że Bydgoszcz jeszcze krociowo subskrybowaną kwotę pomnoży.

Piekarze w szeregu subskrybentów Pożyczki Narodowej

W ubiegły czwartek w sali hotelu „Leninga“ odbyło się ogólne zebranie Cechu piekarzy bydgoskich. Obrady zajął starszy cechu p. Jakubowski, oddając następnie głos p. red. Bi-gońskiemu, który wygłosił referat na temat Pożyczki Narodowej.

W rezultacie dyskusji, w której zabierali głos pp. Kadów, Jasiński, Filipowski i inni, uchwalono rezolucję, następującej treści:

„Piekarze bydgoscy, zebrani dnia 28. 9. 33 r. w sali hotelu „Leninga“ oceniają w całej pełni wielki wysiłek Rządu w kierunku utrzymania

równowagi budżetowej, naszej waluty i chcąc dać dowód zrozumienia obywatelskich obowiązków i solidarności z Rządem, uchwalają jednomyślnie wziąć udział w subskrypcji Pożyczki Narodowej i to zgodnie z wytycznymi, ustalonymi przez Miejski Komitet Pożyczki Narodowej“.

Na zakończenie zebrania zatwierdzono cały szereg spraw organizacyjnych i gospodarczych. Ks. prob. Jacheckiego z Wysokiej zamianowano członkiem honorowym Cechu piekarskiego.

Adwokaci na Pożyczkę Narodową

Komitet Wykonawczy „M. K. P. N.“ podaje do wiadomości, że na Nadzwyczajnym Zebraniu Koła Adwokatów w Bydgoszczy w dniu 25-go września 1933 r. powzięto następujące uchwały:

1) Koło Adwokatów w Bydgoszczy zgodnie z uchwałą Naczelnej Rady Adwokackiej w Warszawie, przyjmuje jako najniższą normę, obowiązującą palestrę bydgoską przy subskrypcji Pożyczki Narodowej — 7% (siedem procent) od ostatnio przez władzę skarbową ustalonego dochodu.

2) Niezależnie od powyższego Koło Adwokatów w Bydgoszczy subskrybuje z własnych funduszy Pożyczkę Narodową w wysokości 1.000 zł. (tysiąc złotych).

Komitet Wykonawczy:
(—) L. Barciszewski, prezes.

Nauczycielsiwo podpisuje pożyczkę

Dnia 27 bm. odbyło się zebranie Związku Nauczycielstwa Polskiego, na którym uchwalono następującą rezolucję:

Członkowie Z. N. P. Oddział w Bydgoszczy, zgromadzeni na zebraniu dnia 27. 9., rozumie-

jąc obowiązki prawych obywateli, uchwalają jednomyślnie subskrybować 75% swoich poborów na Pożyczkę Narodową i zakupić z kasy Oddziału obligację 100 zł.

Wszyscy na froncie

Wzywa się wszystkich pracowników miasta Bydgoszczy, którzy nie dokonali jeszcze subskrypcji Pożyczki Narodowej, by w imieniu solidarności i poczucia obywatelskiego uczynili to chociażby już do 1 października br.

Nie wolno pozostać nikomu w tyle podówcześnie, gdy tysiące kolegów dało dowód wysokiego patriotyzmu już w pierwszym dniu sub-

skrypcji. Równocześnie apelujemy do pracodawców, by umożliwili pracownikom swym natychmiastowe wzięcie udziału w subskrypcji Pożyczki Narodowej.

Prezes: (—) Weber.
Sekretarz: Inż. Kanclerz.

Wielkie wyścigi motocyklowe w Bydgoszczy

W ostatniej chwili przypominamy o niebawmym dotychczas wyścigach motocyklowych, które odbędą się w jutrzejszą niedzielę, dnia 1 października na Stadnie Miejskim. Wyścigi organizuje na rzecz Budowy Domu Katolickiego parafii św. Trójcy znany Klub Motocyklowy w Bydgoszczy. Startować będą najslawniejsi zawodnicy polscy i z Gdańska. W nadprogramie moc niespodzianek.

Początek wyścigów punktualnie o godzinie 14.30. Kasa będzie czynna już od godz. 12.30. Przedprzedaż biletów we firmie Jezierskiej, ul. Gdańska 25. Wyścigi odbędą się bez względu na pogodę. Wieczorem w sali „Resursy Kupieckiej“ rozdanie nagród i wieczorek rodzinny.

Wszyscy zatem spotkamy się jutro po południu na Stadnie Miejskim.

Aresztowanie fałszerzy monet w Bydgoszczy

Nocy ubiegłej do jednej z restauracji bydgoskich wszedło dwóch podejrzanych osobników, zamawiając kolację i wódkę. Przy płaceniu rachunku, jeden z gości wręczył obsługującemu kelnerowi 10-złotową monetę, która wydawała się kelnerowi fałszywą. Nie zdradzając swych domysłów, kelner zawiadomił natychmiast poli-

cję, która z miejsca dokonała aresztowania „bogactych“ gości. Przeprowadzona rewizja osobista dała wręcz sensacyjne wyniki. Mianowicie skonfiskowano u nich kilkadziesiąt fałszywych monet 2 i 10-złotowych, jak również i większą ilość drobnych pieniędzy, które zdążyli już nabyć drogą wymiany.

Dalsze dochodzenia w tej sprawie prowadzi Wydział Śledczy.

Fałszyfikaty te są bardzo zręcznie podrobione. Zewnętrzny ich wygląd prawie niczym nie różni się od prawdziwych. Mają ten sam połysk i dźwięk, a przypuszczalnie są tylko cośkolwiek cięższe i dają się bez większych trudności zgiąć w ręka.

Tow. Popierania Budowy Szkół Powszechnych powstało na Rupienicy

Z inicjatywy kier. szkoły p. Zawadzkiego od było się w ub. tygodniu zebranie obywateli w szkole im. Królowej Jadwigi, celem zaznajomienia ze statutem Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych. Po referatach i dyskusji, w której zabierali głos pp. Zawadzki, Reichelt, Gralak, Nowak i w. in. zgromadzeni uchwalili jednomyślnie powołać do życia „Koło Rupienica“.

Jakkolwiek tutejsi mieszkańcy rekrutują się z elementu uboższego i bezrobotnego, to już niejednokrotnie dali dowody zrozumienia i poczucia obywatelskiego, tak i w tym wypadku zapisało się na członków około 60 osób. W skład zarządu wchodzi pp.: Romuald Reichelt jako prezes, Gralak, wiceprezes; Nowak, sekretarz; Kolanowa, skarbnik; Juszczyk, delegat; Lewandowski, członek zarządu.

Uwaga!

Sportowcy

Przybory Sportowe 4554
Artykuły skórzane
Warsztat reperacyjny

J. Riemer
Bydgoszcz, - ul. Gdańska 7

Informator

dla przyjeżdżających do Bydgoszczy

Odjazd pociąg. z Bydgoszczy

Toruń-Warszawa 1,56, 2,26, 6,23, 8,06, 13,15, 15,43, 17,10, 19,37, 21,50, 23,30.

Tczew-Gdańsk-Gdynia 0,47, 3,29, 5,55, 7,31, 10,41, 13,22, 13,35, 17,01, 18,28, 19,35.

Kościerzyna-Gdynia 0,55, 17,40.

Nakło-Piła 3,45, 8,05, 10,50, 14,35, 17, 50, 19,47.

Unisław-Brodnica 5,10, 8,11, 13,33, 16,06, 21,00.

Inowrocław-Poznań 3,50, 6,14, 8,04, 11,45, 14,15, 15,47, 20,35, 22,59.

Wągrowiec-Poznań 5,02, 10,30, 13,36, 18,40, 23,06.

Inowrocław-Karsznice-Herby Nowe 6,14, 22,59.

U kogo i co kupić?

Futra najnowszych modeli najtaniej tylko z firmy Rapaport, Bydgoszcz, Dworcowa 33, tel. 21-13.

„Centrala Mebli“ Długa 44 poleca kompletne urządzenia mieszkaniowe bardzo korzystnie.

Dom futer, kapeluszy męskich i czapek. M. Zweiniger, Nast., Gdańska 1.

J. Kielbich, Bydgoszcz, Gdańska 19, tel. 12-81.

Instr. muzyczne, gramofony i płyty.

J. Ujma — Specjalny skład materiałów damskich, Gdańska 5.

Futra kupuj tylko w zaufania godnej firmie: skład futer Jaworski i Nitecki, Dworcowa 35.

R. B. Reimann. — Bydgoszcz, ul. Dworcowa 25, tel. 780, lampy radiowe „Philipsa“ i „Valvo“ ro“.

„Polcester“, Stary Rynek 5. Najtaniej kupuje się konfekcję damską, męską i dziecięcą.

Pianina, sprzedaż fabryczna, 20% taniej — dogodne warunki. O. Majewski Bydgoszcz, Kraszewskiego 10 (za kolejką) — tel. 2060.

Wióknik, St. Rynek im. Marsz. Józefa Piłsudskiego 16. Płaszcz damskie.

A. Marciniak, Długa 6, tel. 13-43. Hurt i detal. Żyrandole, materj. elektr. i radiotechniczne.

W. Wiśniewski, Wełn. Rynek 11. Poleca wszelkie gatunki owoców.

F. Bork, Kościelna 18. Rowery i części. Ceny posezonowe.

J. Kempniński i Ska, Długa 64, konfekcja damska i męska.

St. Niewczyk, Śniadeckich 2. Instrumenty muzyczne.

Jan Heidner, Dworcowa 7. Płaszcz damskie, męskie, ubrania męskie, chłopięce i obuwie tanio.

Gdzie się wufapie

Zakład kąpielowy „Sanitas“ Gdańska 27, w podwórzu.

Restauracje i kawiarnie:

„Monopol“ — Bydgoszcz, Gdańska 51, lokal otwarty do rana.

Restauracja Berendt, Dworcowa 6, tel. 10-90 najlepsze śniadania, obiady, kolacje i wszelkie zakąski. Wyborowa kuchnia.

Cukiernia i kawiarnia Berendt, Dworcowa 6, tel. 10-90 wysmienite ciastka i cukierki własnego wyrobu. Wszelkie zamówienia do domów wykonuje solidnie i starannie.

Antykwaryat i domy komis.

„Stara Okazja“, Gdańska 10, tel. 1936.

Zdrowie

Sanitas, Gdańska 27, kąpiele leżniore i elek-

Bilans pracy oświatowej wśród żołnierzy na Pomorzu

Z walnego zgromadzenia Polskiego Białego Krzyża

Dnia 21 września br. odbyło się w Toruniu w świetlicy Domu Żołnierza Okręgowe walne zgromadzenie Polskiego Białego Krzyża. Zebranie zajął prezes okręgu PBK Dr. Jezierski, witając przybyłych: Dowódcę O. K. VIII p. gen. Pasławskiego, Kmdt Miasta Torunia p. płk. Matzenauera oraz delegatów kół P. B. K. na Pomorzu.

Na wniosek prezesa Okręgu wybrano przewodniczącą zebrania p. Musielewiczową. Następnie p. Dr. Jezierski, składając sprawozdanie Zarządu Okręgu scharakteryzował działalność oświatową P. B. K. na terenie Pomorza, oraz podkreślił obowiązek pracy społecznej, od którego nikomu nie wolno się uchylać w trudnym okresie przeżywanym przez nasze Państwo. Dalej stwierdził, że w chwili obecnej cały teren Okręgu VIII. jest pokryty siecią kół P. B. K., prowadzących działalność oświatową wśród wojska.

W okresie ubiegłym Zarząd Okręgu Pomorskiego dokonał szeregu zasadniczych posunięć organizacyjnych, celem jaknajlepszego skoordynowania pracy kół i Zarządu Okręgu. Na przysyłanie Zarząd Okręgu projektuje również niesienie pomocy materialnej gorzej sytuowanym kółom P. B. K., jakoteż utrzymanie kontaktu z kółami drogą stałych objazdów fachowej instruktorki.

Nastąpiły sprawozdania delegatów, poszczególnych kół, z których wynika, że P. B. K. na

Włosy wypadają.

Gruczoły łojowe, które powinny wytwarzać niezbędną dla komórek włosowych cholesterolę, przestały należycie działać. Włosy zaczynają wypadać, nowe nie odrastają. Przyczyna tkwi w niedostatecznej ilości doprowadzonej cholesterolu, sposób usunięcia zła jest zatem jasny i prosty: doprowadzić cholesterolę z zewnątrz. Dzięki długoletnim badaniom naukowym udało się niezwykle trudno rozpuszczalną cholesterolę przeprowadzić do roztworu i to w formie, najbardziej skutecznej dla odbudowy nowych komórek włosowych.

Przy użyciu naszego toniku dla włosów TRILYSIN wypadanie włosów ustaje, łupież znika i włosy odrastają. Proszę żądać w aptekach, drogeriach i perfumeriach albo z fabryki chemicznej PROMONTA, Bielsko Śl., bezpłatnej naukowej broszurki o płynie Trilysin. 6180

Pomorzu prowadzi systematyczną pracę wychowawczo-oświatową w wojsku, a w szczególności nauczanie szeregowych, nieumiejących czytać i pisać, popularne wykłady i prace świetlicowe, pokrywając związane z tem koszta.

Specjalnie wielką inicjatywę i żywotność we wszelkich kierunkach pracy wykazało koło Bydgoszcz, z którego sprawozdanie złożył p. insp. Klimesz.

Po dyskusji nad sprawozdaniami zabrał głos Dowódca O. K. VIII p. gen. Pasławski wyrażając podziękowanie Zarządowi oraz wszystkim współpracującym na terenie P. B. K.

Pan Generał podkreślił, że ze stanowiska tak władz wojskowych — jak i względów ogólnospołecznych należy przedewszystkiem dążyć w kierunku stworzenia najliczniejszych świetlic, któreby żołnierzowi zapewniły godziwą rozrywkę i zaszczepiły w jego duszy potrzebę poświęcenia i w przyszłym życiu prywatnym

wolnego czasu pracy nad podniesieniem kulturalnym siebie i otoczenia.

Warunkiem wypełnienia tego obowiązku jest stworzenie w świetlicach właściwego nastroju, któryby zastępował żołnierzowi atmosferę domu rodzinnego i odciągał go od innych, szkodliwych często środowisk. Apelem do wyłożonej pracy w tym kierunku zakończył p. generał swe przemówienie.

Po omówieniu szeregu aktualnych spraw związanych z pracami Okręgu i kół oraz uchwaleniu budżetu Okręgu na r. 1933-34 przystąpiono do wyboru Zarządu Okręgu Pomorskiego, który dał następujące wyniki: Dr. Jezierski, płk. Matzenauer, por. Nowak, p. Kosakowa, por. Bartman, oraz przedstawiciele kół: Bydgoszcz — (p. insp. Klimesz), Brodnica, Grudziądz (dyr. Kupka), Gdynia (p. Wojciechowska, Podgórz, Chełmno, Inowrocław, Starogard — poczem obrady zakończono.

Służba obywatelska

Z działalności kół pomorskiego tej organizacji

Od szeregu lat działa na Pomorzu mało znana ogółowi społeczność (organizacja: Służba Obywatelska). Celem tego stowarzyszenia jest 1) rozwijanie zmysłu społecznego i poczucia solidarności narodowej wśród szerokiego ogółu kobiet, 2) organizowanie kobiet do służby obywatelskiej dla Państwa, przygotowanie fachowo wyszkolonych kadr kobiecych do pracy w przemyśle, handlu i rzemiołstwie.

Stowarzyszenie realizuje swoje zamierzenia przez doskonalenie sił kierowniczych, nauczycielskich i instruktorskich dla szkół i kursów zawodowych. Zakłada i prowadzi szkoły i kursy zawodowe (przemysłowe, handlowe, rzemiołnicze, gospodarcze, służby społecznej). Urządza odczyty, popiera wydawnictwa z dziedziny sztuki, wiedzy zawodowej, szkolnictwa. Utrzymuje kontakt z czynnikami miarodajnymi, które są zainteresowane sprawą kształcenia zawodowego. Pro paguje ideę popierania wytwórczości krajowej.

Organizacja, której centrala mieści się w Warszawie, posiada kilkanaście kół lokalnych, rozrzuconych po całej Polsce.

Koło Pomorskie Toruń-Grudziądz prowadzi

od kilku lat kursy wędrownie, na których wykładają zasady racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego i robót kobiecych, kursy trykotarstwa i wyrobu rękawic (dost. dla wojska), poradnię zawodową w Toruniu i Grudziądzu, uczelnię dla młodzieży szkolnej śródmieścia w Toruniu, wreszcie opiekuje się kółem absolwentek państw. szkoły zawodowej.

Oddział grudziądzki utrzymuje świetlicę dla młodzieży żeńskiej ze szkoły dokształcającej, gdzie pod opieką dzwierzących członków organizacji młodzież znajduje rozrywkę i odpoczynek. Nadto prowadzi się kursy fachowe.

Ostatniej niedzieli odbyło się w Toruniu walne doroczne zebranie organizacji. Do org. przyjęto 6 nowych członków. Skład Zarządu następujący: przewodnicząca — p. Kompertowa, wiceprzewodnicząca i skarbniczka — I. Gutwińska, zastęp. skarbniczki — Z. Spiewakowska, sekretarz — Pijanowska, zast. sekret. — I. Halbożków na, szł. zarządu — Maternowska, Sokołowska, Hassówna. W skład Komisji rewizyjnej weszli: Kaszynówna, Dr. Pfanhauserowa, M. Sokołowska.

Krem „ULTRASOL” jest odzwierciedleniem postępu techniki kosmetycznej. Wytworzony, a mimo to bajecznie tan, nietylko chroni cerę przed zmianami atmosferycznymi, lecz — dzięki zawartej w nim energii słonecznej — działa nader skutecznie zachowawczo.

Programy radiowe

SOBOTA, DNIA 30 WRZEŚNIA 1933 R.
Radjostacja warszawska.

7,20 Muzyka ludowa (płyty). 7,35 Muzyka z płyt c. d. 12,05 Muzyka jazzowa (płyty). 12,35 D. c. koncertu 14,55 Muzyka z płyt. 15,05 Wiadomości bież. 15,10 Komun. Państw. Inst. Eksp. 15,15 Muzyka z płyt. 15,25 Kom. gospod. 15,35 Wesola audycja (płyty). 17,15 Koncert kameralny w wyk. M. i K. Witkomirek (fortep. i wiol.). 18,15 Odczyt p. t. „Czteryście trzydziści pięć dni na morzu” (wygl. p. B. Fawowicz). 18,35 Muzyka popularna (płyty). 19,40 Kwadrans liter. p. t. „W podwójnym Nelsonie protekcji”. Z. Nowakowski. 20,00 Muzyka lekka, wyk. Ork. P. R. pod dyr. St. Nawrota i M. Konarska (piosenki), komp. M. Mierzejewski. 21,15 „Przełaz prasy kraj. i zagran. 21,36 Koncert chopinowski w wyk. Józefa Smidowicza. 22,00 Muzyka tan. 22,25 Wiadomości sportowe. 22,40 do 24,00 D. c. muzyki tan.

NIEDZIELA, DN. 1 PAŹDZIERNIKA 1933 R.
Radjostacja warszawska.

9,05—9,25 a) Przemówienie Dyrektora Program. P. R. z okazji objęcia Rozgłośni Poznańskiej przez Polskie Radio, b) Hejnał z Ratusza Poznańskiego, c) Polonez Chopina. 9,40 Płyty gramofonowe. 10,00 Muzyka z płyt. 10,30 Nabożeństwo z kościoła N. M. P. w Wielkich Piekarach na Śląsku. 11,45 Muzyka religijna z płyt. 11,57 Sygnał czasu. Hejnał z Krakowa. 12,15 Transm. z Wielkich Piekar na Śląsku uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej ku czci poległych Powstańców. 12,45 Pogadanka dla sfer pracujących p. t. „Organizacja rzemiosła”, wyk. p. L. Piekarski, 13,00 Poranek muzyczny: Wyk.: Orkiestra Symfoniczna P. R. pod dyr. J. Ozimińskiego i Z. Rabczewiczowa. 14,00 Odczyt rolniczy p. t. „Przyczyny pożarów powiatów, jak się ustrzeże ognia i jak postępować w razie wybuchu pożaru w zagrodzie”, wygłosi inż. J. Czechowski. 15,15 „Giełda rolnicza”. 14,20 Tańce, sceny i monolog (płyty). 15,00 Odczyt rolniczy p. t. „Przygotowanie kiszonek”, wyk. inż. St. Wiśniewski. 15,20 Muzyka ogólnowa. 16,00 Pogawędka dla dzieci p. t. „O królu Stefanie” p. A. Janowskiego. 16,15 Opowiadanie dla dzieci p. t. „Tam gdzie słońce wcale nie zachodziło”, wyk. prof. St. Sumiński. 16,30 Utwory na wiołozęle w wyk. Gaspara Cassado (płyty). 16,45 Kwadrans literacki „Pozgonie Batorego”, podług studjum dr. W. Sobieskiego. 17,00 Pogadanka p. t. „Pani w szkole i mama w szkole”, wyk. p. I. Gombrowicz. 17,15 Polska pieśń ludowa. Wyk.: Chór „Harfa” pod dyr. W. Lachmana i A. Szleminka (sopr.), przy fortep. M. Mierzejewski. 18,00 do 19,00 Słuchowisko „O Batorem”. 19,00 Wiadomości bieżące. 19,30 Radjotygodnik dla młodzieży. „Co się dzieje na świecie” w oprac. B. Wianawera. 20,00 Muzyka lekka w wyk. Ork. P. R. pod dyr. St. Nawrota i M. Fogga (piosenki). Przy fortep. J. Lefeld.

Otwarcie Restauracji „Strzelnica”

ul. Toruńska 30 — Bydgoszcz — Telefon 765

Uprzejmie donoszę Szan. Publiczności, że z dniem 30-go b. m. o godz. 18-tej po gruntownym odnowieniu otwieram podwoje „Strzelnicy”. Przy tej okazji polecam łaskawej pamięci Zarząd Towarzystw miejscowych i Zrzeszeń, mój odnowiony lokal, jako idealne miejsce dla urządzania wszelkiego rodzaju imprez, jak akademii, balów, zabaw i innych uroczystości.

Uwaga: Z okazji otwarcia „Strzelnicy” urządzam dla zaproszonych gości wieczorek towarzyski połączony z danciem w wielkiej odnowionej sali.

Z wysokim poważaniem

Bolesław Nowak

Kuchnia pierwszorzędną — Doborowa orkiestra — Ceny reklamowe 6168

„OAZA”

Dnia 30 września zostanie otwarty **Kabaret - Dancng „Oaza”** BYDGOSZCZ, ULICA POMORSKA 19. Występy pierwszorzędnych sił artystycznych. Początek o godz. 10-tej. — Lokal otwarty do rana. DYREKCJA.

POPIERAJCIE Dom Polski w Sopotach

Eisenhardtstr. 8 — 10

W każdą niedzielę ZABAWA TANECZNA [Początek o godzinie 7-mej wieczorem. 6132

W niedzielę 1. X. 1933 r.

Spiesz zobaczyć Wystawę

przez cały lokal u p.

Anflinkowej w Gdyni

przy ul. Świętojańskiej 13 (w pobliżu Skweru Kościuszki)

Zobaczysz: piękne firany, kapy ręcznej roboty, kołdry, bieliznę pościelową, negliżową, jedwabną i trykotową, szlafroczki i t. d. 6134

Polecam po reklamowych niskich cenach koszule wierzchnie sportowe i różne pyjamy, pullowery, pończochy sportowe getry i skarpetki, rękawiczki, laski i parasole. Wybitne nowości w krawatach. Kapelusze I. Hückl'a & Synowie welonowe od zł 22,50 począwszy, włosowe od zł 19,50 pocz. Kapelusze wełniane modne fasony a 6,50, 8,50, 10,50, 12,50 za sztukę. Telefon 26-73. 5627

CZESŁAW NOWACKI

GDYNIA, ul. Starowiejska 7

(dom Hundsdorffa)

Specjalny magazyn artykuł. męskich.

UFA „UFA” Gdańsk

Martha Eggert — Hans Jaray

w wielkim filmie Schuberta

„Cicho błagają moje pieśni”...

z Louisą Ullrich-Raoulem Aslan-Hansem Moser z współudziałem orkiestry filharmonii wiedeńskiej i wiedeńskiego chóru chłopców. Scenariusz według pomysłu Waltera Reischa. — Reżyser: Willi Frost. Muzyka: Franciszek Schubert. — Film z życia Schuberta. — Nieszczerliwa miłość do hrabiny Esterhazy i Schuberta największe dzieło. nie- dokończona symfonia H-Moll, są największą atrakcją tego filmu. — Najnowszy przegląd tygodniowy Ufy i dzwinkowy program dodatkowy. W dniu powszednie o godz. 4, 6, 15 i 8,30. 6146

Baczność: W niedzielę o godz. 3, 5, 7 i 9.

MIOD STOŁOWY SZTUCZNY

„Rosta”

w paczkach 1/2 kg. i luźno

wypróbowany jako najlepszy środek do pieczenia pierników — bo nadaje smak i słodycz, na chleb — jest najtańszym produktem, bo daleko tańszym od masła i smalcu

Miód „Rosta” jest

Smaczny — Pożywny — Tani Do nabycia we wszystkich składach kawy, składach kolonialnych i delikatesów

FABRYKA MIODU SZTUCZNEGO „Rosta” NOWEMIASTO — POM. 6115

Obwieszczenie. Komornik Sądu Grodzkiego w Bydgoszcy rew. III, zamieszkały w Bydgoszcy Chrobrego 6, na zasadzie art. 603 K. P. C. ogłasza, że w dniu 2. 10. 1933 r. o godz. 12 w Bydgoszcy ul. Śniadeckich 37 w podw. f-y Rawa odbędzie się publiczna licytacja ruchomości a mianowicie: 4 łańcuszki złote, 3 sygnety, 5 zegarków męskich, 1 papierosnica srebrna, 6 damskich zegarków, 11 par koleżek, 3 kolje, 3 wisiorki, 1 łańcuszek, oszacowanie nastąpi w dniu licytacji, Można oglądać w dniu licytacji w miejscu sprzedaży, w czasie wyżej oznaczonym. (6166)

Bydgoszcz, dnia 29 września 1933 r.
Zlec. Nr. 1476/VIII Komornik: Malak

W myśl § 83 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 25. 6. 1932 o postępowaniu egzekucyjnym Władz Skarbowych (Dz. U. R. P. poz. 580) i Uząd Skarbowy w Bydgoszcy podaje do ogólnej wiadomości że dnia 3. X. 1933 o godzinie 12-tej w lokalu Hahn Juljus przy ul. Gdańskiej 16, celem uregulowania zaległych należności podatkowych Skarbu Państwa odbędzie się sprzedaż z licytacji niżej wymienionych przedmiotów.

kanapy, szafy, blurka, stoły, maszyny do pisania, regały do akt, dywany, fortele. Zlec. 1763/VIII. Klerownik

6167 Urzędu Skarbowego.

Bufetową

rutynowaną z dobrmi referencjami, dobrze reprezentującą się przyjm. zaraz. Zgłoszenia osobiste. — Restauracja dworcowa, 6016

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości P. T. Publiczności, że z dniem 15 lipca 1933 r. Antykwariat i Dom Komisowy „Stala Okazja” przeszedł na moją wyłączną własność i nadal prowadzony będzie pod niezmienioną firmą przez mojego męża Juliusza Junga. Polecam się łaskawym względem P. T. Publiczności i proszę uprzejmie o dalsze popieranie mej firmy.

Z poważaniem
Kamila Junę
właśc. Antykwariat i Dom Komisowy „Stala Okazja”
Bydgoszcz, Gdańska 10, tel. 1930

Powołując się na powyższe zawiadomienie, zaznaczam uprzejmie, że moim dążeniem będzie doborowym towarem, niskimi cenami, oraz fachową i sumienną obsługą, zadowolić wszelkie wymagania P. T. Publiczności.

Również polecam się do przeprowadzenia licytacji oraz szacowania wszelkiego rodzaju ruchomości.

Z poważaniem
Juliusz Junę
kierownik firmy „Stala Okazja”
konces. taksator i licytator
Bydgoszcz, Gdańska 10, tel. 1930

Kalendarz szczęścia!!

Który z tych numerów losów przypada na dzień Twoich urodzin?

Dni	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
1.	18 558	37 699	51 430	117 435	41 739	49 899	53 581	142 007	17 248	62 072	142 038	117 440
2.	142 031	30 198	62 061	54 811	12 269	11 678	35 106	41 744	11 678	25 062	30 659	5 552
3.	4 424	19 876	117 421	142 020	41 731	142 038	51 418	25 061	49 900	51 429	142 014	117 413
4.	49 892	21 661	142 068	5 556	142 044	62 071	41 739	62 061	117 442	35 103	18 556	51 412
5.	17 243	117 421	53 572	142 014	34 974	117 415	53 590	117 433	30 642	142 041	171 421	30 198
6.	51 416	41 743	51 417	21 667	12 269	17 248	17 250	41 741	19 871	37 699	11 679	142 060
7.	117 407	142 041	11 678	142 011	4 421	25 069	117 405	142 060	49 899	117 421	51 433	12 265
8.	62 064	51 437	117 433	18 560	142 044	51 412	41 739	117 405	142 014	37 695	5 552	117 431
9.	142 003	49 900	142 031	35 106	117 415	12 265	30 641	51 430	117 450	142 068	41 731	30 191
10.	117 440	53 586	39 271	142 033	53 581	62 064	142 007	117 420	12 263	34 977	117 407	51 415
11.	17 249	30 655	25 069	5 552	30 658	27 005	19 871	17 243	34 975	25 066	62 031	21 667
12.	41 739	25 061	53 590	53 589	18 556	54 811	62 072	142 011	18 558	4 424	51 437	142 004
13.	25 064	117 421	11 678	142 040	21 661	142 041	51 421	62 061	25 062	19 876	30 657	49 899
14.	12 265	34 974	51 418	34 972	117 420	39 275	17 248	30 200	41 739	51 418	11 678	25 068
15.	117 437	51 416	18 556	62 064	142 031	62 076	41 731	142 018	54 819	39 271	62 062	142 007
16.	142 030	4 421	41 732	142 042	51 429	12 266	117 421	27 010	19 875	53 581	142 049	30 659
17.	27 005	53 582	142 045	117 405	34 975	12 263	19 877	117 431	5 556	54 815	30 198	49 892
18.	142 052	35 110	41 744	51 421	62 080	142 040	37 699	117 407	12 269	30 655	142 026	25 061
19.	34 972	51 418	18 560	142 049	25 066	117 405	53 586	142 009	25 068	62 072	51 412	142 068
20.	142 031	17 249	41 741	18 558	30 658	117 440	41 732	54 815	5 552	12 266	41 743	12 263
21.	30 641	37 695	117 430	142 060	49 891	142 030	19 875	51 437	142 038	30 642	142 004	30 652
22.	21 667	142 042	30 652	5 552	19 877	21 661	142 033	62 076	12 265	49 892	4 421	17 243
23.	34 977	51 430	142 003	62 061	117 436	142 020	53 582	19 877	117 450	142 049	25 062	35 103
24.	17 243	30 657	41 739	30 658	49 899	30 191	142 007	34 977	49 900	117 405	142 018	18 560
25.	25 069	19 875	117 440	142 052	25 064	53 581	18 555	41 731	53 572	142 044	51 415	142 026
26.	117 437	62 072	30 652	19 876	34 977	142 009	5 553	142 042	54 815	11 678	53 586	19 871
27.	51 433	17 249	62 080	25 061	51 412	17 248	30 643	19 877	51 440	117 415	62 062	51 437
28.	18 555	30 198	41 744	51 416	12 269	53 586	142 052	117 436	62 061	35 110	25 064	11 679
29.	30 200	21 661	142 060	37 699	117 413	21 667	27 010	142 038	11 678	142 052	18 558	41 739
30.	142 044	—	117 430	54 819	142 042	4 421	142 041	142 020	5 553	53 589	142 026	12 263
31.	30 643	—	39 275	—	49 891	—	117 407	18 556	—	19 875	—	117 442

URZĘDNICY kupują FUTRA
tylko w znanej i godnej zaufania firmie
RAPAPORT
BYDGOSZCZ, ul. DWORCOWA 33 — TEL. 2113
Dla Panów
URZĘDNIKÓW PANSTWOWYCH
Kolejowych — Wojskowych — Poczтовых i Komunalnych
dogodne warunki spłaty z uwzględnieniem najwyższego rabatu
Własna Pracownia Kuśnierska pod tach. Kierownictwem.
UWAGA! Nadszedł nowy transport wyder!!!

Obwieszczenie o licytacji nieruchomości.
Komornik Sądu Grodzkiego IV. rewiru w Toruniu, Józef Chrzanowski urzędujący w Toruniu przy ulicy Piekary 16, powołując się na art. 676 do 685 K.P.C. podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 25. października 1933 r. o godzinie 10:00 w Sądzie Grodzkim w Toruniu sala numer 7. odbędzie się licytacja nieruchomości Podgórz tom. I. karta 3. położonej w Podgórzu k/Torunia ul. Główna 5. a należącej do Jadwigi z Adamskich Czempiszowej z Podgórza.

Na **połowanie Kuropatw**
polecam naboje myśliwskie. Ceny znacznie niższe. Pomorska Spółka Myśliwska, Toruń, Łazienna 32. 5178

Księga gruntowa nieruchomości znajduje się w Sądzie Grodzkim w Toruniu. Wznanie o przetargu nieruchomości zapisano w księdze gruntowej Sądu Grodzkiego w dniu 13. kwietnia 1933 r.
Wielkość nieruchomości wynosi 13 a 26 m². Nieruchomość składa się:

- Dom mieszkalny murowany kryty dachówką, na parterze znajduje się składnica towarów żelaznych jak również i na piętrze tego domu znajdują się 3. komory przeznaczone na składnice towarów.
- Dom mieszkalny składający się z parteru i I. piętra masywnie budowany kryty papa, na parterze mieści się skład żelaza zaś na piętrze 4. pokoje mieszkanie z kuchnią — w obu domach jest zaprowadzona kanalizacja, wodociąg i światło elektryczne. Oba domy są podpiwniczone.
- Dom mieszkalny znajdujący się w podwórzu a składający się z parteru — masywnie budowany, w którym znajduje się 2. pokojowe mieszkanie. Dom kryty jest papa. W domu jest zainstalowany gaz świetlny.
- Chlew murowany, kryty papa, przeznaczony na przechowanie towarów.
- Stajnia murowana, kryta papa, z podłogą cementową, przeznaczona dla koni.
- Wędlnia murowana, kryta papa, z podłogą cementową.
- Wozownia murowana, kryta dachą, w której mieszczą się garaże.
- Maly niski budynek, murowany, kryty papa, w którym mieści się magiel.
2. ustępy murowane, kryte papa, przy których przylegają łazienka i pralnia, które również są murowane i kryte papa, w budynku tym znajduje się również wodociąg.

Wartość szacunkowa nieruchomości wynosi 10,000 zł. Cena wywoławcza wynosi 7,500 zł. poniżej której sprzedaż nie następuje.
Przystępujący do licytacji obowiązani są złożyć rekojmie w kwocie 1,000 zł. w gotówce albo w takich papierach wartościowych, bądź w książeczkach wkładowych instytucji w których wolno umieszczać fundusze małoletnich, a złożone papiery wartościowe przyjęte będą w wartości 3/4 części ceny giełdowej. Przy licytacji będą zachowane warunki ustawowe o ile dodatkowym publicznym obwieszczeniem nie będą podane do wiadomości warunki odmienne.

Prawa osób trzecich nie będą przeszkodą do licytacji i przysądzenia własności na rzecz nabywcy bez zastrzeżeń, jeżeli osoby te przed rozpoczęciem przetargu nie złożą dowodu, że wniosły powództwo o zwolnienie nieruchomości lub jej części od egzekucji i uzyskały postanowienie właściwego Sądu nakazujące zawieszenie egzekucji.
W ciągu dwóch tygodni przed licytacją wolno oglądać nieruchomość w dni powszednie od godziny 8 do 18:00 akta zaś postępowania egzekucyjnego można przeglądać w Sądzie Grodzkim w Toruniu.
Toruń, dnia 29. września 1933 r.
(-) Józef Chrzanowski
Komornik Sądu Grodzkiego.
Km. 111/33

KURSY
doksztalujące i maturalne
rozpoczną się w poniedziałek 2 października o godzinie 18, w gimnazjum niem. Piekary. Zgłoszenia przyjmujemy o 16-18 Toruń, ul. Bydgoska 82, I. W. Jankowski. 6059

Pensjonat „Stella Maris”
w Orłowie Morskiem, pod Gdynią, stacja Kolejki Orłowo, tel. nr. 9146. Przystanek autobusowy; pocztą, wynajmuje pokoje umiarkowane od 20 zł. mies.

Oliwa.
Duży — dobre umeblowanie wany pokój na parterze, tuż koło stacji tramwajowej od I. X. do wynajęcia
Dr-wa H. Katke
am Schlohsgarten 15 062

Samochody
ciężarowe do przeprowadzek i transportów
Przeprowadzki
meblowe wozy wyściełane
Przechowywanie
magazynowanie, własne jasne zdrowe składnice, magazyny, piwnice, place w śródmieściu
Zwózki
samochodami i końmi wykonuje najtaniej
Ludwik Szymański
3824 Toruń
Żeglarska 3 Tel. 909

Przysposabiam do egzaminów, udzielam **lekcyj** francuskiego, angielskiego, niemieckiego i gry na fortepianie. Adamska, Sukienicza 4, Toruń. 8031

Gospodarstwo
32 morgowe, 10 morgów łąki pierwszej klasy, obok Torunia okazynie do nabycia z żywym i martwym inwentarzem. Wpłata pięć tysięcy złotych, Wiadomość Toruń, ul. Łazienna 5. 6032

Bona - pielęgnarka
z bardzo dobrimi świadectwami i kilkoletnią praktyką poszukuje posady do dzieci. Łask. zgłoszenia do „Gazety Morskiej” Gdynia pod nr. 82

Przypadający numer losu nabyć można tylko w kolekturze
Pawła Billerta, Toruń
Nowomiejski Rynek, narożnik ul. Prostej

NA SEZON ZIMOWY
polecamy w olbrzymim wyborze po niskich cenach

Szupfery podwłóczki Elastic . . . 2.25 1.95	1.35	Szupfery dziecięce z ciepłą podszewką od	1.15
Szupfery podwłóczki wełniane . . . 7.25	5.25	Kombinacje dziecięce białe roz. I	1.95
Szupfery dziane wełniane . . . 17.25	8.50	Kombinacje dziec. białe wełniste roz. II.	4.65
Szupfery wełniste prane . . . 4.50 3.65	3.00	Kombinacje dziec. wełniste prane roz. I.	3.35
Szupfery z ciepłą podszewką . . . 3.60 2.45	1.95	Kalesony męskie z ciepłą podsz. 6.40 3.85	2.50
Kombinacje damskie Elastic	5.25	Kalesony męskie kamgarn . . . 12.75 10.80	8.50
Kombinacje dam. czysta wełna 19.00 15.00	12.75	Kalesony męskie wełniste prane 6.30 5.25	4.00
Kombinacje dam. wełniste z ręk. . . 7.70	6.90	Koszule męskie wełniste prane . 8.27 6.95	5.00
Kombinacje dam. wełniste bez ręk. 6.80	6.15	Koszule męskie z ciepł. podsz. 9.70 6.60	3.35
Koszulki damskie Elastic	1.75	Koszule męskie kamgarnowe . 16.50 12.30	10.30
Koszulki damskie Elastic z ręk. 5.40 4.40	3.50	Kaftany męskie wełniste prane 6.00 5.00	3.70
Podstanczki damskie Elastic pół ręk.	4.85 4.50 3.60	Kaftany męskie kamgarnowe . 11.40 9.55	7.70
Podstanczki damskie wełniste białe z ręk.	5.55 5.00 4.65	Kaftany męskie z ciepłą podsz. 5.50 4.00	3.00
Podstanczki dam. wełn. prane . . . 4.70	3.50	Ponczochy dam. podwłócz. czyst. weł. 2.25	1.85
Podstanczki damskie z ciepłą podszewką	3.50 2.20 1.65	Ponczochy dam. angielskie	1.50
Reformy damskie wełniane dziane 10.80	9.50	Ponczochy dam. czysta wełna . 5.90 2.25	1.90
Reformy damskie pół wełna	7.90	Ponczochy dam. jedw. wełna	4.50
Reformy damskie makko	4.80	Skarpetki dam. czysta wełna . 3.00 1.80	1.20
Szupfery dziecięce wełna	4.20	Ponczochy dziecięce wełniane roz. I. od	1.25
		Skarpetki dziecięce wełniane roz. III. od	2.00
		Ponczochy chłopięce wełniane roz. X. od	3.60

Wielki wybór:
bielizny męskiej — Kołnierzyków — Krawatów — skarpetek — szelek — szali — chusteczek damskie — rękawiczki — męskie.

A. i W. Ziętak Bydgoszcz, ul. Mostowa 7

Materiały damskie	Materiały męskie	
Popelina wełn. w wszystk. kol. 2.80 2.25	Kamgarny 18.—, 17.50, 13.—, 12.—, 9.50	8.00
Taffetas de laine wszystkie kol. 3.00	Spodniowe 17.—, 15.—, 12.—, 10.50, 9.50	7.50
Georgetta wełn. w dużej jedn. kol. 4.25 4.—	Kordy na spodnie 12.—, 10.—, 9.50 7.50	6.00
Melange czysto wełniany materiał . 3.90	Sportowe w guście ang. 8.—, 7.50, 6.70	3.25
Melange 140 ctm. czysta wełna	5.50, 4.70, 3.75	3.25
Velontina czysta wełna w olbrzymim asortymencie kolorów	2.70, 2.60 2.30	1.90
Maerjaty w kraty na sukienki i spo. dniczki	5.50 4.80 3.—	1.55
Sukno milt. 125 ctm.	2.40	2.25
Cybelne praktyczny materiał na sukienki domowe	1.90	1.75
Materiały kostjumowe i płaszczowe 15.— 12.— 11.— 10.50 9.— 8.— 7.50 6.70 5.50 4.70		3.25
Ostatnie nowości w materiałach damskich są:		
Fallie ce laine, Krepp, Nevaro, Terralana		
Mattlassé Habigette 12.— 11.— 10.— 8.— 7.50 6.50		5.75

K. Ziętak Bydgoszcz, ul. Mostowa 6 (obok firmy C. A. Franke)

Browning automatyczny 6-cio mm.
wyrzucający sam gilzy po wystrzale

strzelający do celu metalowymi kulkami, albo strętami do ptectwa, pięknie okrydowany (nieniklowy) piaski, zapewnia zupełne bezpieczeństwo osobiste; huk strzału ogromny. Wykonanie luksusowe z najlepszych materiałów. Cena reklama tylko 21.845. Setka kul mosiężnych 21.365. 10-cio strzałowe 21.25.75 w całości czarne. Szczytkę do czyszczenia lufy dodajemy bezpłatnie. Za dobroć naszych broningów otrzymujemy mnóstwo listów dziękczynnych. Wysyłamy bez zezwolenia policji, za zaliczeniem poczt. Koszty przes. opłaca kupujący. — Zwrócić uwagę na adres dla korespondencji. **JEN. PRZEDSI. „MONRE” WARSZAWA**, skrzynka poczt. 827, oddz. 75. **Naczość:** Tylko z naszej firmy można sprowadzić czarne prawdziwe automatyczne broningi, same wyrzucające gilzy po wystrzale.

HOTEL MORSKI GDYNIA
(KAMIENNA GÓRA) TEL. 24-41 i 14-40 DAWNIEJ KASZUBSKI;
Kabaret — Dancing — Restauracja — Kawiarnia — Cukiernia

Całkowicie zmieniony program. W niedzielę 1-go wielki program październikowy, obejmujący siły pierwszorzędne o sławie światowej. Początek o godz. 10:00. Wstęp wolny. W niedzielę i święta o godz. 5:00 herbatki z tańcami z pełnym programem. **ORKIESTRA ARTYSTYCZNA FUMFY-BOYS POD KIERUNK. HENRYKA MIKOŁAJCZYKA. (-) D Y R E K C J A**

Przetarg.
3 października o 9 sprzedaje przy Grudziądzkiej 77 przymusowym przetargiem za gotówkę. lustra fryzjerskie, szafki do obsługi, umywalnie, krzesła i szafkę. **B. Duplicki**
Komornik Sądu Grodzkiego w Toruniu. 6176

Przetarg.
3 października 1933 r. o 11 przedpół. sprzedaje w biurze moim Łazienna 1 przymusowym przetargiem za gotówkę aparat „Elektrolux” (odkurzacz). **B. Duplicki**
Komornik Sądu Grodzkiego w Toruniu Rewiru III. 6175

Wielki wybór! 6174 Wielki wybór!

Specjalność:
**„SZKŁA
PUNKTUALNE”**
najlepsze szkła
okularowe.

Wszelkie szkła do okularów i binokli wykonanie sumienne według recepty lekarskiej.

Dostawa dla Kas Chorych, Klinik ocznych i dla wojska poleca

Najstarszy i Pierwszy Polski Zakład Optyczny

Franciszek Seidler Optyk i Bandażysta
Obok poczty TORUŃ Obok poczty Staromiejski Rynek 16. Telefon 574.
Ceny przystępne. Obsługa fachowa.

Szan. Klientell! podajemy do wiadomości, że przenieśliśmy swoją szanę i rekomendowaną pracownię kuźnierską z Toruńskiej 16 na ul.

Stara 20 gdzie równocześnie otworzyliśmy **Skład Futur**

Prosimy przed kupnem o zasięgnięcie u nas informacji.

Skład futer i pracownia kuźnierska pod kierown.

Bluestein

Wielki wybór. Grudziądz Stara 20.

KAZDĄ CHOROBE WYLECZYSZ JEŻELI REGULARNIE ZAŻYWAĆ BĘDZIESZ ZIOŁA DRA BREYERA

najsukuteczniejsze w nast. chorobach:

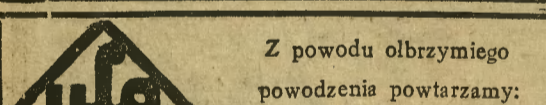
- Nr. 1 — w kaszlu, astmie, rozedmie płuc 3.50
 - Nr. 2 — w reumatyzmie, artretyzmie, złą przemianę materji, nieczystości cery, chorobach skórnych 3.50
 - Nr. 3 — w chorobach żołądkowo-kiszczowych, wątrobowych, żółtaczce 3.—
 - Nr. 4 — w chorobach nerwowych, bólu głowy, bez senności, ogólnym wyczerpaniu 4.—
 - Nr. 5 — w niedokrwistości i ogólnym osłabieniu 5.50
 - Nr. 6 — w chorobach nerwowych i pęcherzowych 4.—
 - Nr. 7 — przeczyszczające w chronicznym zatwardzeniu i hemoroidach 1.50
 - Nr. 8 — Do nabycia w oryginalnem opakowaniu w aptekach składach aptecznych i drogerjach lub w wytwórni „Folterba“ — Kraków - Podgórze — Skrytka Nr. 48
- Zainteresowanej otrzymają na żądanie darmo z wytwórni broszurę „JAK ODZYSKAĆ ZDROWIE”.

Baczności! Baczności!
Dzisiaj w sobotę 30. 9. br. nastąpiło **OTWARCIE**

Domu towarowego „WOLEWORT”
Grudziądz ul. Toruńska 4

Rekord niskich cen 6178

Więc kto oszczędza i pieniądze szanuje niech u „WOLEWORTA” kupuje
Firma chrześcijańska.

Z powodu olbrzymiego powodzenia powtarzamy:

Hans Albers
w wielkim filmie

„Niejaki pan Gran”

z Albertem Bassermannem, Karin Hardt, Olgą Czechową, Hermanem Speelmansem.

Wytwórnia: Bruno Duday.

Reżyser: Gerhard Lamprecht.

Film pełen sensacji, napięcia, tempa i miłości. — Włochy z niezapomnianej cukierni Rzymu, Wenecji, Via Appia i Campagne.

Najnowszy dźwiękowy przegląd tygodniowy Deuliga i dodatkowy program dźwiękowy. 6145

Początek: W dnie powszednie o godz. 4, 6, 15 i 8.30 — w niedzielę o godz. 3, 5, 7 i 9.

WSZYSCY kupują FUTRA

najlepiej i najtaniej w znanej firmie

G. BALICKI

Dogodne warunki — — — Fachowa obsługa — — — Najnowsze modele.

Dla Urzędników Państwowych i wojskowych specjalne ulgi 6138

Własna Pracownia Kuźnierska Bydgoszcz telefon 1338 Dworcowa 45

Cement Wysoka Smoła śląska, dachówki I. kl. papa dachowa, cegły, WAPNO PIECZNIŚNIE I-a węgiel górnośląski, brykiety, koks szczapy,
oraz wszelkie materiały budowlane dostarcza Materj. budowl. i opałowe właśc. **E. Haw Bydgoszcz,** ulica Toruńska 1, róg ulicy Bernardyńskiej. Telefon 793.

Unieważniam książeczkę wojskową, która została mi skradziona w czasie włamania do mieszkania mego w Smarżynie. Richard Petzold. r. os. 6057.

TAPETY Farby - Lakiery Oliwa
5533 najtaniej
HURTOWNIA Jan Kapeczyński Toruń-Brodnica

Unieważniam dowód osobisty na: Selinger Salomea wydany we Lwowie w 1929 r. 6143

Podmajster budowlany, pierwszorzedna siła, potrzebny do Gdyńni. Zgłoszenia pod C. K. „Gazeta Gdańska” Gdańsk. 6111

W JASTARNI sprzedam wędzarnię
Budynek 30x10 zdalny na przebudowę, 36 pokoi. Plac duży. Marzecyński, Jastarnia. 6083

Drzewka, krzewy owocowe i ozdobne drzewa olejowe w wielkim wyborze po zniżonych cenach poleca Szkółka Bronisława Nowackiego, Okonin poczta Mełno. Katalogi wysyłam na żądanie.

Początki angielskiego
cena przystępna, Gdynia. ul. Świętojańska 74, I ptr od godz. 11—13 i od 16—18 Związek Pracy Obyw. Kołbet. 6094

PIERWSZORZĘDNY gabinet kosmetyczny „Mimoza”
„Hormona” odmładzający aparat prof. Shula prócz innych najnowszych metod pielęgnowania urody. operatywnych na specjalnych studjach w Paryżu Wszelkie wady cery i włosów usuwa. Tiwale przyciemnia brwi i rzęsy prawdziwą henna. Manicure. Toruń. Szeroka 37. II, piętrowo, 5650

Rządca
administrator, były sędzia pokoju poszukuje administracji dojeżdżającej Majętności ziemskich, Zgłoszenia do Biura „Labor” Toruń. Przedzamcze 12, tel. 525. 6047

Pierwszorzedna warszawska pracownia
sukien, kostjumów, okryć damskich. Modele francuskie, wiedeńskie, praca solista na zamówienie modelka. Warunki dogodne dla wszystkich. Kursy kroju koncesjonowane. Uczennice od lat 15—16, dla dorosłych wieczorowe godziny. Toruń Staromiejski Rynek 23 I p. de. 5616

Trzeba sobie samemu radzić!

Należy zakupić artykuły jesienne i zimowe tam, gdzie zrozumiałą i miarodajną podstawą kalkulacji najwyższa jakość i możliwe ceny.

Materiały wełniane:

Crepe Poudre z włosiem szerokość 100 2.90	Dla wykwintnego smaku bardzo eleganckie materiały na płaszcze i kostjumy i suknie	Bouclé Noppe wyjątkowa tkanina modne barwy ca. 130 szer. 4.80
Crepe Rammé modny, elegancki materiał na suknie ca. 90 szer. 3.50		Bouclé granit elegancka materia na suknie w wielu modn. barwach ca. 130 szer. 5.50

Materiały jedwabne:

Satina Eolienne solidna podszewka na płaszcze w nowych barwach ca. 80 szer. 1.95	Krep faconné jedwab K! piękna nowość we wszystkich barwach ca. 90 szer. 4.25	Tafet w żywych krawcach najnowsza moda na bluzy i garnitury ca. 90 szer. 6.90
Jedwab Mongol-K! znakomita miękka jakość ca. 80 szer. 2.90	Satyna Crepelé modny materiał krepowy wyjątkowe nowe barwy ca. 90 szer. 4.90	Crepe Hawaii elegancka tkanina krep. modne desenie ca. 90 szer. 8.90

Garderoba męska.

Płaszcz jesienny ładny granatowy szary Shetland dobrze przykrojony 48.00	Ubranie sportowe z dwoma spodniami modny ziel. szewiort dobrze nośny 58.00	Ubrania dwurzęd. z eleg. kamgarnu bielskiego pierwszorzędnie odrobione 66.00
--	--	--

Artykuły męskie. Kolor. Koszule wierzchnie dwa kołnierze trwałe, pralny sefir 4.75 Pijamy wyjątkowe pasy rzymskie. bawełniany flanel 6.45 Krawaty do wiązania długie, czyste jedwab, jednokolorowe, czerwone, granatowe, zielone 1.95 Szaliki wełniane szkockie tkaniny 78 fen.	Bielizna damska. Koszula z naramiennikami z koronkami 95 fen. Koszule nocne solidne płótno z koronkami 1.85 Pijamy z flanelu bawełnianego w pasy, krój męski 5.90 Biustonosz biała materia do prania. modne formy 48 fen.
--	--

Bielizna męska, wyr. gdańskie, kalessony wielk. 4 podwójne piersi, koszula wielkość 4 2.95. 1.95 Majteczki damskie, eleganckie więzione, wielkość 42/44 0.95 Majteczki damskie, dobry jedwab sztuczny, kolory pastelowe, wielkość 4, 5, 6 1.95 Pulowery dla dzieci, wełna platerowana, wielkość 1 2.95 Damskie pulowery i jaczki, dobra czysta wełna 5.90 Modne jaczki sportowe, czysta wełna, więzione 9.75	Pończochy damskie, sztuczny jedwab z regul. szwem, drugi gatunek, para I gat. 1.95, 1.45 Pończochy damskie, wełna platerowana z podwójną podeszwą, para 1.75 Pończochy damskie, wełna platerowana z sztucznym jedwabiem 1.95 Skarpetki, modne desenie, zatem para 95 fen. Skarpetki, praktyczna nowość, do noszenia bez podwiązek, dobra wełna, para 2.75 Eleganckie rękawiczki jesienne dla pań do prania z mankietami, 0 90 dwa guziki 3.90
---	--

Walter & Fleck A.G.
GDAŃSK

Budowa Grupa Rzemieślnicza

Spółdzielnia z ogr. z odp.
W TORUNIU, ul. Słowackiego 10-18
 Kierownik Inżynier Architekt **WITOLD MAŁKOWSKI**
 Najtańsze - Najsolidniejsze - Najobrotniejsze Przedsiębiorstwo Budowlane.

WYKONYWA:

W BGR tylko najlepsze siły fachowe

Wszelkie roboty wchodzące w zakres budownictwa naziemnego, podziemnego, drogowego, wodnego, regulacji, melioracji.
 Projekty na pow. prace — w szczególności na roboty z zakresu architektury od najpoważniejszych (urzędy, hotele, szpitale, szkoły, muzea, kościoły,) do najskromniejszych (kamienice, domy rodzinne, wille, zabudowania gospodarcze, dwory wiejskie).
 Dostawy. Materiałów budowlanych, materiałów zastępczych, półfabrykatów.
 Prace ciesielskie, stolarskie, meblarskie. — Własne składy drzewa własne warsztaty z maszynami o zap. elektr.
 Obróbka drzewa. Maszyny z fachową i doświadczoną obsługą.
 Roboty ślusarskie, kowalskie, monterskie, instalacyjne i elektrotechniczne.

Urządzenie biur, sklepów, wystaw, szkół, hoteli, mieszkań do najdrobniejszych szczegółów według własnych lub cudzych projektów.

Kto chce budować niech nie odkłada na ostatnią chwilę.

Warto już teraz się zastanowić i zużytkować zimę na przygotowanie projektu, kosztorysów, jaknajtańszych materiałów w najdogodniejszej koniunkturze wystarczą się o kredyty i załatwić formalności urzędowe. Budowa dobrze przygotowana i obmyślona wypadnie taniej i lepiej.

BGR. pośredniczy w kupnie parcel budowlanych, lub uzyskiwaniu ich od władz samorząd. jakoteż w uzyskiwaniu najdogodniejszych kredytów budowlanych oraz załatwia wszelkie formalności związane z budowlą.

BGR. może dawać najlepszą robotę po bezkonkurencyjnie najniższych cenach, bo w BGR klient styka się bezpośrednio z wykonawcami, samodzielnymi wykwalifikowanymi rzemieślnikami.

6119

Zakład fryzjerski
 dla Pań i Panów
J. ŁOBODA
 Toruń. tylko ul. Chełmińska 7.

WĘGIEL BRYKIETY KOKS
 na zimę dostawę skuteczną **DRZEWO**
 hurtowo — detalicznie
Bracia Pichert r. z. o. p.
 Chełmża - tel. 14 Toruń - tel. 15132 Chojnice - tel. 211
 ul. Kolejowa 19 ul. Przedzamcze 7/9 Szosa Gdańska 39

DARMO nie dajemy, ale najlepiej i najtaniej kupisz
Futra
 W nowo otworzonym
Warszawskim Składzie Futer
 Toruń, Łazienna 28

Naprawa
 motocykli, rowerów i maszyn do pisania wszelkich fabrykatów.
SPRZEDAŻ
 motocykli, samochodów, rowerów i maszyn do pisania na dogodnych warunkach
 5889 spłaty
Katafias
 Toruń
 Rynek Nowomiejski 25, telefon 447.

DLACZEGO

piwo butelkowe kuntersztyńskie „z krawatem“ jest niedoścignione?

DLATEGO:

1. że wielokrotne mycie butelek ługiem oraz ciepłą i zimną wodą, bez użycia szczotek i bez dotknięcia butelek ręką ludzką podczas mycia, jest możliwe tylko na najnowocześniejszych maszynach, myjących i napełniających butelki zupełnie automatycznie;
2. że etykietowanie odbywa się mechanicznie bez użycia kleju, zapomocą maszyn przywiązujących — „krawat“ samoczynnie;
3. że otwarcie pełnej butelki bez zerwania sznurka względnie plomby jest niemożliwe.

Nasze urządzenia do butelkowania jedyne w Polsce Zachodniej stanowią ostatnie słowo techniki i gwarantują maksimum higieny i czystości.

Dzięki użyciu najlepszych surowców, przy zastosowaniu nowoczesnych aparatów i urządzeń, oddajemy P. T. Konsumentom piwa jasne pełne, dubeltowe — („Marszałkowskie“) i słodowe („Karamel“) zawsze jednostajnej, wyborowej jakości, trwałe i zdrowe. 5792

Browar Kuntersztyn
 Spółka Akcyjna Grudziądz.

DRUKARNIE
 wydzierzawi małe wzrastające wydawnictwo. Późniejsze kupno nie wykluczone.
 Dokładne oferty pod „DRUKARNIA“ do redakcji niniejszego pisma. 6113

ZELAZO
 sztabowe i fasonowe
BEDNARKE BLACHY
 poleca 4783
P. TARREY, Toruń
 Tel. 138. St. Rynek 23.

FUTRA
 największy wybór - najwyższa jakość
SUKNA
 na płaszcze i ubrania cywilne i wojskowe
 5843
 poleca po cenach konkurencyjnych
H. WAGNER
 TORUŃ, Szeroka 16 l. p.

Meble
 duży wybór, niskie ceny, solidne wykonanie tylko we firmie
BRACIA TEWS,
 TORUŃ, ulica Mostowa nr. 30.
 5195

Cukiernia
 „Crystal“
 Bydgoszcz, Gdańska 50.
 W dniu dzisiejszym otworzyłem nową cukiernię i polecam ciastka własnego wyrobu.
 Upraszam o poparcie Szanownej Publiczności
 6110
 Gospodarz.

5671

Składajcie swe oszczędności do Komunalnej Kasy Oszczędności m. Brodnicy

Konto w P. K. O. nr. 205.056 w Brodnicy n/Drw. Bank Polski Oddział Lidzbark

K. K. O. gwarantuje jako instytucja o popularnej pewności za wszystkie zobowiązania swoje nie tylko własnymi kapitałami ale również całym majątkiem i dochodami miasta Brodnicy, daje więc niewzruszoną rękojmię przyjętych na się zobowiązań.

Wypłata wkładów **terminowa.** Tajemnica ustawowo strzeżona. Koszty przekazu gotówki ponosi K. O.

SPRZEDAŻ JESIENNA

"
Towar
pierwszo-
rzednej
jakości
i przystęp-
ne ceny.

Nasz wybór jesienny jest wzorowy!

Jakość dobra jak zwykle. Ceny sprzedaży możliwie niskie.

Nasz czterostronny prospekt dostarczono Wam przez pocztę.

Freymann

GDANSK, Dom towarowy dla wymagających.

KORZYSTNE

OFERTY JESIENNE

wielki wybór znajdziecie obecnie we wszystkich oddziałach naszego magazynu! Zwróćcie uwagę, przed dokonaniem zakupów, na ogłoszenia w dziennikach i na wystawy w naszych oknach wystawowych!

STERNEFELD

GDANSK

EDEN

RESTAURACJA
W PIWNICY

Gdańsk vis a vis Dworca
Ceny znacznie niższe
Zjesz najtaniej i najsmaczniej

Obiady 1.10, porcje barowe ciepłe 0.70
kolacje, zimny bufet

Restauracja otwarta od 6tej rano.
Nowe kierownictwo restauracji „Eden-Piwnica”
prosi o poparcie. 5682

Zdumiewające przepowiednie zawiera Wasz horoskop

Kto pragnie dowiedzieć się, nie placąc za to nic, co mogą powiedzieć gwiazdy o jego losach, czy czeka go powodzenie, bogactwo i szczęście, o interesach, miłości, małżeństwie, przyjaźni i nieprzyjaźni, podróżach, chorobach, szczęśliwych i nieszczęśliwych okresach życia, czego należy unikać, jakie okazje wykorzystać oraz szeregu innych drogocennych informacji, może otrzymać horoskop życiowy według gwiazd i to zupełnie bezpłatnie.

BEZPŁATNIE otrzymacie natychmiast Wasz horoskop według gwiazd, sporządzony przez tego wielkiego astrologa, którego przepowiednie sprawiły w podziw najpoważniejszych ludzi obu półkul. Należy tylko przesłać nazwisko i adres własnoręcznie wyraźnym piśmem, wskazać czy mężczyzna, czy kobieta (zameżna, żonaty, panna lub kawaler) lub podać tytuł Wasz z dokładną datą urodzenia. Pieniądzy nie trzeba. Kto chce, może załączyć zł. 0.50 znaczkami pocztowymi na pokrycie kosztów porta i biura. Nadzwyczaj szczegółowy horoskop sprawi Wasz zdumienie. Nie zwlekajcie zatem i piszcie natychmiast pod adres:

Roxroy Studios

Dept. 3542 A

A.Emmastraat 42, Den Haag, Holandja
Porto na list do Holandji wynosi zł. 0.60.

N. B. Prof. Roxroy nie zna języka polskiego i dlatego odpowiadać może tylko po niemiecku (na życzenie po francusku lub angielsku) 5852

Dr. Wł. Rauch
przeprowadził się

i ordynuje
WEJHEROWO, ul. Sobieskiego 20 II p.

Telefon 78.

5851

Bank Gospodarstwa Krajowego
Oddział w Gdyni 6074
przyjmuje subskrypcje i wpłaty na
6% Pożyczkę Narodową

codziennie od godz. 9-tej do godz. 13-tej, natomiast
w czwartek dn. 28 bm. do godz. 8 wiecz., w piątek dnia 29 bm.
do godz. 6 wiecz., w sobotę dn. 30 bm. do godz. 6 wiecz. i w nie-
dziele dn. 1 października od godz. 9 rano do godz. 13-ej.

Komunalna Kasa Oszczędności m. Gdyni
przyjmuje subskrypcje i wpłaty na
6% Pożyczkę Narodową

codziennie od godz. 9-ej do 13-ej, natomiast w sobotę dn. 30
bm. do godz. 18-ej wieczorem i w niedzielę 1-go października br.
od godz. 9-ej rano do godz. 18-ej. 6172

Subskrybujcie 6171
Pożyczkę Narodową
w Banku Zachodnim S.A.
Oddział w GDYNI ul. 10 lutego.

Sadząc drzewa podnosisz wielokrotnie wartość ziemi!

TANIO! DRZEWA TANIO!

KRZEWY OWOCOWE, OZDOBNE I ROŻE

najzdrowsze
najlepsze
najtańsze

z
POWIATOWYCH SZKOŁEK DRZEW W KRUSZWICY.

Sadząc drzewa podnosisz wielokrotnie wartość ziemi!

Rewelacyjna nowość!

W celu zadeklarowania swoich towarów, firma nasza postanowiła wysłać większą ilość kompletów najlepszych towarów po cenach bardzo niskich, gdyż

tylko za zł. 12.20 gr.

wysyłamy: 4 metry najnowszego materiału t. zw. „Rogózka” na elegancką suknię damską, 1 pulower damski w wyborowym gatunku o modnym wyrobie, 1 koszulę damską z dobrego płótna z ręcznym haftem kolorowym, 1 parę reform damskich na gumie, 1 parę pończoch wełnianych z jedwabiem w wszelkich kolorach, 1 bluzonosz z popeliny jedwabnej wykończony tiulem lub 1 kołnierzyk elegancki żorżetowy, stosowny do sukni i 1 parę rękawiczek damskich wełnianych podwójnych (kolor wg żądania)

tylko za zł. 14.80 gr.

wysyłamy: 3 metry materiału wełn. w najnowsze wzory szer. 140 cm. na eleganckie ubranie męskie, 1 pulower męski z błyskawicznym zamkiem w dużym rozmiarze w doskonałym gatunku 1 koszulę męską białą trykotową z satynowym wykończeniem, 1 parę dobrych kałesonów białych trykot., 1 krawat jedwabny w najmodniejsze wzory, 1 parę skarpetek bardzo mocnych, 3 chusteczki do nosa z kolorowym szlakiem i 1 pasek zamkowy do spodni z nielową klamrą

tylko za zł. 27.80 gr.

wysyłamy: 1 sztukę 17 mtr. płótna białego szerokości 80 cm. w wyborowym gatunku, 10 mtr. flaneli białej miękkiej i puszystej, 10 mtr. płótna kremowego o gęstym wyrobie na wszelką bieliznę lub 9 mtr. zefiru w najnowsze prążki na dzienne koszule męskie i 10 mtr. płótna ręcznikowego białego na dobre trwałe ręczniki lub 2 prześcieradła białe z kant. pełnej długości i szerokości

Wymienione komplety wysyłamy za zaliczeniem pocztowym po otrzymaniu listownego zamówienia (płaci się przy odbiorze). Bez ryzyka, w razie nie spodobania się towaru przyjmujemy go z powrotem i pieniądze natychmiast zwracamy. Zamówienia prosimy adresować do składu fabrycznego

„POLSKI TOWAR” ŁÓDŹ

Skrz. poczt. 208.

Uwaga: wobec reklamy nie doliczamy za opakowanie i przesyłkę pocztową. Żądajcie bezpłatnych cenników z ogromną zniżką cen.

Zapowiedź. Podaje się do ogólnej wiadomości, że 1. nieżonaty Efm Friedman biuralista zamieszkały w Sopotach (wolne miasto Gdańsk) Danzigerstrasse nr. 46 syn Szamaj Morducha Friedmana kupca zmarłego ostatnio zamieszkałego w Gdańsku i jego żony Sonji z domu Szereszewskiej zamieszkałej w Sopotach, Danzigerstrasse nr. 46.

2. Niezameżna Pesla Rozenowajg bez zawodu zamieszkała w Gdyni, przedtem w Gdańsku córka Jakóba Rozenowajga rzeźnika i jego żony Perli z domu Jakobowicz zamieszkałych w Gdańsku, Langgasse nr. 38 chcą zawrzeć związek małżeński.

Obwieszczenie zapowiedzi nastąpić winno w Gdyni i „Gazecie Gdańskiej” w Gdańsku.

Gdynia, dnia 28 września 1933 r.

Urządnik stanu cywilnego
Reinhardt

NARATY 20 zł. mies.
EXPRESS
KROMCZYŃSKI,
Poznań,
Al. Marcinkowskiego 5

Futra
nasolidniej wykonuje jedyne na miejscu ścisłe polsko-chrześcijańskie kuśnierstwo najpopularniejszego na Pomorzu fachowca:
St. nielawa Rudaka
BYDGOSZCZ
ul. Dworcowa 70. (5434)

Tańców
nowe kursy rozpoczyna się w najbliższych dniach.
W programie tańce najnowszego układu.
Wł. Kochański,
Bydgoszcz
ul. Sienkiewicza 12,
Telef. 2214. 6066

15.000 par domowych pantofelków

SPRZEDAJEMY PO ZNIŻONYCH CENACH!
DZIECIĘCE 27-34

35-42 DAMSKIE

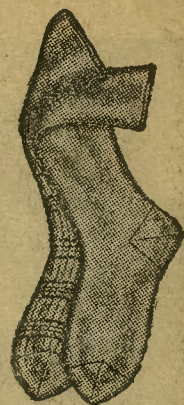
3.-

39-45 MĘSKIE

3.50

POLSKA SPÓŁKA OBUWIA

Bata
— FABRYKA W CHEŁMKU —

Dziecięce pończoszki: 0,60, 0,90, 1,20, 1,70.
Damskie pończoszki jedwabne Zł. 1,20, 2,50, 3.- jedwabne matowe w doskonałym gatunku . . . Zł. 3,75 florowe 1,20, 2.- makowe . . . Zł. 3.-
Męskie skarpetki: Zł. 0,60, - 0,90 florowe w desenie i gładkie Zł. 1,20, 1,50, 2.-, wysokie sportowe 1,50, 3.-.

NAPRAWIAMY wszelkie obuwie w naszych warsztatach reparacyjnych, które urządzone są według najnowszych technicznych wymogów.

Płaszczki damskie

w olbrzymim wyborze najnowsze modele po cenach najtańszych poleca

6061

BAZAR TORUŃSKI, dawniej Czesław Buza, Wielkie Garbary

Szanowne Panie prosimy o zwiedzenie magazynu bez przymusu kupna.

Zakład Gazowy w Gdyni

Spółka z ogr. odp.

Gazownia

dostarcza gaz węglowy dla użytku domowego i przemysłowego, 22000 m. rurociągu na wszystkich ulicach miasta.

INSTALACJE wykonuje po cenach kosztów własnych.

Aparaty gazowe

6133

stale na składzie. Oferty bez zobowiązania. Informacje udziela biuro: port, dom f. „Gazolina”, telefony 25-15 i 10-27.

Zakład renigenologiczny

D-ra REICHERTA

został przeniesiony

na ul. Zygmunta Augusta

dom Zupu obok poczty 6013

Szkoła Zawodowa Żeńska

w Bydgoszczy, ul. Konarskiego 1. 5, tel. 1590

przyjmuje uczennice

na dział krawiecczyny i dział gospodarstwa domowego.

Oplata za naukę 15 zł. miesięcznie.

Oprócz tego Szkoła prowadzi jeszcze kursy gotowania i pieczenia.

Doktor F. Pokutyński

przeprowadził się i przyjmuje urzędników państwowych. 6169

tel. 91-66. **ORŁOWO** tel. 91-66.

Dom Zakońskich, II. piętro nad apteką.

1 ZŁ MANICURE 1 ZŁ

wykonują wykwalifikowane manicurzystki w specjalnie urządzonych separatach

Zakład fryzjerski **J.Łobodan** ul. Chelmińska 7

Nowa budowa naszego członka
urzędnika miejskiego p. Władysława Juski,
Poznań, ul. Obornicka 15.

Pożyczka zł 6.000,—

Nawet z najmniejszą oszczędnością za pomocą **bezprowentowej** pożyczki „HACEGE” można sobie stworzyć własne ognisko

Każdy, który marzy o własnej osadzie, każdy, którego gnębią wielkie odsetki hipoteczne, niech się zwróci z pełnym zaufaniem do spółdzielni kredytowej, która chętnie i bezpłatnie udzieli życzyliwych informacji

Własne osady wybudowane za pomocą bezprowentowych pożyczek „HACEGE”

Spółdz. z. z o. o.

Nowa budowa naszego członka
geometr. p. Józefa Pakowskiego
Poznań, ul. Chociszewskiego 31.

Pożyczka zł 15.000,—

Nowa budowa naszego członka
urzędnika kolejowego p. Franciszka Puchowskiego,
Tczew, ul. Wybickiego 17.

Pożyczka zł 8.000,—

Dotychczas udzielone pożyczki wynoszą
zł 1.281.500

Informacji udziela:

w Gdyni, p. dyr. Ulrichs, Kamienna Góra „Belweder“
w Grudziądzu p. L. Weiss, Plac 23 Stycznia 18.
w Bydgoszczy p. inż. bud. Bichler, ul. Marsz. Focha 47.
w Inowrocławiu p. I. Chudziński, Kasztelańska 7,
w Tczewie p. E. Radański, ul. Kościuszki 9.

„HACEGE” e. G. m. b. H. Gdańsk-Oliwa, Fürsth Aussicht 15 Tel. 45504

TORUŃ

**Naprawę wszelkich
MASZYN ROLNICZYCH**

uskuteczna szybko i tanio
Firma „PEDAB”
w Toruniu,
ul. Koszarowa 15/17 (3161)

Strzelaj

do zwierzyzny, ptactwa i
tarczy tylko z broni i amu-
nicją z Fmy „Hubertus”,
Bydgoszcz, ul. Grodzka 8,
(narożnik ul. Mostowej).
Fachowa obsługa, tel. 652,
ceny bezkonkurencyjne, na-
prawa broni. 5116

Pianino

krzyżowe kupię. Oferty
z podaniem ceny uprasza
Zabel, Toruń Kazim. Jagiel-
łończyka 8. 6116

Na stancję

za opłatą miesięczną
zł 50.— przyjmę uczni-
skiego średnich. Toruń, Ry-
nek Staromiejski nr. 18 III.
piętro. 6117

Lekcyj

gry fortepianowej, oraz je-
zyków, francuskiego, an-
gielskiego niemieckiego wło-
skiego po cenach najniż-
szych. Zgłoszenia Toruń,
Warszawska 8, m. 2. 6043

Lekcyj skrzypiec

i teorii udzielam tanio i grun-
townie. Toruń, Prosta 8,
III ptr. m. 3. 6163

Dziś

w sobotę i niedzielę flaki
i nogi wieprzowe z kapus-
tą, Restauracja Raczyński
Toruń, Różana 1. 6109

Z dniem

1 października br. rozpo-
czytna się 10-cio tygodnio-
wy kurs robót ręcznych od
najskromniejszych do naj-
bardziej artystycznych.
Zgłoszenia Toruń, ul. War-
szawska 8, m. 2. 6044

Telefon 525.

**Pogotowie
Posłańców**
„LABOR”
Przedzamcze 12 do usług
Szan. Publiczności Torunia,

Posadzki Lastrico (Terraco)

w składach, klatkach scho-
dowych, korytarzach etc
wykonuje najtaniej

M. Czuchra i S-ka
w Poznaniu 5578

Oddział w Toruniu
ul. Piernikarska 3/7, róg
Browarnej. Tel. 643.

Toruńska

Pilnikarnia i Szlifiernia na-
cina tepe pilniki i ostrzy
brzytwy, nożyce i t. p.
Hoffman, Toruń,
Piekary, 27, tel. nr. 638.
5800

Mieszkanie

5 pokojowe komfortowe —
Bydgoszcz, Przedm. — wynaj-
mę od 1. X. 33 r. Wiado-
mość „Dzień Pomorski” To-
ruń. 5997

Uwaga!

Gdzie najtaniej? w firmie
Krawczyński Toruń, Św.
Katarzyny 3. Bielizna me-
ska, damska i niemowlęca,
trykotaże, swetry, pończo-
chy. Skarpetki od 30 gr.,
ubranka niedzielne, wełna
na pończochy i swetry itp.
artykuły krótkie. Proszę
pójść i się przekonać. 840

Ziemianka Polska

Toruń, Żeglarska 28 poleca
pasztety, drób, pieczywo,
owoce, zaprawy, soki, sar-
nina.

1 lub 2

razem pokoje niekrepujące
(osobne wejście) z utrzy-
maniem lub bez p. Ofice-
rom i urzędnikom wynaj-
mę. Wiadomość: Toruń-
Mokre, ul. Kościuszki 58,
II. p. strona prawa. 6045

4 pokojowe

komfortowe mieszkanie,
bardzo słoneczne w nowo-
wybudowanej willi na 1m
piętrze do wynajęcia. Obej-
rzeć Toruń, Słowackiego 76
Wiadomości Król. Jadw. 5
skład kapeluszy. 6159

Dom-wilka

nowa z lokale wolne sprze-
dam w Toruniu. Wiadomo-
ść „Dzień Pomorski”, Toruń.

Dziś w sobotę specjalność
flaki,

nogi wieprzowe i kaszanki
„Jadłodajnia” Szczytna 22
Toruń. 6156

Dziś

sobota, jutro niedziela
Flaki

Maćkowiak, Toruń Szew-
ska 24. 6182

Dnia 6. października br.

o godz. 15 w szkole w Dę-
bińcu przedzierzawiać się
będzie budynki szkolne wraz
z ziemią w Skarszewach.
R. S. M. 6177

Pracownia Futer

Wykonuje fachowo i solid-
nie po cenach najniższych.
Toruń, Nowy Rynek 11
m 2 6125

Nauka

Przyjmuję dzieci na naukę
w kompletach. Przygotowa-
nie do gimn. nowego typu
Toruń, Mickiewicza nr. 124
Marja Sakowicz. 6157

KUPUJCIE

po cenach zniżonych cus-
kier, makę, artykuły kolon-
jalne w nowopowstałej firmie
mię chrześcijańskiej w To-
runiu, Szczytna 17. Skład
mąki 6121

Sprzedam korzystnie
6123 **mój dom**

Dworek o 8-miu pokojach z
ogródkiem — wpłaty 10.000
zł ewent. mniej

Feliks Bobowski
Toruń, ul. Chodkiewicza 5

Kafle

białe kolorową cegłę sza-
motową poleca najkorzyst-
niej Józef Podgóski, mistrz
garncarski, Toruń, Łazienna 5
6124

Niniejszym mam zaszczyt
zakomunikować uprzejmie,
ż **mój pierwszorządny**

Zakład tryzjerski

dla Pań i Panów przeno-
słem z ulicy Żeglarskiej na
ulicę Derdowskiego nr. 4.
Bydgoskie Przedmieście tuż
obok gmachów Z. U. P. U.
na przeciw Botanicznego
ogrodu. Antoni Lewandow-
ski, mistrz fryzjerski, Toruń,
Derdowskiego 4. 6160

NAFTA

silnopromienna

litr 50 groszy, 5994

Hurtownia

JAN KAPCZYŃSKI
Toruń. **Berdnica.**

Kalofotechnika

Pierwszorządny
Gabinet Kosmetyczny
prowadzony przy pomocy
najnowszych metod i apa-
ratów z zastosowaniem
ostatnich zdobyczy techniki
kosmetycznej. Wykonuje
je między innymi następu-
jące zabiegi: masaże twa-
rzy i głowy, leczenie łoj-
otoku, trądziku, łupieżu nad-
miernie tłustych lub su-
chych cer. Usuwanie w-
głów, przyszczy, piegów,
czzerw. nosa, zmarszczek,
zbyt. owłosienia brodawek,
kurzajek i t. p. Długotrwa-
łe przeciwmianinobrowirzes.
Porady bezpłatne.

Toruń,
ul. Król. Jadwigi 3,
m. 3. 2945

**Zobacz
Kiermasz**

Toruń, Szczytna, narożnik
Szerokiej, tysiące artykułów
za bezcen. 6157

BYDGOSZCZ

Restauracje

urządzone wydzierżawi
właśc. domu, dobry punkt.
Bydgoszcz, Gdańska 158.
Tel. 12-03. 6165

**Fabryczny
Dom Mebli**

drzewnych i wyścielanych,
specjalność: Urządzenia me-
szkaniowe wszelkiego ro-
dzaju po cenach fabrycz-
nych bezkonkurencyjnych,
pod gwarancją solidnego
wykonania, także na do-
godnych warunkach poleca
znana firma

Ignacy D. Grajner
Bydgoszcz, Dworcowa 21
Telefon 1921. 5435

Rowery

maszyny do szycia najtaniej
Wasielewski Bydgoszcz,
Dworcowa 41. 5624

Sypialki

kanapy, krzesła, komody,
wanny, centryfugi, futra, ze-
gary, obrazy, maszyny do
pisania, porcelana, piece ka-
pielowe, gazowe, aparaty
„Express”, kurtki skórzane
itp. sprzedaje tanio
„Stała Okazja”
Bydgoszcz, Gdańska 10,
5266) telefon 1930.

Udzielam

wszystkiej pomocy naukowej
w zakresie szkół gimnazjal-
nych. Przygotowania, refer-
aty, wypracowania, języki;
umieszczam, wskażę uczel-
nie, kursy, internat. Przyj-
mę na stancję; wszelka
konwersacja. Zgłoszenia:
Cezary Glatzel, Bydgoszcz,
Długa 28 m. 4. od 2-5 po
poł. 6141

Fajans,

porcelanę, emalję, cynk i
lampy naftowe poleca naj-
taniej

B. Kaczmarek

Bydgoszcz, Podwale 12
(przy Hali Targowej).

Najkorzystniejsza sprze-
daż gwoździ dla budownic-
zych. 6137

Meble

wszystkiego rodzaju, specja-
lnie urządzenia meblowe —
poleca po bardzo korzyst-
nych cenach

M. Zamorowska

Bydgoszcz, Stary Rynek 20
P. Urzędnikom kolejowym
komunalnym dogodnie wa-
runki spłaty. 4668

MEBLE

sypialki, jadalni, gabinety
męskie, po cenach fabrycz-
nych na dogodnych warun-
kach w

Fabryce W. BŁASZCZYK

Bydgoszcz, Marsz. Focha 16.
Tel. 303. 4465

„Stała okazja”

Bydgoszcz, Gdańska 10,
kupuje i przyjmuje do ko-
misowej sprzedaży meble,
dywany, biurka, biżuterię,
porcelanę, kryształ, ma-
szyny do pisania i szycia,
radja, wanny, pianina, fu-
tra i t. p. 5267

Szklą

do marynatów, garnki ka-
mienne, fajansy, porcelana,
emalia, cynk najtaniej tylko

B. Kaczmarek,

Bydgoszcz, Podwale 12.
(przy Hali Targowej. (4745
Najkorzystniejsza sprzedaż
gwoździ dla budowniczych.

Okucia budowlane

5374

**Okucia
budowlane**

i **łózka metalowe**

dostarczają hurtownie

Sulkiewicz i Robakowski

Fabryka Wyrobów

Żelaznych Bydgoszcz

tel. 892 i 2206.

Ogłoszenia: wiersz millim. na stronie 7-lamowej . . . 0,20 zł
w tekście na pierwszej stronie . . . 1,00 zł
na drugiej i trzeciej stronie 0,80 zł — w tekście . . . 0,50 zł
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25% drożej,
Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie.
Dla poszukujących pracy i nekologów 25% zniżki, komunikaty 50 gr.
Za ogłoszenia akomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki
W Gdańsku za wiersz m/m na stronie 7-lamowej. 15 fen.
Drobne za słowo 5 fen. — tytułowe 10 fen.
Pry sądowym ścisłaniu należności rabat upada. Za terminowy druk
przepligane miejsca ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny, Witold Męziński, Toruń, ul. Montuski 25, m. 1.
Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska: Wilhelm Gelmann,
Gdańsk, Kaszubischer Markt 21, I. p.
Red. odpow. na Bydgoszcz: Wacław Gdenki, Bydgoszcz, ul. Mostowa 6.
Redaktor odpowiedzialny na Gdynię: Józef Dobroszański, Gdynia, Szkolna.
Red. odpow. na Grudziądź: Wacław Gdenki, Grudziądź, ul. Stenkiwolska 9)
Redaktor odpowiedzialny na Inowrocław: Henryk Lisiecki, Inowrocław,
ul. Solankowa 4.

Za ogłoszenia odpowiada administracja.
Wydawnictwo: „Dzień Pomorski”, „Gazeta Gdańska”, „Gazeta Morska”,
„Gazeta Mogileńska”, „Dzień Bydgoski”, „Dzień Grudziądzki”, „Dzień
Kujawski”.

Artykułami i cenzurami Pomorskiej Drukarńi Rolnicesej S. A. w Toruniu.

Abonament miesięczny wynosi

w ekspedycji miejscowych agencjach 2,50 zł
z odnośnikiem do domu 2,80 zł
przez pocztę z odnośnikiem 2,89 zł
pod opaską 4,50 zł
w Gdańsku przez pocztę . . . 2,50 gd przez chłopca 2,90 gd
z odbieraniem w administracji wprost gd 2, zagranicą 4 gd . . . 7.— gd
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w za-
kładzie strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma